ΤΕΥΧΟΣ 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2001

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

argentinaboliviabrazilcanadachilecol
cubadominicanrepublicecuadorelsalv
temalaguianahaitihondurasjamaica
panamaparaguayperupuertoricosuri
uayusavenezuelaargentinaboliviabr
olombiacostaricacubadominicanrep
vadorgrenadaguatemalaguianahaiti
mexiconicaraguapanamaparaguayperupuerto
namtrinidaduruguayusavenezuelaargentinaboliviabr

http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκδοση της

ΟΜΑΔΑΣ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ για τη ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ταχ. Διεύθυνση:
Στέκι Μεταναστών,
Βαλτετσίου 35,
1ος όροφος, Εξάρχεια

Τηλ.- Fax: 9811763

Τηλ.: 0944 422738

E-mail: ompllaam@yahoo.com

http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm

Τιμή: 500 δρχ.

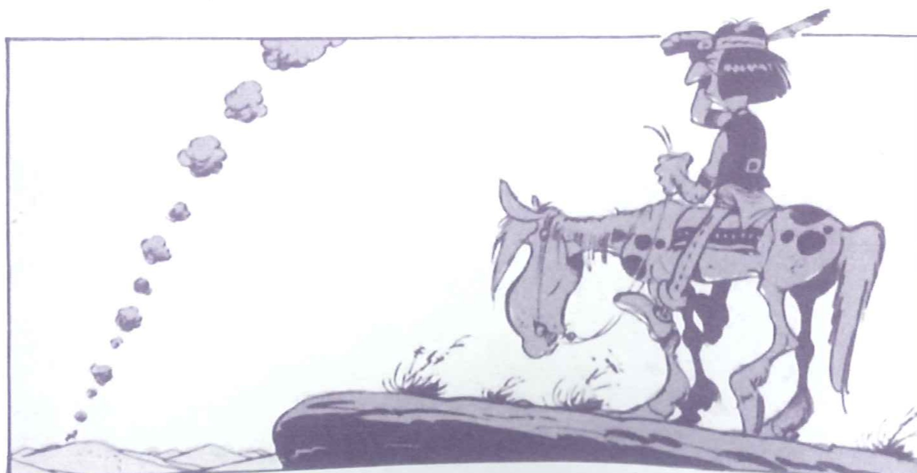
Φωτογραφία εξωφύλλου **«Ιθαγενείς λαοί: Η αξιοπρέπεια του Εκουαδόρ». Κίτο, 7-2-2001. (Φωτ.: Dolores Ochoa/AP)**

Επειδή πιστεύουμε ότι η αντιπληροφόρηση χρειάζεται τη σύνθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων, και επειδή οι αναγνώστες/τριες έχουν την ικανότητα να κρίνουν, να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν, χωρίς το έντυπο που διαβάζουν να «επιβάλει» τη μία και μοναδική «ορθή» άποψη, στα ***ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ*** δημοσιεύονται κείμενα, ειδήσεις και μεταφράσεις, που έχουν βέβαια ένα στίγμα αλλά δεν προϋποθέτουν την απόλυτη συμφωνία των μελών της ομάδας.

Άλλωστε, το έντυπό μας είναι ανοιχτό σε οποι@νδήποτε θέλει να συνεισφέρει με οποιονδήποτε τρόπο σε αυτή την προσπάθεια, προτείνοντας, γράφοντας, κρίνοντας, κατακρίνοντας, διορθώνοντας, μεταφράζοντας, αρκεί το κείμενο να εκπληρώνει κάποια ελάχιστα κριτήρια συμβολής στο διάλογο και στην αντιπληροφόρηση σχετικά με τα θέματα που απασχολούν το έντυπο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεντρική διάθεση: **ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ**, Βαλτετσίου 35, 1ος όροφος, **ΑΘΗΝΑ**
Τηλ.- Fax: 01-9811763, Τηλ.: 0944-422738, E-mail: ompllaam@yahoo.com.
Διατίθεται επίσης στα βιβλιοπωλεία: **«ΒΑΒΕΛ»** (Λόντου 1 & Ζ. Πηγής, Εξάρχεια), **«ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ»** (Θεμιστοκλέους 37, Εξάρχεια), **«ΑΙΩΝΕΣ»** (Κομνηνών 24 & Οδυσσέως, Νίκαια)
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: • Καφέ **«ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»**, Αρμενοπούλου 5, τηλ. 031-215462
• Γιάννης Αγγελιδάκης, τηλ. 031-816056 & 0944-797331
ΣΕΡΡΕΣ: «ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ», Σταγείρων 11, τηλ. 0321-64720
ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Βιβλιοπωλείο **«ΠΑΝΔΩΡΑ»**, Ιατροπούλου 1, τηλ. 0721-26191,
ΣΠΑΡΤΗ: Εκδόσεις **«ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ»**, Δωριέων 45, τηλ. 0731-82203
ΤΡΙΚΑΛΑ: Τηλ. 0932-581399 **ΜΥΤΙΛΗΝΗ:** Τηλ. 0251-43590

Το Αληθινό Εξωτερικό Χρέος

Γράμμα ενός ιθαγενούς αρχηγού στις κυβερνήσεις της Ευρώπης

Εγώ, λοιπόν, ο Γουαϊκαϊπούρο Κουαουτέμοκ, ήρθα εδώ να συναντήσω αυτούς που συγκαλούν τη συνάντηση. Εγώ, λοιπόν, απόγονος αυτών που κατοικούν στην Αμερική εδώ και σαράντα χιλιάδες χρόνια, ήρθα να συναντήσω εκείνους που έφθασαν εκεί πριν από πεντακόσια χρόνια. Εδώ, λοιπόν, βρισκόμαστε όλοι: γνωρίζουμε τι είμαστε κι αυτό αρκεί.

Ποτέ δεν θα έχουμε κάτι άλλο.

Ο Ευρωπαίος αδελφός τελωνειακός μου ζητάει χαρτιά με βίζα για να μπορέσει να αναγνωρίσει εκείνους που με ανακάλυψαν. Ο Ευρωπαίος αδελφός τοκογλύφος μου ζητάει να πληρώσω ένα χρέος που έχουν συνάψει προδοτικά εκείνοι που ποτέ δεν τους εξουσιοδότησα να με πουλήσουν. Ο Ευρωπαίος αδελφός δικηγορίσκος μου εξηγεί ότι όλα τα χρέη πληρώνονται με τόκο, ακόμα κι αν χρειάζεται να πουληθούν ανθρώπινα όντα και ολόκληρες χώρες χωρίς να ρωτηθούν αν συμφωνούν.

Κι εγώ, λίγο λίγο τους ανακαλύπτω.

Κι εγώ μπορώ επίσης να απαιτήσω πληρωμές, μπορώ να απαιτήσω τόκους. Όλα είναι γραμμένα στο αρχείο των Ινδιών. Χαρτί με το χαρτί, απόδειξη με την απόδειξη, υπογραφή με την υπογραφή, φαίνεται ότι μόνο μεταξύ 1503 και 1660 έφθασαν στο Σαν Λούκας ντε Μπαραμέδα 185 τόνοι χρυσάφι και 16.000 τόνοι ασήμι που προέρχονταν από την Αμερική. Λεηλασία; Δεν θα μπορούσα να πιστέψω κάτι τέτοιο! Θα ήταν σαν να πίστευα ότι οι αδελφοί χριστιανοί προδίδουν την έβδομη εντολή τους. Σφετερισμός; Φύλαξέ με, Τανατσίν, να μην περάσει απ' το μυαλό μου ότι οι Ευρωπαίοι, όπως ο Κάιν, σκοτώνουν και κατόπιν αρνούνται το αίμα του αδελφού τους! Γενοκτονία; Αυτό θα σήμαινε ότι δίνω βάση σε συκοφάντες, όπως ο Μπαρτολομέ ντε λας Κάσας, που χαρακτηρίζουν τη συνάντηση ως καταστροφή των Ινδιών, σε ακραίους όπως ο Δρ. Αρτούρο Πιέτρι, ο οποίος διαβεβαιώνει ότι η απαρχή του καπιταλισμού και του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού οφείλεται στην πλημμύρα των πολύτιμων μετάλλων!

Ε, όχι λοιπόν! Αυτοί οι 185 τόνοι χρυσάφι και οι 16.000 τόνοι ασήμι θα πρέπει να θεωρηθούν το πρώτο από διάφορα φιλικά δάνεια της Αμερικής για την ανάπτυξη της Ευρώπης.

Το αντίθετο θα σήμαινε ότι υπάρχουν εγκλήματα πολέμου, γεγονός που θα έδινε το δικαίωμα όχι μόνο να ζητηθεί η άμεση επιστροφή τους, αλλά και να απαιτηθούν αποζημιώσεις για βλάβες και ζημίες. Εγώ, ο Γκουαϊκαϊπούρο Κουαουτέμοκ, προτιμώ να πιστέψω τη λιγότερο προσβλητική υπόθεση.

Αυτές οι τεράστιες εξαγωγές κεφαλαίων δεν ήταν παρά η αρχή του σχεδίου Μάρσαλτεζούμα, για τη διασφάλιση της ανοικοδόμησης της βάρβαρης Ευρώπης, που είχε καταστραφεί από τους αξιοθρήνητους πολέμους της ενάντια στους μουσουλμάνους, τους υπερασπιστές της άλγεβρας, της πολυγαμίας, του καθημερινού λουτρού και άλλων επιτευγμάτων του πολιτισμού.

Έτσι, στην Πεντακοσιοστή Επέτειο της Χορήγησης του Δανείου, μπορούμε να αναρωτηθούμε: έκαναν οι αδελφοί Ευρωπαίοι μια χρήση ορθολογική, υπεύθυνη ή τουλάχιστον παραγωγική των πόρων που τόσο γενναιόδωρα τους χορήγησε το Διεθνές Ινδοαμερικανικό Ταμείο; Λυπούμαστε, αλλά η απάντηση είναι όχι.

Στο στρατηγικό επίπεδο, τους χαράμισαν σε μάχες, σε ανίκητες αρμάδες, σε Τρίτα Ράιχ και άλλες μορφές αμοιβαίας εξόντωσης. [...]

Στο οικονομικό επίπεδο αποδείχθηκαν ανίκανοι, ύστερα από ένα μορατόριουμ 500 ετών, τόσο να αποπληρώσουν χρέος και τόκους όσο και να ανεξαρτητοποιηθούν από το ρευστό χρήμα, τις πρώτες ύλες και τη φθηνή ενέργεια που τους εξάγει ο Τρίτος Κόσμος. [...]

Είμαστε υποχρεωμένοι να τους ζητήσουμε -για το δικό τους καλό- την αποπληρωμή του κεφαλαίου και των τόκων που με τόση γενναιοδωρία είχαμε καθυστερήσει επί τόσους αιώνες να απαιτήσουμε.

Ωστόσο, διευκρινίζουμε ότι δεν θα πέσουμε τόσο χαμηλά ώστε να απαιτήσουμε τα άθλια και απάνθρωπα επιτόκια της τάξης των 20-30%, με τα οποία οι αδελφοί Ευρωπαίοι χρεώνουν τους λαούς του Τρίτου Κόσμου. Περιοριζόμαστε να ζητήσουμε την επιστροφή των προαναφερθέντων πολύτιμων μετάλλων, συν ένα μέτριο σταθερό επιτόκιο 10% ετησίως, για τα τελευταία 300 χρόνια. Σε αυτή τη βάση, εφαρμόζοντας το ευρωπαϊκό σύστημα ανατοκισμού, πληροφορούμε τους ανακαλυφτές μας ότι μας χρωστούν, ως πρώτη δόση του χρέους τους, μόνο μια μάζα από 180 τόνους χρυσάφι και 16.000 τόνους ασήμι στην τριακοσιοστή δύναμη. Με άλλα λόγια, έναν αριθμό με πάνω από 300 ψηφία και ένα βάρος που ξεπερνά κατά πολύ το βάρος της Γης.

Πολύ βαριοί αυτοί οι βόλοι από χρυσάφι και ασήμι!

Πόσο θα ζύγιζαν αν υπολογίζονταν σε αίμα;

Το να ισχυριστεί κανείς ότι μετά από μισή χιλιετία η Ευρώπη δεν έχει μπορέσει να παράξει αρκετό πλούτο για να αποπληρώσει αυτό το μέτριο επιτόκιο, θα ήταν σαν να παραδεχόταν την πλήρη χρηματοοικονομική αποτυχία της και/ή τη μέχρι παραφροσύνης ανορθολογικότητα των υποθέσεων του καπιταλισμού. [...]

Λένε οι πεσιμιστές του Παλιού Κόσμου ότι ο πολιτισμός του έχει χρεοκοπήσει και ότι αυτό τους εμποδίζει να ανταποκριθούν στις οικονομικές ή ηθικές υποχρεώσεις τους. Σε αυτή την περίπτωση, θα ήμασταν ικανοποιημένοι αν μας πλήρωναν παραδίδοντάς μας τη σφαίρα με την οποία σκότωσαν τον ποιητή. Αλλά δεν μπορούν. Γιατί αυτή η σφαίρα είναι η καρδιά της Ευρώπης.

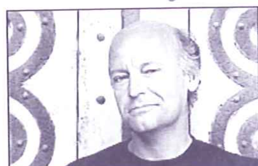
Μετάφραση: Κ.Α.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

29 Ιαν. 1895: Ο Χοσέ Μαρτί υπογράφει στο Κάγιο Ουέσο τη διαταγή για την έναρξη του πολέμου της ανεξαρτησίας της Κούβας.

10 Ιαν. 1929: Δολοφονείται στο Μεξικό ο Χούλιο Αντόνιο Μέγια με διαταγή του Κουβανού δικτάτορα Χεράρδο Ματσάδο.

22 Ιαν. 1932: Πνίγεται στο αίμα αγροτική εξέγερση στο Ελ Σαλβαδόρ.

Εδουάρδο Γκαλεάνο

1 Ιαν. 1933: Θριαμβεύει η σαντινιστική υπόθεση: οι Βορειοαμερικάνοι εισβολείς αποχωρούν από το έδαφος της Νικαράγουα.

1 Ιαν. 1959: Ο Φουλχένσιο Μπατίστα το σκάει από την Κούβα. Θριαμβεύει η επανάσταση με ηγέτη τον Φιντέλ Κάστρο.

9 Ιαν. 1964: Δολοφονούνται 23 φοιτητές που επιχειρούν να υψώσουν την παναμέζικη σημαία στη ζώνη της Διώρυγας του Παναμά που βρίσκεται υπό τον έλεγχο των ΗΠΑ.

15 Ιαν. 1970: Σκοτώνεται σε άνιση μάχη με τη φρουρά του Σομόσα ο νεαρός Νικαραγουανός ποιητής Λεονέλ Ρουγκάμα.

31 Ιαν. 1980: Αστυνομικές δυνάμεις της κυβέρνησης του στρατηγού Ρομέο Λούκας Γκαρσία βάζουν φωτιά στην ισπανική πρεσβεία προκαλώντας το θάνατο σε 39 αντιφρονούντες του καθεστώτος της Γουατεμάλας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

28 Φεβρ. 1525: Πεθαίνει δολοφονημένος στο Μεξικό ο Κουαουτέμοκ, ο τελευταίος βασιλιάς των Αζτέκων.

6 Φεβρ. 1694: Στη Βραζιλία διεξάγεται η τελευταία εκστρατεία κατά του οχυρού των ελεύθερων Αφρικανών, του κιλόμπο του Παλμάρες. Καταστρέφεται το Μακάκος.

2 Φεβρ. 1848: Υπογράφεται η συμφωνία της Γουαδελούπε Ιδάλγο. Τερματίζεται ο πόλεμος με τις ΗΠΑ και το Μεξικό χάνει τα μισά του εδάφη.

22 Φεβρ. 1913: Δολοφονείται στο Μεξικό ο πρόεδρος Φρανσίσκο Μαδέρο.

21 Φεβρ. 1934: Δολοφονείται στη Μανάγουα ο Αουγκούστο Σέσαρ Σαντίνο.

15 Φεβρ. 1966: Σκοτώνεται στην Κολομβία ο θρυλικός ιερέας-αντάρτης Καμίλο Τόρρες.

Ο θρυλικός ιερέας-αντάρτης Καμίλο Τόρρες.

ΜΑΚΑΚΟΣ - Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΠΑΛΜΑΡΕΣ

Ο κυνηγός ινδιάνων, φονιάς χιλιάδων ίντιος, γεννήθηκε από μητέρα ινδιάνα. Μιλάει τη διάλεκτο γουαρανί και σχεδόν καθόλου πορτογαλέζικα. Ο Ντομίνγκος Ζόρζε Βέλιο είναι λοχαγός των «μαμελούκων» του Σάο Πάουλο, μιγάδων που σκορπάνε τον τρόμο στη Βραζιλία στο όνομα των αποικιοκρατών, εξορκίζοντας άγρια το μισό τους αίμα.

Τα τελευταία έξι χρόνια, ο λοχαγός Ντομίνγκος πούλησε τις υπηρεσίες του στο πορτογαλικό στέμμα ενάντια στους ινδιάνους Janduim που έχουν ξεσηκωθεί στο Περναμπούκο και στο Ρίο Γκράντε ντο Νόρτε. Έχοντας διαπράξει μεγάλες σφαγές φτάνει θριαμβευτής στο Ρεσίφε κι εκεί του αναθέτουν να χτυπήσει το Παλμάρες. Του προσφέρουν πλούσια αμοιβή σε γη και σκλάβους για να τους πουλήσει στο Ρίο και στο Μπουένος Άιρες, και επιπλέον απεριόριστες αμνηστίες, τέσσερα ράσα μοναχικών ταγμάτων και τριάντα στρατιωτικούς βαθμούς για να τα μοιράσει στους άντρες του.

Μ' ένα μικρό τηλεσκόπιο ζωσμένο στο γυμνό του στήθος, μ' ανοιχτό το βρόμικο γιλέκο του, ο καπετάν Ντομίνγκος παρελαύνει έφιππος στους δρόμους του Ρεσίφε μαζί με τους μιγάδες αξιωματικούς του και τους ινδιάνους στρατιώτες του που σφάζουν ινδιάνους. Καλπάζει με σύννεφα σκόνης και οσμή από μπαρούτι και ρούμι. Τον χειροκροτάνε και του ανεμίζουν άσπρα μαντίλια: «Αυτός ο μεσσίας θα μας σώσει από τους ξεσηκωμένους νέγρους», πιστεύει ο κόσμος, θεωρώντας πως αυτοί φταίνε για την έλλειψη χεριών στα χωράφια και για την ξηρασία και τις αρρώστιες που αφανίζουν τη βορειοανατολική Βραζιλία. Ο Θεός δεν θα στείλει ούτε υγεία ούτε βροχή αν δεν σταματήσει το σκάνδαλο του εξεγερμένου Παλμάρες.

Και οργανώνεται η μεγάλη σταυροφορία. Απ' όλα τα μέρη έρχονται εθελοντές σπρωγμένοι από την πείνα, αναζητώντας σίγουρη σίτιση. Άδειασαν οι φυλακές, ακόμα και οι κατάδικοι ενσωματώνονται στο μεγαλύτερο στρατό που έχει συγκεντρωθεί ποτέ στη Βραζιλία.

Οι ανιχνευτές ινδιάνοι πάνε μπροστά, οι μαύροι στην οπισθοφυλακή. Εννέα χιλιάδες άντρες διασχίζουν τη ζούγκλα, ανεβαίνουν στο βουνό και φτάνουν στην κορυφή, εκεί όπου υψώνονται τα οχυρά του Μακάκος. Αυτή τη φορά φέρνουν κανόνια.

Η πολιορκία κρατάει πολλές μέρες. Τα κανόνια γκρεμίζουν το τριπλό τείχος από ξύλο και πέτρα. Παλεύουν σώμα με σώμα στο χείλος της αβύσσου. Είναι πια τόσοι πολλοί οι νεκροί που δεν έχουν πού να πέσουν. Πολλοί μαύροι προσπαθούν να ξεφύγουν και πέφτουν στους γκρεμούς. Άλλοι ρίχνονται στο θάνατο με τη θέλησή τους.

Οι φλόγες καταπίνουν την πρωτεύουσα του Παλμάρες. Από τη μακρινή πόλη του Πόρτο Κάλβο βλέπουν τη λάμψη της γιγάντιας πυρκαγιάς που μαίνεται όλη νύχτα. Να καεί ως και η μνήμη. Οι κυνηγετικές σάλπιγγες δεν παύουν να αναγγέλλουν το θρίαμβο.

Ο αρχηγός των ξεσηκωμένων Αφρικανών, ο Ζουμπί, πληγωμένος, καταφέρνει να ξεφύγει. Περνώντας από ψηλές βουνοκορφές φτάνει στο τροπικό δάσος. Τριγυρνώντας μέσα στην πυκνή βλάστηση ψάχνει για τους δικούς του.

επιλογή-μετάφραση: Α.Σ.-Σ.Γ.

Υπό τη σκιά της αυτού εξοχότητος, του δολαρίου

Οι πιο ανίσχυρες ή εξαρτημένες από τις ΗΠΑ λατινοαμερικάνικες οικονομίες οδεύουν ήδη προς τη δολαριοποίησή τους ή εξετάζουν την πιθανότητα να το κάνουν. Από την 1η Ιανουαρίου 2001 το Ελ Σαλβαδόρ υιοθέτησε ως επίσημο νόμισμα της χώρας το δολάριο, η Γουατεμάλα προτίθεται να θεσπίσει την ελεύθερη κυκλοφορία του το Μάιο, στην Αργεντινή η σύνδεση δολαρίου-πέσο σε αναλογία 1:1 έχει οδηγήσει στην κυριαρχία του δολαρίου στην αγορά, γεγονός που δημιουργεί αλυσιδωτά προβλήματα στην οικονομία της χώρας, ενώ οικονομολόγοι θεωρούν ότι στην Ονδούρα η οικονομία ήδη δολαριοποιείται καθώς το 30% των αποθεμάτων της χώρας είναι σε δολάρια, ενώ για τις τηλεφωνικές υπηρεσίες, τα ενοίκια και διάφορα άλλα αγαθά και υπηρεσίες οι πληρωμές γίνονται σε δολάρια.

Ο Παναμάς το 1904 και αργότερα το Εκουαδόρ το Μάρτιο του 2000 υπήρξαν οι πρώτες χώρες της Λατινικής Αμερικής που υιοθέτησαν ως επίσημο νόμισμα το δολάριο, ενώ η δολαριοποίηση των λατινοαμερικάνικων οικονομιών φαίνεται ότι τα προσεχή χρόνια θα αποτελέσει μια από τις μεγαλύτερες και σημαντικότερες διαμάχες σε ολόκληρη την αμερικάνικη ήπειρο. Σύμφωνα με έκθεση που τιτλοφορείται «Η ώρα των αποφάσεων στην πολιτική των ΗΠΑ για το δυτικό ημισφαίριο», η οποία βγήκε στην επιφάνεια από τη βορειοαμερικάνικη οργάνωση Dialogo Interamericano που δραστηριοποιείται γύρω από την ανάλυση και το διάλογο για περιφερειακά ζητήματα της Λατινικής Αμερικής, σχεδιάζεται ο «επικείμενος» δρόμος που αργά ή γρήγορα θα πρέπει να διατρέξει η Λατινική Αμερική για να υιοθετήσει το δολάριο ως το μοναδικό νόμισμα της ηπείρου. **Ως προϋπόθεση, η έκθεση θεωρεί την οικονομική κυριαρχία των ΗΠΑ στην περιοχή.**

Στο Ελ Σαλβαδόρ, η δολαριοποίηση της οικονομίας συγκεντρώνει τις αντιδράσεις πλατιών κοινωνικών στρωμάτων, ενώ η αντιπολίτευση του FMLN τη θεωρεί «πρελούδιο εθνικής υποταγής στις ντιρεκτίβες της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ».

Στο Εκουαδόρ συμπληρώθηκε ο πρώτος χρόνος της κυβέρνησης του Γουστάβο Νομπόα σε κλίμα γενικής δυσαρέσκειας και μαζικών λαϊκών κινητοποιήσεων, ενώ η δολαριοποίηση της οικονομίας δεν φαίνεται να πέτυχε κανέναν από τους στόχους της. Ο πληθωρισμός εκτινάχθηκε στα ύψη φτάνοντας το Δεκέμβριο του 2000 το 105% ενώ η αναβάθμιση της αγοραστικής αξίας των μισθών, που τόσο πανηγυρικά εξαγγέλθηκε, οδηγήθηκε ... στην άβυσσο. Τη στιγμή που οι τιμές όλων των προϊόντων φτάνουν τα διεθνή επίπεδα, ο βασικός μισθός των 117 δολαρίων δεν καλύπτει ούτε το 1/3 του «καλαθιού» των βασικών αναγκών, σε μια χώρα με επίσημη ανεργία 20% και το 60% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού υποαπασχολούμενο.

Η δολαριοποίηση της οικονομίας -με τη στήριξη και τις οδηγίες του ΔΝΤ- δεν συνέβαλε παρά στην αύξηση της φτώχειας του πληθυσμού, ο οποίος είχε ήδη πληγεί σημαντικά με τα μέτρα οικονομικής αναδιάρθρωσης που ξεκίνησαν το 1982.

Μερικά χαρακτηριστικά νούμερα:

- η φτώχεια αγγίζει το 85% του πληθυσμού
- 2 στους 10 Εκουατοριάνους έχουν ημερήσιο εισόδημα λιγότερο από 2 δολάρια
- 40-50% των παιδιών υποσιτίζονται
- 1 στα 3 παιδιά δεν τελειώνει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- 40% των εφήβων εγκαταλείπουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- το 10% πιο φτωχό τμήμα του πληθυσμού εξασφαλίζει μόλις το 0,6% των γενικών εσόδων, ενώ το 10% πιο πλούσιο το 42,5%

Στον αντίποδα, όμως, η δολαριοποίηση ευνοεί τις ΗΠΑ, καθώς το Εκουαδόρ χάνει το δικαίωμα του κέρδους που κάθε χώρα αποκομίζει από την έκδοση του εθνικού της νομίσματος. Η έκδοση ενός χαρτονομίσματος 100 δολαρίων κοστίζει 5 σεντάβος, γεγονός που σημαίνει ότι οι ΗΠΑ αποκτούν ένα κέρδος της τάξης των 99,5 δολαρίων θέτοντάς το σε κυκλοφορία.

Το Δεκέμβριο του 2000, τέθηκε σε εφαρμογή νέο πακέτο οικονομικών μέτρων: αύξηση της τιμής των καυσίμων, του φυσικού αερίου οικιακής χρήσης (αύξηση 100%), των εισιτηρίων στα μέσα μαζικής μεταφοράς (αύξηση 75%), αρκετών προϊόντων πρώτης ανάγκης, του νερού, του ηλεκτρικού και του τηλεφώνου. Στις μαζικές κινητοποιήσεις ενάντια στα νέα μέτρα υπήρξε συμμετοχή πλατιών λαϊκών στρωμάτων. Η αστυνομία ακολούθησε το δρόμο της βίαιης καταστολής με αποτέλεσμα, σε διάστημα δύο εβδομάδων, οι συλληφθέντες να φτάνουν τους 500, στην πλειοψηφία τους φοιτητές.

Ιθαγενικές, συνδικαλιστικές και κοινωνικές οργανώσεις έχουν αναγγείλει συνέχιση των κινητοποιήσεών τους από τις 21 Ιανουαρίου*, ενώ φαίνεται να δοκιμάζεται και μια νέα τακτική αγώνα.

Η CONAIE (Συνομοσπονδία Ιθαγενικών Εθνοτήτων του Εκουαδόρ) και η Coordinadora de Movimientos Sociales (Συντονιστικό Κοινωνικών Κινημάτων) ανακοίνωσαν την προσφυγή στα δικαστήρια ενάντια στο ΔΝΤ για τις παρεμβάσεις του στη λήψη των παραπάνω μέτρων. Το Συνταγματικό Δικαστήριο έκανε αποδεκτό το αίτημα της CONAIE και του CMS, που κατατέθηκε τον περασμένο Σεπτέμβριο, να χαρακτηριστεί ως αντισυνταγματικός ο νόμος Trole 2, που επέτρεπε τις ιδιωτικοποιήσεις του δημόσιου τομέα και της κοινωνικής ασφάλισης και ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα χω-

επιμέλεια: Α.Λ.

ρίς έγκριση του κοινοβουλίου. Η απόφαση χαρακτηρίστηκε ως μια μικρή νίκη που, προς το παρόν, φρενάρει τις ιδιωτικοποιήσεις, οι οποίες σε δημοψήφισμα που έγινε το 1995 απορρίφθηκαν.

(*) 21/1/2000: η ημέρα που το ιθαγενικό κίνημα, σε συνεργασία με προοδευτικούς στρατιωτικούς ανέτρεψε την κυβέρνηση του χριστιανοδημοκράτη Χαμίλ Μαουάντ και πήρε για λίγες ώρες την εξουσία, για να τη χάσει όμως πολύ σύντομα -κάτω από πιέσεις των ενόπλων δυνάμεων και της κυβέρνησης των ΗΠΑ- από τον νυν πρόεδρο Γ. Νομπόα, ο οποίος ήταν αντιπρόεδρος της προηγούμενης κυβέρνησης.

Πηγές: Agencia Pulsar (http://www.pulsar.org.ec), Pagina 12 (http://www.pagina12.com.ar), Alai Amlatina (http://www.alainet.org)

CIA : Ιθαγενικά κινήματα, η σημαντικότερη απειλή για τη Λατινική Αμερική στο μέλλον

«Τα ιθαγενικά κινήματα αντίστασης στη Λατινική Αμερική θα αποτελέσουν μια από τις σημαντικότερες απειλές για τις εθνικές κυβερνήσεις τα επόμενα 15 χρόνια», σύμφωνα με την αναφορά της CIA, που δόθηκε στη δημοσιότητα το Δεκέμβριο του 2000 με τον τίτλο «Παγκόσμιες Τάσεις 2015».

«Τα παραπάνω κινήματα θα ενισχυθούν με τη στήριξη πολυεθνικών δικτύων ακτιβιστών των ιθαγενικών δικαιωμάτων, διεθνών ομάδων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οικονομικά εύρωστων οικολογικών ομάδων», επισημαίνει η αναφορά της CIA, προσθέτοντας ότι «οι εντάσεις θα αυξηθούν σε μια περιοχή από το Μεξικό ως την Αμαζονία...».

Σε μια πλατιά ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στον κόσμο, η CIA συμπεριλαμβάνει θέματα όπως η έλλειψη νερού, τροφής, δημογραφικών μεταβολών, πολλαπλασιασμού της πληροφορίας, αύξηση των ασθενειών· ζητήματα που θα αποτελέσουν απειλή για τις ΗΠΑ σε διεθνές επίπεδο. Ωστόσο, η χώρα θα συνεχίσει να βρίσκεται στη θέση του πιο ισχυρού κράτους του πλανήτη. Όλες οι κυβερνήσεις, σύμφωνα με την αναφορά, θα πρέπει να αντιμετωπίσουν την πίεση από τις αντιφάσεις ανάμεσα στη διαδικασία παγκοσμιοποίησης και εκδημοκρατισμού.

Για το 2015, η CIA προβλέπει μια Λατινική Αμερική πιο ευημερούσα, σαν αποτέλεσμα της οικονομικής ολοκλήρωσης, της πληροφορικής επανάστασης και της μείωσης του ποσοστού δημογραφικής ανάπτυξης. Η Βραζιλία και το Μεξικό θα αναδειχτούν σε πρωταγωνιστές όλο και πιο έμπιστους και ικανούς, που θα αναζητήσουν σημαντικότερο ρόλο σε παγκόσμια ζητήματα. Η περιοχή θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει οικονομικές κρίσεις λόγω της εξάρτησης από το ξένο κεφάλαιο, ενώ αναμένεται οι χώρες των Άνδεων να μην ακολουθήσουν την ανάπτυξη της υπόλοιπης περιοχής. «Θα προκληθούν διαταραχές στη δημοκρατική πορεία κάποιων χωρών λόγω της αποτυχίας αποτελεσματικής αντιμετώπισης των λαϊκών αιτημάτων, της εγκληματικότητας, της διαφθοράς, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και των αντάρτικων ομάδων». Η αναφορά εκτιμά ότι θα συνεχίσει η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής με επικεφαλής το Μεξικό και τη Βραζιλία και «μια νέα γενιά επιχειρηματιών θα ευνοήσει νέα ανοίγματα της αγοράς, όμως, τα οφέλη είναι πιθανό να παραμορφώσουν ακόμα περισσότερο την κατανομή των εισοδημάτων που ήδη χαρακτηρίζεται ως η πιο άνιση στον κόσμο».

Η αναφορά θεωρεί πιθανά τέσσερα παγκόσμια σενάρια για το 2015:

Το πρώτο είναι αυτό ενός πλανήτη όπου η πλειοψηφία θα ευνοείται από την παγκοσμιοποίηση· το δεύτερο μιας άνισης παγκοσμιοποίησης όπου οι διάφορες ελίτ θα ευδοκιμούν ενώ οι πλειοψηφίες θα υφίστανται τις συνέπειες της οικονομικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης· και το τρίτο είναι ένας κόσμος διαιρεμένος από την ανταγωνιστικότητα και τις περιφερειακές συγκρούσεις. Το χειρότερο, όμως, σενάριο είναι αυτό που προβλέπει μια οικονομική κρίση στις ΗΠΑ και την απόσυρσή τους από το διεθνές σκηνικό, «ενώ ταυτόχρονα οι κρίσεις διακυβέρνησης προκαλούν γενική αστάθεια στη Λατινική Αμερική, κυρίως στην Κολομβία, Κούβα, Μεξικό και Παναμά, γεγονός που θα ανάγκαζε τις ΗΠΑ να εστιάσουν την προσοχή τους στην περιοχή».

Η πρόσφατη ιστορία του ιθαγενικού κινήματος στη Λατινική Αμερική, κυρίως την τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα (η ένοπλη εξέγερση των Ζαπατίστας στην Τσιάπας, οι μεγάλες ιθαγενικές κινητοποιήσεις στο Εκουαδόρ, οι πολιτικές διαδικασίες που εν μέσω ενός σκληρού πολέμου άνοιξαν οι ιθαγενείς της Κολομβίας, οι συγκρούσεις για τους φυσικούς πόρους στην Ακτή του Ατλαντικού της Νικαράγουα, αλλά και των Μαπούτσε στη Χιλή, η αντίσταση των ιθαγενών Αϋμαρά στη Βολιβία απέναντι στην «αντιναρκωτική» πολιτική του προέδρου Μπάνσερ), ανησυχεί ιδιαίτερα τους σχεδιαστές της «πολιτικής των ΗΠΑ για την ασφάλεια στο ημισφαίριο» και χαρακτηρίζεται ως απειλή για τις εθνικές κυβερνήσεις.

Απειλή που, φυσικά, οι ΗΠΑ θα τη μοιραστούν μαζί τους, νομιμοποιώντας στρατιωτικά σχέδια για την ασφάλεια της περιοχής, μεταμφιεσμένα σε δημοκρατική, ανθρωπιστική βοήθεια και σε πάλη ενάντια στα ναρκωτικά. Είναι χαρακτηριστικό ότι η αναφορά θεωρεί πως οι χώρες της περιοχής των Άνδεων θα υποστούν διαταραχές στη δημοκρατική τους πορεία λόγω αποτυχίας των προσπαθειών ενάντια «στη διαφθορά, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και την αντιμετώπιση των αντάρτικων ομάδων». Ποιος καλύτερος λόγος θα μπορούσε να διαφανεί στον ορίζοντα για μια -με διάφορους τρόπους- παρέμβαση (στρατιωτική εκπαίδευση, αποστολή στρατιωτικού υλικού και

στρατευμάτων για την αντιμετώπιση των αντάρτικων ομάδων -που, σύμφωνα με τον ειδικό στα περί ναρκωτικών ζητήματα Μπάρι Μακ Γκάφρι, χαρακτηρίζονται ως οι μεγαλύτεροι λαθρέμποροι ναρκωτικών), που στη συνέχεια θα διευκόλυνε την είσοδο στην περιοχή των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών;

Πηγή: La Jornada (http://www.jornada.unam.mx/)

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Τσίκο Μέντες, 12 χρόνια μετά

Πάνε 12 χρόνια, από το Δεκέμβριο του 1988, όταν δολοφονήθηκε ο Τσίκο Μέντες, συνδικαλιστής, υπερασπιστής της Αμαζονίας και από τα πιο δραστήρια μέλη της Συμμαχίας των Λαών της Ζούγκλας.

Τα τελευταία 20 χρόνια, υπολογίζεται ότι δολοφονήθηκαν περίπου 1.500 ηγέτες και μέλη αγροτικών οργανώσεων, λαϊκοί, κληρικοί και συνδικαλιστές στη βραζιλιάνικη Αμαζονία, ενώ οι φυλακισμένοι ξεπερνούν τους 1.800. Στο διάστημα Ιανουαρίου - Νοεμβρίου του 2000 τα στοιχεία αναφέρουν 12 δολοφονίες και 258 συλλήψεις. Οι δολοφονίες στην πλειοψηφία τους αποδίδονται στήν Unión Democrática Ruralista (Αγροτική Δημοκρατική Ένωση), οργάνωση των μεγαλοϊδιοκτητών γης.

Οι εκτελεστές του Τσίκο Μέντες, ο γαιοκτήμονας Darly Alves da Silva και ο γιός του Darcy Alves Pereira, δικάστηκαν και καταδικάστηκαν το 1990 σε 19 χρόνια φυλάκισης, απέδρασαν το 1993 και συνελήφθησαν εκ νέου το 1996. Στις 9/12/1988, λίγες μέρες πριν τη δολοφονία του, ο Τσίκο Μέντες, σε μια συνέντευξη που δημοσιεύτηκε μετά το θάνατό του, είχε επιβεβαιώσει ότι δεχόταν απειλές ενάντια στη ζωή του από τους Darly και Darcy Alves. Από το 1973 είχε εκδοθεί ένταλμα σύλληψής τους, λόγω των πολλών εις βάρος τους κατηγοριών, αλλά οι αρχές δεν εκτελούσαν τη δικαστική απόφαση. Στη δίκη για τη δολοφονία του Μέντες κατατέθηκαν στοιχεία ότι ο ηθικός αυτουργός, ο εμπνευστής και σχεδιαστής της δολοφονίας ήταν ο Joao Branco -πρόεδρος της UDR εκείνη την εποχή- ο οποίος, μέχρι να καλμάρουν τα πνεύματα, έφυγε για ένα διάστημα από την περιοχή για να επιστρέψει μερικά χρόνια αργότερα, χωρίς ποτέ να παραπεμφθεί στη δικαιοσύνη.

Όπως κατάγγειλε ο Τσίκο Μέντες στη συνέντευξή του, η UDR «είναι ο πυρήνας ενός πραγματικού τάγματος θανάτου, υπεύθυνου για πολυάριθμες δολοφονίες, κυρίως συνδικαλιστών ηγετών». Τα σημαντικότερα στελέχη της εκείνη την εποχή δεν ήταν παρά μέλη τοπικών κυβερνήσεων, δήμαρχοι ή βουλευτές, οι οποίοι απολαμβάνουν την ελευθερία κινήσεών τους χωρίς ποτέ κανένας να απολογηθεί για τα εγκλήματά του.

Ο Τσίκο Μέντες γεννήθηκε το 1944 και από τα 9 του χρόνια άρχισε να δουλεύει, ενώ ανάγνωση και γραφή έμαθε στα 24. Από τα εφηβικά του χρόνια ανέπτυξε έντονη δραστηριότητα στον αγώνα των seringueiros (εργάτες του καουτσούκ). Στο διάστημα 1976-1988 υπολογίζεται ότι με τον αγώνα τους οι seringueiros κατάφεραν να εμποδίσουν την αποψίλωση περίπου 1,2 εκατομμυρίων εκταρίων ζούγκλας, πληρώνοντας βέβαια ακριβά το κόστος της σύγκρουσης με τα συμφέροντα των μεγαλοτσιφλικάδων. Ο Τσίκο Μέντες υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη του PT (Κόμμα των Εργαζομένων), ενώ ο αγώνας του ενάντια στην αποψίλωση της Αμαζονίας και για την υπεράσπιση του αυτόχθονα πληθυσμού της περιοχής τον έκανε γνωστό σε διεθνές επίπεδο, με αποτέλεσμα το 1987 να βραβευτεί από τον ΟΗΕ και την Better World Society.

Το 1978, είχαν αποψιλωθεί 152.000 τετρ. χιλ. βραζιλιάνικης Αμαζονίας (3,8% της συνολικής έκτασης), ενώ το 1988 έφταναν το 377.000 τετρ. χιλ. (9,4%). Τα τελευταία επίσημα στοιχεία του 1999 υπολογίζουν ότι φτάνουν τα 572.000 τετρ. χιλ.(14,3%), ενώ ανεπίσημες πηγές αναφέρουν ότι η αποψίλωση φτάνει το 20%. Οι μεγάλες πυρκαγιές που καταστρέφουν την Αμαζονία πλήττουν τον ιθαγενή πληθυσμό αλλά και τους κατοίκους των πόλεων, προκαλούν σοβαρές συνέπειες για το περιβάλλον με την καταστροφή της βιοποικι-

λότητας και τη διαταραχή του υδρολογικού κύκλου, προκαλούν αύξηση της διάβρωσης και εκπομπή εκατομμυρίων τόνων διοξειδίου του άνθρακα. Σήμερα, στην Αμαζονία δρουν 22 πολυεθνικές εταιρείες ξυλείας και χιλιάδες πριονιστές, χωρίς η κυβέρνηση να παίρνει κανένα μέτρο προστασίας. Οι μεγαλύτερες πυρκαγιές προκαλούνται κυρίως κατά το άνοιγμα ή την ασφαλτόστρωση δρόμων που διασχίζουν την Αμαζονία, ενώ αναφέρονται και εμπρησμοί που προκαλούν οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες γης με πρόθεση να αποφύγουν να πληρώσουν πιστώσεις που έχουν πάρει, προφασιζόμενοι ζημιές και καταστροφή της περιουσίας τους.

Πηγή: La Jornada, Rebelion (http://www.rebelion.org/)

MST εναντίον Monsanto

Την 26η Ιανουαρίου 2001, δεύτερη μέρα του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ, του αντι-Νταβός, που έγινε στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας, επέλεξε το MST για να κάνει σαφές, για μια ακόμα φορά, ότι στη Βραζιλία και τη Λατινική Αμερική ο αγώνας ενάντια στα μεταλλαγμένα προϊόντα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των αγροτικών διεκδικήσεων.

Περίπου 1.300 αγρότες, με επικεφαλής τον ηγέτη του MST Ζοάο Πέντρο Στέντιλε και το Γάλλο αγρότη Ζοζέ Μποβέ, εισέβαλαν στις εγκαταστάσεις του μεγαλύτερου εργαστηρίου της Monsanto (έκτασης περίπου 400 εκταρίων), στο Νάο Με Τόκε, στην πολιτεία Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, ξερίζωσαν τις μεταλλαγμένες καλλιέργειες καλαμποκιού και σόγιας, κατέστρεψαν τα έγγραφα που βρέθηκαν στα γραφεία, έκαψαν όσα κιλά μεταλλαγμένων σπόρων βρέθηκαν και αποχώρησαν ειρηνικά. Η φρουρά των εγκαταστάσεων δεν προέβαλε καμία αντίσταση στην απρόσμενη έφοδο.

«Αυτό είναι μια προειδοποίηση. Εάν η Monsanto συνεχίσει να πειραματίζεται στην πολιτεία μας καλλιεργώντας μεταλλαγμένο καλαμπόκι και σόγια, θα επιστρέψουμε. Θα ησυχάσουμε μόνο όταν βάλουμε τους υπεύθυνους σε ένα αεροπλάνο και τους στείλουμε πίσω στις ΗΠΑ... Ο αγώνας για τη γη είναι δεμένος με το μοντέλο αγροτικής οικονομίας που τον συνοδεύει. Δεν αρκεί να υπάρχει γη, πρέπει αυτή να είναι υγιής και αειφόρος», δήλωσε ο Ζ.Π. Στέντιλε, ενώ ο Ζ. Μποβέ επισήμανε ότι υπάρχουν άγνωστοι ακόμα κίνδυνοι που τα μεταλλαγμένα προϊόντα προκαλούν σε εκείνους που τα καλλιεργούν και τα καταναλώνουν, καθώς και στο περιβάλλον. Ας σημειωθεί ότι στην πολιτεία Ρίο Γκράντε ντο Σουλ έχει απαγορευθεί η καλλιέργεια μεταλλαγμένων.

Εκστρατεία κατασυκοφάντησης ενάντια στο MST

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου, το Movimento do Sem Terra (Κίνημα των Χωρίς Γη) έγινε αντικείμενο -και εξακολουθεί να είναι- μεγάλων συκοφαντικών επιθέσεων που σχεδιάστηκαν σε κυβερνητικά κλιμάκια για να περάσουν στη συνέχεια στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Από τη μια πλευρά, οι δεσμεύσεις της κυβέρνησης Καρντόζο απέναντι στο ΔΝΤ που δεν επιτρέπουν τις επιδοτήσεις στους μικροκαλλιεργητές, καθώς αυτή η κατηγορία δεν περιλαμβάνεται στο μοντέλο «σύγχρονης γεωργίας» που προωθεί.

Από την άλλη πλευρά, ένα λαϊκό κίνημα, ένα κίνημα μαζών, που διεκδικεί μαχητικά και που ακόμα και από τους μελετητές του Στέιτ Ντιπάρτμεντ χαρακτηρίζεται ως το σημαντικότερο κίνημα των τελευταίων 30 χρόνων στη Λατινική Αμερική.

Το MST, λοιπόν, πρέπει να χτυπηθεί, να συκοφαντηθεί, να διαλυθεί.

Η στρατηγική που επιλέχθηκε;

- Η επιβράδυνση των απαλλοτριώσεων ακαλλιέργητης γης και η συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα για την εκπόνηση ενός σχεδίου χρηματοδότησης μεγάλων ομάδων που θα ήθελαν να αγοράσουν γη, με στόχο τη διαίρεση ή διάσπαση των μελών του MST.
- Ο δραστικός περιορισμός των πιστώσεων -που μετά από μαχητικές διεκδικήσεις συμφωνήθηκαν- οι οποίες προορίζονται για τους μόνιμους καταυλισμούς του MST, με στόχο οι λαϊκές μάζες να χάσουν την εμπιστοσύνη τους στην αποτελεσματικότητα του κινήματος.
- Η κατηγορία και κατασυκοφάντηση ηγετών του MST, με στόχο να κλείσει ο μοναδικός δρόμος επικοινωνίας που το κίνημα έχει με την υπόλοιπη κοινωνία -οι συμβολικές καταλήψεις δημοσίων κτιρίων, το κόψιμο των δρόμων (μπλόκα), οι πορείες διαμαρτυρίας.

Τη σκυτάλη παίρνουν τα μέσα ενημέρωσης που προσπαθούν να στρέψουν την κοινή γνώμη ενάντια στο MST εκτοξεύοντας διάφορες κατηγορίες: «Το MST ιδιοποιείται μέρος των πιστώσεων που προορίζονται για τους μόνιμους καταυλισμούς προς ιδίαν χρήσιν υπό μορφή προμηθειών διαμεσολάβησης». Και η τελευταία...αποκάλυψη: «Πίσω από το Κίνημα των Αγροτών Χωρίς Γη κρύβεται ένα ένοπλο αντάρτικο, ικανό να απειλήσει τη δημοκρατία!»

Αυτό που τα ίδια μέσα ενημέρωσης πολύ συστηματικά συνεχίζουν να αποκρύπτουν από την κοινή γνώμη είναι ότι, μετά από μια περίοδο μαχητικών αλλά χωρίς αποτέλεσμα κινητοποιήσεων του MST με τη διαμεσολάβηση της CONIC (Εθνικό Συμβούλιο Χριστιανικών Εκκλησιών) και της ΑΝΑΒ (Εθνική Ένωση Δικηγόρων της Βραζιλίας), η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεσμεύτηκε τον Οκτώβριο του 2000 για ένα πακέτο μέτρων (που αφορούν κυρίως πιστώσεις), στα οποία ποτέ δεν προχώρησε.

Όπως αναφέρει σε ανακοίνωσή της η Εθνική Ομοσπονδία Δημοσιογράφων καταγγέλλοντας την εκστρατεία κατασυκοφάντησης του MST, «...στόχος της επίθεσης της κυβέρνησης -που οφείλει εξηγήσεις στο λαό για συγκεκριμένες καταγγελίες περί διαφθοράς μελών της- είναι να εμποδιστεί το Κίνημα των Αγροτών Χωρίς Γη να συνεχίσει να κερδίζει έδαφος και υποστηρικτές στη χώρα αλλά και στο εξωτερικό... Το αγροτικό ζήτημα στη Βραζιλία βρίσκεται σε δραματική κατάσταση. Σύμφωνα με στοιχεία του Βραζιλιάνικου Στατιστικού Ινστιτούτου, περίπου 4,2 εκατομμύρια Βραζιλιάνοι εγκατέλειψαν την ύπαιθρο από το 1995-1999, ενώ 1.030 μεγαλοϊδιοκτήτες κατέχουν το 15% της γης... Η κυβέρνηση δεν τήρησε καμία από τις δεσμεύσεις που ανέλαβε στις τελευταίες διαπραγματεύσεις με το MST. Δεν αρκεί η διανομή γης. Είναι απαραίτητη μια σαφής και αποτελεσματική πολιτική μέτρων που θα ευνοούν τους μικροκαλλιεργητές και την οικογενειακή αγροτοβιομηχανία και θα συνοδεύονται από μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικής δικαιοσύνης προς τους αποκλεισμένους της υπαίθρου...».

Ο Ζοάο Πέντρο Στέντιλε, μέλος της ηγεσίας του MST, σε συνέντευξή του, ανάμεσα στα άλλα ανέφερε ότι «για να μπορέσει η κυβέρνηση να συνεχίσει χωρίς δυσάρεστες εκπλήξεις την εφαρμογή του μοντέλου αγροτικής οικονομίας που προωθεί, θέλει να κάμψει την οργανωμένη αντίσταση του λαού. Το MST αντιπροσωπεύει ένα κακό παράδειγμα καθώς οργανώνει τους φτωχούς αγρότες όχι μόνο ενάντια στους μεγαλοϊδιοκτήτες γης, αλλά και ενάντια στην έλλειψη πόρων, ενάντια στα μεταλλαγμένα προϊόντα. Επιπλέον, συντονίζουμε τον αγώνα μας με αυτόν του κινήματος των μικροπαραγωγών, με το κίνημα των γυναικών της υπαίθρου... Για να καταστείλει αυτό το κακό παράδειγμα η κυβέρνηση -ειδικά τη χρονιά των δημοτικών εκλογών- αποφάσισε να μας χτυπήσει ανοιχτά, επιτιθέμενη και ενάντια σε κόμματα της αντιπολίτευσης (PT, PCB, PSB) για τη στήριξη που μας προσφέρουν. Παρόλα αυτά όμως, εμείς δεν διαλυθήκαμε και η αντιπολίτευση ενισχύθηκε στις εκλογές. Είναι γεγονός, όμως, ότι στα 15 χρόνια ιστορίας του MST, το 2000 αναμφίβολα υπήρξε η χειρότερη χρονιά στην ανάπτυξη του αγώνα μας για την αγροτική μεταρρύθμιση. Το Ίδρυμα Αγροτικής Μεταρρύθμισης έχει παραλύσει, οι πόροι που μέσω του προϋπολογισμού ελάμβανε έχουν μειωθεί κατακόρυφα και το πρόγραμμα τεχνικής υποστήριξης των καταυλισμών μας έχει στην πραγματικότητα κλείσει, παρόλο που το Σύνταγμα του 1988 εγγυάται τη δωρεάν τεχνική βοήθεια του κράτους σε όλους τους μικροκαλλιεργητές. Η δικαστική εξουσία πιέστηκε για να διώξει ποινικά ηγέτες και μέλη μας. Η ομοσπονδιακή αστυνομία ίδρυσε ένα νέο αστυνομικό σώμα για να κατασκοπεύει το αγροτικό κίνημα. Με τη στήριξη των μέσων ενημέρωσης, η κυβέρνηση εξαπέλυσε μια επίθεση με ψέματα και κατηγορίες κατά του MST που ποτέ μέχρι σήμερα δεν είχε επαναληφθεί. Καθώς δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, παίξαμε το χαρτί της αντίστασης και η ανάπτυξη του αγώνα για νέες καταλήψεις και δημιουργία νέων καταυλισμών υπήρξε μικρή. Ο αγώνας για την αγροτική μεταρρύθμιση έγινε πιο σκληρός, πιο σύνθετος και οι μικρές μας νίκες πιο αραιές. Όμως, ο αγώνας μας είναι δίκαιος και το ηθικό των μελών μας πολύ υψηλό. Ο λαός γνωρίζει καλά πως αυτά τα 500 χρόνια κυριαρχίας των διαφόρων ελίτ, τίποτα δεν κατακτήθηκε χωρίς αγώνα».

Πηγές: Alai Amlatina (http://www.alainet.org), Brecha (http://www.brecha.com.uy), MST (http://www.mst.org.br), Rebelión

ΠΑΝΑΜΑΣ

11 χρόνια μετά την επέμβαση των ΗΠΑ

Εκατοντάδες άτομα συμμετείχαν σε εκδηλώσεις διαμαρτυρίας μπροστά στην πρεσβεία των ΗΠΑ στην Πόλη του Παναμά, στην 11η επέτειο από τη στρατιωτική επέμβαση, στις 20 Δεκεμβρίου 1989. Οι εκδηλώσεις διοργανώθηκαν από το Κίνημα για την Υπεράσπιση της Κυριαρχίας (συντονιστικό διαφόρων οργανώσεων) και, ανάμεσα σε άλλα, απαίτησαν το σταμάτημα των πιέσεων για την ανάμιξη της χώρας στην εκτέλεση του επονομαζόμενου *Σχεδίου Κολομβία*. Σύμφωνα με τους οργανωτές, η κυβέρνηση των ΗΠΑ επιδιώκει την υπογραφή συμφώνου με την κυβέρνηση του Παναμά που να της επιτρέπει την εγκατάσταση στρατευμάτων στην περιοχή της διώρυγας και πιέζει να αναμιχθεί η χώρα στην πιθανή επέμβαση στην Κολομβία.

Στο ίδιο πνεύμα, ο βουλευτής της αντιπολίτευσης Έκτορ Αλεμάν, μέλος του PRD (Επαναστατικό Δημοκρατικό Κόμμα), επισημαίνει ότι «ο Παναμάς πρέπει με πολύ προσοχή να εξετάσει το μέλλον των σχέσεών του με τις ΗΠΑ, ιδιαίτερα τώρα που εγκαθίσταται στην εξουσία η τρόικα που προκάλεσε και εκτέλεσε τη στρατιωτική επέμβαση στη χώρα μας: ο στρατηγός Κόλιν Πάουελ και ο Ντίκ Τσένεϊ, υπουργός Άμυνας της κυβέρνησης Μπούς (σήμερα ο Τσένεϊ είναι αντιπρόεδρος του Μπούς τζούνιορ και ο Πάουελ υπουργός Εξωτερικών). Σύμφωνα με τον Αλεμάν, οι στόχοι της επέμβασης ακόμα δεν έχουν διευκρινιστεί, όμως πιστεύει ότι «πριν 11 χρόνια οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν ως πρόσχημα το λαθρεμπόριο ναρκωτικών για να δικαιολογήσουν την επέμβαση και σήμερα, εκ νέου, με το πρόσχημα της ύπαρξης ενός ναρκο-αντάρτικου, μπαίνει σε εφαρμογή το Σχέδιο Κολομβία».

Σύμφωνα με τον Μάρκο Γκαντασέγκι, γραμματέα του Κέντρου Λατινοαμερικάνικων Σπουδών και υπεύθυνου της έδρας Κοινωνιολογίας του Εθνικού Πανεπιστημίου του Παναμά, «εξαρτιόμαστε από τις πληροφορίες που μας προωθούν οι αμερικάνικες μυστικές υπηρεσίες, οι οποίες μάλιστα έχουν τοποθετήσει έναν σύμβουλό τους στην Προεδρία της Δημοκρατίας. Η εξωτερική μας πολιτική υποτάσσεται στην έγκριση των ΗΠΑ. Η χώρα δεν έχει καταφέρει να επανακτήσει την ταυτότητά της ως έθνος».

Πηγές: Correos para la Emancipación (http://www.visitweb.com/boletin), La Jornada, Rebelión

Μια υπόθεση διεθνούς τρομοκρατίας

Στις 17 Νοεμβρίου 2000, ο Φιντέλ Κάστρο, κατά τη διάρκεια της 10ης Παναμερικανικής Συνάντησης αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, στην Πόλη του Παναμά, κατήγγειλε σχέδιο δολοφονίας του. Ως υπεύθυνο της ομάδας που σχεδίαζε και θα εκτελούσε τη δολοφονία υπέδειξε τον Λουίς Ποσάδα Καρίλες, ο οποίος, μετά την καταγγελία, συνελήφθη από τις υπηρεσίας ασφαλείας του Παναμά. Στην κατοχή του βρέθηκαν 20 κιλά πλαστικής εκρηκτικής ύλης C-4, υψηλής καταστροφικής ισχύος, και σχέδια του Πανεπιστημίου της Πόλης του Παναμά, όπου επρόκειτο να εκτελεστεί η επιχείρηση, βάζοντας σε κίνδυνο τη ζωή εκατοντάδων φοιτητών.

Ο Ποσάδα Καρίλες, ως μέλος της CIA, διηύθυνε τη δράση τρομοκρατικών ομάδων στην Κούβα και ταγμάτων θανάτου στην Κεντρική Αμερική. Θεωρήθηκε ως υπεύθυνος για την ανατίναξη στον αέρα ενός κουβανικού αεροσκάφους με 73 επιβάτες, διώχθηκε, συνελήφθη στη Βενεζουέλα, αλλά σε μικρό χρονικό διάστημα απέδρασε. Με τη στήριξη της CIA, βρήκε προστασία από διάφο-

ρες κεντροαμερικανικές κυβερνήσεις και φονταμενταλιστές στρατιωτικούς. Ενεπλάκη στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών στις ΗΠΑ με αντάλλαγμα όπλα για ακροδεξιές ομάδες ή τάγματα θανάτου. Θεωρείται υπεύθυνος για έκρηξη βόμβας στην Αβάνα, κατά την οποία σκοτώθηκαν Κουβανοί πολίτες και ξένοι τουρίστες.

Ο Σέσαρ Μόντες, από τους ηγέτες του αντάρτικου κινήματος στη Γουατεμάλα, καταγγέλλει: «Το Νοέμβριο του 1962, όταν ακόμα δεν είχαν δημιουργηθεί αντάρτικες ομάδες στη Γουατεμάλα, επιστρέφοντας στη χώρα από την Κούβα, όπου σπούδαζα, με συνέλαβαν στο αεροδρόμιο. Με μετέφεραν σε μια στρατιωτική φυλακή όπου με ανέκρινε και με βασάνισε ένας Κουβανο-αμερικανός που το πρόσωπό του δεν θα φύγει ποτέ από τη μνήμη μου: ο Λουίς Ποσάδα Καρίλες, που από τα χρόνια εκείνα ανήκε στις υπηρεσίας αντικομουνιστικής δίωξης των ΗΠΑ».

Η Κούβα έχει υποβάλει αίτημα για έκδοσή του στη χώρα, με στόχο να δικαστεί για όλα τα αδικήματα που διέπραξε ενάντια σε αθώους Κουβανούς πολίτες, παρέχοντας όλες τις εγγυήσεις για μια διαδικασία δίκαιη και διαφανή, την οποία θα μπορούν να παρακολουθήσουν διεθνείς παρατηρητές.

Πηγή: Red Arco-Iris (http://www.comite-arcoiris.com)

Τα νούμερα της απελπισίας: στο Μπουένος Άιρες οι αυτοκτονίες ξεπερνούν τους φόνους

Σύμφωνα με στοιχεία των αστυνομικών αρχών του Μπουένος Άιρες, το 2000 οι αυτοκτονίες έφτασαν τις 1.050, νούμερο κατά 50% μεγαλύτερο από εκείνο του 1999, ενώ σε αυτό πρέπει να προστεθούν άλλες 300 περιπτώσεις ατόμων που προσπάθησαν να αυτοκτονήσουν αλλά επέζησαν.

Αξιοσημείωτο θεωρείται το γεγονός ότι σε κάθε τρεις αυτοκτονίες καταγράφεται ένας φόνος.

Οι παραπάνω αριθμοί και αναλογίες δεν καταδεικνύουν παρά την τρομακτική κοινωνική κρίση, την επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου, την ανεργία, την απελπισία και την απουσία προοπτικής που βιώνουν εκατομμύρια άνθρωποι στην Αργεντινή, ιδιαίτερα στην πόλη του Μπουένος Άιρες.

Σύμφωνα με υψηλόβαθμο στέλεχος της αστυνομίας, «αν και τα στοιχεία μας καταγράφουν διαφορετικά κίνητρα, όπως το ερωτικό πάθος ή προβλήματα υγείας, η πλειοψηφία των περιπτώσεων οφείλεται στην κοινωνικο-οικονομική κρίση. Η κρίση προκαλεί μια αύξηση αυτοκτονιών που ποτέ μέχρι σήμερα δεν είχε παρατηρηθεί, ενώ εκφράζεται και σε άλλα φαινόμενα. Έχουμε αύξηση της βιαιότητας των συγκρούσεων ανάμεσα στα ζευγάρια. Ενώ πριν κατέληγαν σε ξυλοδαρμούς, σήμερα έχουμε μαχαιρώματα και πυροβολισμούς. Η οικογενειακή βία βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο στην ιστορία της. Έχουν αυξηθεί εντυπωσιακά οι βιασμοί και καθημερινά εκδηλώνονται φαινόμενα βίας στα σχολεία. Δεν πρόκειται για εγκληματικές συμμορίες, αλλά για αποτελέσματα των ναρκωτικών και της κοινωνικής δυσαρέσκειας».

Σύμφωνα με τα στοιχεία, το 78% των αυτοχείρων είναι άνδρες και 22% γυναίκες. Ηλικιακά το 13% είναι κάτω των 18 ετών, το 35% από 18-40, το 25% από 40-60 και το 27% άνω των 60 ετών. Η πλειοψηφία των αυτοχείρων κρεμάστηκαν ή έπεσαν στις γραμμές του τρένου, χρησιμοποιώντας μεθόδους που από ψυχολόγους χαρακτηρίζονται από τις πλέον βίαιες για την αφαίρεση της ζωής.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι και στη Νικαράγουα, σύμφωνα με στοιχεία της μη κυβερνητικής οργάνωσης Profamilia, καταγράφεται μια αυτοκτονία καθημερινά, ενώ 1 στις 2 περιπτώσεις αφορά νεαρά στην ηλικία άτομα. Οι αυτοκτονίες των νέων αποδίδονται στα αδιέξοδα που δημιουργεί η ανεργία, στη χρήση ναρκωτικών και στην απουσία ευκαιριών αλλά και αξιών, όπως η αυτοεκτίμηση, η έλλειψη επικοινωνίας και η ψυχαγωγία, που για τη ζωή των νέων έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα.

Πηγή: Pagina12 (http://www.pagina12.com.ar/), Agencia Pulsar (http://www.pulsar.org.ec/)

Καμπάνια ενάντια στη NIKE

Υπό την αιγίδα του WRC (Κονσόρτσιουμ των Δικαιωμάτων των Εργαζομένων), φοιτητές και πανεπιστημιακές αρχές 70 περίπου πανεπιστημίων στις ΗΠΑ ξεκίνησαν καμπάνια ενάντια στη NIKE, προειδοποιώντας ότι θα ακυρώσουν τη σύμβαση προμήθειας προϊόντων της εταιρείας, εάν αυτή δεν αλλάξει στάση απέναντι στους 1.000 περίπου εργαζόμενους σε εργοστάσιό της στη πόλη Πουέμπλα του Μεξικού. Τον Ιανουάριο του 2001, οι εργαζόμενοι πραγματοποίησαν τριήμερη απεργία, παρά την απόφαση του εργοδοτικού συνδικάτου, διαμαρτυρόμενοι για τις εργασιακές συνθήκες, τους χαμηλούς μισθούς και τις εναντίον τους παρενοχλήσεις. Η εταιρεία αποφάσισε να κλείσει τις πόρτες της σε όλους τους εργαζόμενους που «ασχολούνται με συνδικαλιστικά ζητήματα».

Το WRC, που συσπειρώνει στις γραμμές του τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια των ΗΠΑ (πανεπιστημιακές αρχές και φοιτητικές οργανώσεις), ιδρύθηκε με σκοπό να προωθήσει σε ολόκληρο τον κόσμο μια καμπάνια για το σεβασμό των εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων στην παραγωγή προϊόντων τα οποία, στη συνέχεια, εισάγονται και καταναλώνονται στις πανεπιστημιακές αγορές. Η δημιουργία του θεωρείται αποτέλεσμα επιτυχημένων φοιτητικών αγώνων με επικεφαλής την οργάνωση «Ενωμένοι Φοιτητές ενάντια στα Εργαστήρια του Ιδρώτα», η οποία έχει παρουσία σε 175 πανεπιστήμια.

Πηγή: La Jornada

Ελ Σαλβαδόρ

Ο πρόεδρος της χώρας Φρανσίσκο Φλόρες δήλωσε ότι, παρά τις τεράστιες καταστροφές που ο σεισμός της 13/1/2001 προκάλεσε στη χώρα, το Ελ Σαλβαδόρ θα τηρήσει τις υποχρεώσεις του προς τους διεθνείς πιστωτές. «Η πληρωμή του εξωτερικού χρέους είναι μια δέσμευση που δεν είναι δυνατόν να μην τηρηθεί, είναι η ένδειξη σοβαρότητας ενός έθνους».

Σύμφωνα με τον Φλόρες, παρά τις σοβαρές συνέπειες που θα έχει η πληρωμή του εξωτερικού χρέους για την ήδη πληγείσα οικονομία της χώρας, η πληρωμή θα γίνει. Οι δραστηριότητες για την ανοικοδόμηση μετά τις τεράστιες καταστροφές δεν θα τύχουν των αναγκαίων χρηματοδοτήσεων, αφού για τον πρόεδρο Φλόρες οι ανάγκες των τραπεζών είναι μεγαλύτερες...

Πηγή: Agencia Pulsar

Παναμάς

Ο υπεύθυνος για ζητήματα Τύπου του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, Σαντιάγο Καντόν, κατήγγειλε ότι στον Παναμά ισχύει ο επονομαζόμενος «νόμος περί Προσβολής» που επιτρέπει την παραπομπή σε δίκη και φυλάκιση δημοσιογράφων που ασκούν κριτική σε δημόσιους λειτουργούς. Το γεγονός αυτό πολλές φορές έχει οδηγήσει στη δίωξη δημοσιογράφων σαν να ήταν κοινοί εγκληματίες. Σύμφωνα με τον Καντόν, ο παραπάνω νόμος αποτελεί κατάφωρη παραβίαση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης.

Να σημειώσουμε απλώς ότι ο Παναμάς κατατάσσεται στη δεύτερη γραμμή των χωρών όσον αφορά την επιθετικότητα των καρτέλ διαφθοράς, που παρεμβαίνουν πια σε όλες τις δημόσιες και ιδιωτικές δραστηριότητες της χώρας.

Πηγή: Agencia Pulsar

Βενεζουέλα

Ο Ούγκο Τσάβες, πρόεδρος της Βενεζουέλας, δήλωσε ότι τα λατιφούντια θα περιοριστούν με το «νόμο για τη Γη», ο οποίος θα ψηφιστεί στο εγγύς μέλλον. «Ή τα λατιφούντια θα μειωθούν ή εγώ δεν θα λέγομαι Ούγκο Τσάβες», δήλωσε σε ραδιοφωνική εκπομπή του, ανταποκρινόμενος στην αγωνία των αγροτών που, ενώ ζουν σε μια πλούσια γη, δεν έχουν ούτε ένα κομμάτι της να καλλιεργήσουν, σε αντίθεση με μεγαλογαιοκτήμονες που κατέχουν τεράστιες εκτάσεις με πολλά εκτάρια ακαλλιέργητα. Κατήγγειλε την καμπάνια που έχουν εξαπολύσει εναντίον του και υποσχέθηκε ότι ο νέος νόμος, εκτός από την προσφορά γης στους αγρότες για να καλλιεργήσουν και να παράγουν, θα προβλέπει πιστώσεις, τεχνική υποστήριξη και αγορές για τα προϊόντα τους, καθώς, όπως τη χαρακτήρισε, «πρόκειται για μια αγροτική επανάσταση».

Πηγή: Liberacion (http://www.liberation.fr), 12/2000

Αργεντινή

Ο πρόεδρος της χώρας, Φερνάντο ντε λα Ρούα, μετά από εντονότατες πιέσεις διεθνών οργανισμών, προσωπικοτήτων, πολιτικών και κοινωνικών φορέων, αλλά και μπροστά στον κίνδυνο να καταδικαστεί για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διεθνών νόμων, υπέγραψε τελικά στις 29/12/2000 διάταγμα που μειώνει τις ποινές των κρατουμένων της υπόθεσης Λα Ταμπλάδα. Το διάταγμα αφήνει εκτός τους Ενρίκε Γκορριαράν Μέρλο και Άννα Μαρία Σιβόρι οι οποίοι είχαν ασκήσει το δικαίωμα της έφεσης παλαιότερα, ενώ για τους υπόλοιπους κρατούμενους μετατρέπει ή μειώνει τις ποινές σε 20-25 χρόνια. Εάν στη συνέχεια η δικαιοσύνη κάνει δεκτό το αίτημα της εφαρμογής του νόμου 2 προς 1, κάθε χρόνος ποινής που εκτίεται υπολογίζεται για δύο και οι κρατούμενοι θα αφεθούν ελεύθεροι το αργότερο μέχρι το 2005, ενώ από τον επόμενο μήνα θα μπορούν να κάνουν χρήση του δικαιώματος για άδειες ή έξοδο για εργασία. Οι κρατούμενοι σταμάτησαν την απεργία πείνας, δηλώνουν όμως ότι θα συνεχίσουν τον αγώνα τους για άμεση και χωρίς όρια απελευθέρωση όλων των κρατουμένων.

Πηγή: Agencia Pulsar, Rebelión

Χιλή

Ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις εκδίωξαν βίαια από την γη τους στις 18/1/2001 τους ιθαγενείς Μαπούτσε, κατοίκους της κοινότητας Γκαλβιρίνο. Οι ιθαγενείς καταγγέλλουν ότι τα εδάφη αυτά τους ανήκουν παρόλο που έχουν καταληφθεί από τη βιομηχανία ξυλείας Mininco. Απαιτούν την απελευθέρωση των υπεύθυνων της κοινότητας που έχουν συλληφθεί και δηλώνουν ότι θα αγωνιστούν ενάντια στην κατάληψη της γης τους και την αποψίλωση των δασών τους από τις εταιρείες ξυλείας.

Πηγή: Rebelión

Κόστα Ρίκα

Τον Ιούλιο του 2000, η Κόστα Ρίκα πραγματοποίησε την ένατη στην ιστορία της χώρας πληθυσμιακή απογραφή. Αξίζει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά καταγράφηκε και ο ιθαγενής πληθυσμός της χώρας. Μέχρι σήμερα οι αρχές υπολόγιζαν ότι υπάρχουν -κατά προσέγγιση- 40.000 ιθαγενείς που ανήκουν στις εθνότητες Cabecar, Bribri, Teribe, Guaymi, Huetar, Maleku, Chorotega και Boruca. Η Κόστα, Ρίκα η οποία χαρακτηρίζεται ως η Ελβετία της Κεντρικής Αμερικής λόγω του οικονομικού της επιπέδου, μόλις το 1990 αναγνώρισε επίσημα τους ιθαγενείς ως πολίτες της χώρας.

Πηγή: Agencia Pulsar

Μεξικο

• Η Διεθνής Αμνηστία (τμήμα Μεξικού) ανακοίνωσε ότι θεωρεί τον Μεξικανό στρατηγό Χοσέ Φρανσίσκο Καγιάρδο σαν μέλος της και θα αγωνιστεί για την απελευθέρωσή του. Ο Καγιάρδο συνελήφθη το Νοέμβριο του 1993, δικάστηκε από στρατιωτικό δικαστήριο και καταδικάστηκε σε 28 χρόνια φυλάκισης. Η Παναμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον χαρακτηρίζει ως «κρατούμενο συνείδησης» και απαιτεί την άμεση απελευθέρωσή του. Το παράπτωμά του; Το 1993 εκφράστηκε υπέρ της καθιέρωσης ενός ombudsman (συνήγορου του πολίτη) για το στρατό, ως δυνατότητα προσφυγής για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των ενόπλων δυνάμεων της χώρας.

Μέσα από τη φυλακή, οι τελευταίες του δηλώσεις: «Ο μεξικάνικος στρατός είναι σήμερα ο κύριος υπεύθυνος για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι πολλά τα μέλη του στρατού που έχουν εξαφανιστεί από τους ίδιους τους στρατιωτικούς, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών έχει πια διαβρώσει ολόκληρη τη δομή του. Δε φοβάμαι να μιλήσω. Κι εμένα προσπάθησαν να με εξαφανίσουν. Τέσσερις ώρες έκανε βόλτες πάνω από τη θάλασσα το αεροπλάνο που με μετέφερε την ημέρα που με συνέλαβαν». Ο γιος του καταγγέλλει ότι έγινε απόπειρα δολοφονίας του και μέσα στη φυλακή.

Πηγή: La Jornada

• Σε μια εκστρατεία με την επωνυμία «σταυροφορία για την κάθαρση της κοινωνίας» οι δήμαρχοι του κυβερνητικού κόμματος PAN στις πόλεις Βερακρούς και Μπόκα ντελ Ρίο του Μεξικού έδωσαν εντολή στη αστυνομία να εκδιώξει ακόμα και με βίαιο τρόπο τις πόρνες και τους ομοφυλόφιλους από την περιοχή που βρίσκονται τα στέκια τους, διαβεβαιώνοντας ότι θα εκπληρώσουν τις προεκλογικές τους υποσχέσεις για την «κάθαρση των πόλεων με στόχο την πάταξη της ανηθικότητας».

Πηγή: Agencia Pulsar

• Μια ακόμα ένοπλη ομάδα εμφανίστηκε στο Μεξικό, στην πολιτεία της Οαχάκα, μία ημέρα μετά την ανάληψη των καθηκόντων του προέδρου Φόξ, εκφράζοντας την αντίθεσή της στις νεοφιλελεύθερες προτάσεις του. Το όνομά της: Fuerzas Armadas Revolucionarias del Pueblo (Ένοπλες Επαναστατικές Δυνάμεις του Λαού).

Σύμφωνα με στοιχεία, στο Μεξικό δρουν 17 ένοπλες ομάδες.

Πηγή: Rebelión

• Αγρότες από τη νότια πολιτεία Γκερρέρο καταγγέλλουν τις διαρκείς παρενοχλήσεις που δέχονται από τον ομοσπονδιακό στρατό και παραστρατιωτικές ομάδες όσοι συμμετέχουν στο κίνημα για την προστασία των δασών και των υδάτινων πόρων της περιοχής. Απαιτούν, επίσης, την απελευθέρωση των οικολόγων αγροτών Ροδόλφο Μοντιέλ και Τεοντόρο Καράσκο, οι οποίοι καταδικάστηκαν σε 6 χρόνια φυλάκισης με κατασκευασμένες κατηγορίες.

Πηγή: Agencia Pulsar, FZLN

Περου

• Οργανώσεις υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εκτιμούν ότι, τα τελευταία 20 χρόνια, περίπου 6.000 άτομα συνελήφθησαν και στη συνέχεια εξαφανίστηκαν κατηγορούμενα ως τρομοκράτες. 4.022 περιπτώσεις έχουν καταγγελθεί στις αρχές ονομαστικά, παρά τις απειλές και διώξεις που υπέστησαν οι οικογένειές τους.

Το 30,6% των περιπτώσεων εξαφανίστηκαν κατά τη δεύτερη περίοδο διακυβέρνησης του Φερνάντο Μπελαούντε Τέρρι και το 41,8% κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Άλαν Γκαρσία Πέρες. Τα θύματα ήταν στην πλειοψηφία τους νεαροί αγρότες 15-25 ετών και τα περισσότερα από την περιοχή του Αγιακούτσο.

Πηγές: Rebelion, Recosur (http://lateja.chasque.net/elpuente/recosur.html)

• 17 υποψήφιοι για την Προεδρία της Δημοκρατίας του Περού θα συναγωνιστούν για την κατάκτηση της θέσης, στις εκλογές της 8ης Απριλίου 2001. Εάν κανένας δεν συγκεντρώσει ποσοστό πάνω από 50% θα υπάρξει δεύτερος γύρος τον Ιούνιο. Οι δημοσκοπήσεις δίνουν το προβάδισμα στον Αλεχάνδρο Τολέδο με 34,3%, ενώ μεγάλη έκπληξη προκάλεσε η υποψηφιότητα του πρώην προέδρου Άλαν Γκαρσία Πέρες (1985-1990), ο οποίος είχε ζητήσει άσυλο και παραμένει στην Κολομβία από το 1992 κατηγορούμενος για διαφθορά, ενώ εκκρεμεί ακόμα προσφυγή στα δικαστήρια εναντίον του. Το Περού μπήκε σε βαθιά πολιτική κρίση κατά τη διενέργεια μιας αμφισβητούμενης για τη νομιμότητά της εκλογικής διαδικασίας που εξέλεξε για τρίτη φορά τον Φουχιμόρι. Η κρίση βάθυνε το Σεπτέμβριο του 2000, όταν η αντιπολίτευση έδωσε στη δημοσιότητα βιντεοκασέτα που αποκάλυπτε το σύμβουλο του Φουχιμόρι, Βλαδίμιρο Μοντεσίνος, να δωροδοκεί βουλευτή της αντιπολίτευσης για να περάσει στις γραμμές του κυβερνητικού κόμματος. Το κοινοβούλιο το Νοέμβριο αντικατέστησε τον Φουχιμόρι ως ηθικά ανίκανο να κυβερνήσει τη χώρα και όρισε προσωρινό πρόεδρο τον Βαλεντίν Πανιάγουα μέχρι τις 28 Ιουλίου 2001, οπότε και θα παραδώσει την κυβέρνηση στον νεοεκλεγέντα πρόεδρο.

Πηγές: Agencia Pulsar, La Jornada

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ

ΠΟΡΤΟ ΑΛΕΓΚΡΕ, ΒΡΑΖΙΛΙΑ, 25-30 ΓΕΝΑΡΗ 2001

Πού;

Το Πόρτο Αλέγκρε, πρωτεύουσα της νοτιότερης βραζιλιάνικης πολιτείας, της Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, έχει γίνει πλέον παγκόσμια γνωστό. Άραγε, εκτός από τους κατοίκους του και μερικούς εύπορους λάτρεις του σκι, πόσοι θα ήξεραν σήμερα το Νταβός αν δεν μαζεύονταν στις αρχές κάθε έτους των τελευταίων δεκαετιών οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι του κεφαλαίου και των μηχανισμών εφαρμογής των επιλογών του; Έτσι, το, σε πνεύμα αντι-Νταβός, Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ που έγινε στο Πόρτο Αλέγκρε μεταξύ 25 και 30 Γενάρη, ακριβώς τις ίδιες ημέρες με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός, πρόσθεσε κάτι ακόμα στις γεωγραφικές μας γνώσεις. Όμως, η εκτίμηση που τρέφει καθένας/καθεμία για τα δύο αυτά μέρη δεν απορρέει από τις φυσικές τους ομορφιές, αλλά από τη θέση και στάση του/της απέναντι στη ζωή και την κοινωνία.

Γιατί;

Εδώ και μερικά χρόνια ο όρος «παγκοσμιοποίηση» συναντάται στο καθημερινό μας λεξιλόγιο. Κάτι ασταμάτητο που στο πέρασμά του σαρώνει τα πάντα, που όποιος/α δεν προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του αύριο θα πεταχτεί στο περιθώριο. Λες και σε όλους/ες δίνονται ίσες ευκαιρίες για να αντεπεξέλθουν! Τα κριτήρια βάσει των οποίων κάποιος είναι «εντός» ή «εκτός» προϋποθέτουν άτομα και όχι συλλογικότητες, εκτός εάν οι συλλογικότητες εξυπηρετούν κάποια μελλοντικά οφέλη για το άτομο. Έτσι, στο νέο μοντέλο επιβίωσης και στην ηθική που το συνοδεύει δεν χωράνε συλλογικότητες εθελοντικής προσφοράς, αφού δεν αποφέρουν καμία αύξηση στα ποσά των τραπεζικών λογαριασμών. Περισσότερο, δεν χωράνε οργανωμένες κοινότητες βασισμένες στην έννοια του κοινού. Η κοινοτική ιδιοκτησία και εκμετάλλευση της γης από ιθαγενικές κοινότητες είναι κάτι παράλογο, αφού δεν προωθεί την ανταγωνιστική προς τους άλλους οικονομική άνθηση του ατόμου. Είναι ακατανόητη αφού δεν θεμελιώνεται με σκοπό το κέρδος, δεν είναι μια εμπορική ή οικονομική εταιρεία, αλλά απορρέει από μιαν άλλη αντίληψη για τη ζωή και την καθημερινότητα. Η κοινότητα λειτουργεί ως μια ολότητα, ενώ στη Δύση και στη σκέψη της κάθε άτομο είναι μια ολότητα. Στη μία περίπτωση έχουμε κοινωνία που αποτελείται από άτομα, ενώ στην άλλη άτομα που, μιας και αναγκαστικά συνυπάρχουν, συνθέτουν κοινωνία. Η βασική αρχή στη δεύτερη περίπτωση είναι η ελευθερία και τα δικαιώματα του ατόμου (βλέπε ανθρώπινα δικαιώματα), κυρίως όσον αφορά τις οικονομικές του δραστηριότητες.

Ο όρος, όμως, δίνεται κατά το ήμισυ. Θα έπρεπε να χρησιμοποιούμε το πλήρες όνομα του όρου, δηλαδή «παγκοσμιοποίηση της αγοράς». Το κεφάλαιο ποτέ δεν είχε πατρίδα, αλλά μόλις τα τελευταία χρόνια κατάφερε να το διαλαλήσει δυνατά χωρίς να φοβάται τις αντιρρήσεις των πατριωτών. Από την άλλη, και «οι προλετάριοι δεν έχουν πατρίδα», όπως και οι αποκλεισμένοι/ες ή οι ουτοπικοί οραματιστές, και η παγκοσμιοποίηση, διαφορετική από τη συνωνόματή της της αγοράς, βασισμένη σε άλλες ηθικές αρχές, αξίες και όραμα, τους αφορά. Η πρακτική τους είναι

αυτή της αλληλεγγύης, του σεβασμού προς το διαφορετικό, της εφαρμογής πρακτικών για τη δημιουργία «ενός κόσμου που να χωράει πολλούς κόσμους». Η διατήρηση της ταυτότητας και του διαφορετικού δεν συνιστά εθνικισμό, όποιος/α αντιτίθεται στην κυριαρχία της αγοράς, υλική και ηθική, δεν είναι κατ' ανάγκην εθνικιστής.

Απέναντι, λοιπόν, στο Νταβός της οικονομίας, το Πόρτο Αλέγκρε της συνάντησης και της γνωριμίας.

Ποιοι/ες;

Από το Πόρτο Αλέγκρε, λοιπόν, πέρασαν περί τους/ις 4.000 αντιπροσώπους συνδικαλιστικών, κοινωνικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, κοινωνικών κινημάτων, πολιτικών ομάδων κ.λπ. από 120 χώρες. Τι το κοινό έχουν όλοι/ες αυτοί/ές; Την ανάγκη να διαδηλώσουν την αντίθεσή τους στον οικονομικό, κοινωνικό και ηθικό τρόπο οργάνωσης λειτουργίας της κοινωνίας, την ανάγκη να κάνουν σε μια παγκόσμια συνάντηση πιο δυνατή τη φωνή ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό. Αυτή, ίσως, ήταν και η μόνη κοινή θέση των παρευρισκομένων, αφού οι αντιλήψεις και πρακτικές μπορεί να είναι τόσο διαφορετικές που να μη συμπίπτουν σε κανένα άλλο σημείο.

Ως τις δύο κυρίαρχες αντιλήψεις θα μπορούσαμε να ορίσουμε α) την τάση που θέλει όλο αυτό το κύμα του νεοφιλελευθερισμού να λαμβάνει περισσότερο υπόψη του τον άνθρωπο, μια κοινωνία με ανθρώπινο πρόσωπο, που δεν θα αποκλείει από τη μια στιγμή στην άλλη κοινωνικές ομάδες που αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στην ταχύτητα των ανταγωνισμού, χωρίς να θίγεται όμως η δομή του συστήματος, και β) την πιο ριζοσπαστική τάση, όχι μόνο αντινεοφιλελεύθερη αλλά και αντικαπιταλιστική, αυτήν που αντιτίθεται άμεσα αμφισβητώντας το κυρίαρχο κοινωνικο-οικονομικό σύστημα, προβάλλοντας άλλες προτάσεις και πρακτικές για την κοινωνία και την οργάνωση της καθημερινότητας.

Ήταν, λοιπόν, εμφανής η διαφορά αντιλήψεων και προθέσεων ανάμεσα στις δύο αυτές τάσεις της αντιπαγκοσμιοποίησης ή, καλύτερα, της άλλης παγκοσμιοποίησης.

Χιλιάδες επώνυμοι και, κυρίως, ανώνυμοι πέρασαν από τις εγκαταστάσεις του Καθολικού Πανεπιστημίου του Πόρτο Αλέγκρε, έδρα των εργασιών του Φόρουμ. Οι κάμερες και οι δημοσιογράφοι κυνηγούσαν ολημερίς τα «αστέρια της «αντιπαγκοσμιοποίησης», προβάλλοντας, κυρίως, συγκεκριμένα άτομα και όχι τις συλλογικότητες με τα δύσκολα και ακατανόητα ονόματα. Στον ελληνικό Τύπο, ένα ρεσιτάλ άχρηστης δημοσιογραφίας, καμία αναφορά στις διαδικασίες και στο κλίμα που επικράτησε, παρά μόνο αναφορά στους επώνυμους, ασχέτως αν παραβρέθηκαν στο Πόρτο Αλέγκρε ή όχι. Έτσι, διαβάσαμε ότι στο Φόρουμ παραβρέθηκαν προσωπικότητες όπως ο Μάρκος και η κουκούλα του, ο Νόαμ Τσόμσκι ή ακόμα και ο Νέλσον Μαντέλα. Τι έκπληξη θα δοκίμασαν και οι ίδιοι πληροφορούμενοι από τον Τύπο ότι δεν βρίσκονται εκεί που νομίζουν, αλλά σε μια πόλη του βραζιλιάνικου νότου. Ο «ανθός της δημοσιογραφίας» έδρασε και πάλι, δεν έχει σημασία τι πραγματικά συνέβη, σημασία έχει πώς να γεμίσουν οι στήλες των εφημερίδων με λέξεις και ονόματα που να ηχούν εμφατικά στα αυτιά μας. Όταν τα ονόματα δεν είναι ηχηρά, τότε καμιά αναφορά σ' αυτά, καμιά αναφορά σ' αυτό που πρεσβεύουν και σ' αυτούς/ές που εκπροσωπούν. Και όμως, ήταν εκεί αντιπρόσωποι ευρωπαϊκών κοινωνικών κινημάτων, λιγοστοί αλλά με πολύτιμη παρουσία Αφρικάνοι, ιθαγενείς από το Εκουαδόρ, το Μεξικό και άλλες αμερικάνικες χώρες, Ασιάτες και Ασιάτισσες να προσπαθούν να κάνουν γνωστά τα προβλήματα που τους βασανίζουν, απεσταλμένοι από την Αυστραλία της ευημερίας και του αποκλεισμού. Συνδικάτα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αγροτικές, γυναικείες, πολιτικές κ.λπ. οργανώσεις, Και φυσικά, η πολυπληθής παρουσία βραζιλιάνικων ομάδων κάθε είδους, κάνοντας γνωστή σε όλους/ες τη δράση τους σ' αυτή την αχανή αμερικάνικη χώρα.

Τι έγινε;

Τα πρωινά, τα τραπέζια συζητήσεων με διάφορους επώνυμους να δίνουν το στίγμα τους στη συνάντηση. Αργότερα, τα εργαστήρια, δηλαδή συναντήσεις με θέματα επιλεγ-

μένα από τις ομάδες που συμμετείχαν στο Φόρουμ, καθένας/καθεμία θα μπορούσε να παρευρεθεί σε κάποιο απ' αυτά για να ακούσει ή να ανταλλάξει απόψεις. Το σούρουπο, οι καταθέσεις εμπειριών μπροστά σ' ένα πλατύ κοινό επώνυμων (Γκαλεάνο, Λούλα, Μποβέ, Στέντιλε κ.λπ.). Αργά το βράδυ, σε άλλο χώρο έξω από αυτόν των συζητήσεων, συναυλίες με συγκροτήματα από διάφορα μέρη της Βραζιλίας.

Ίσως, όμως, το πιο ενδιαφέρον κομμάτι ήταν αυτό που παιζόταν έξω από τις αίθουσες των συζητήσεων, εκεί που μπορούσες να συζητήσεις και να ανταλλάξεις απόψεις και εμπειρίες με κάποιον/α μέχρι πριν από λίγο άγνωστο/η, από κάποια μακρινή χώρα, εκεί όπου χαλαρά και χωρίς τύπους η επαφή γινόταν πιο άμεση και ουσιώδης. Εκεί που γίνεται η προσέγγιση με το διαφορετικό, που γεννιούνται νέοι προβληματισμοί, που αναπτύσσονται δεσμοί αλληλεγγύης και συντροφικότητας έξω από σκοπιμότητες και προσπάθειες υποκατάστασης. Ο λόγος ύπαρξης των επιτροπών αλληλεγγύης και αλληλέγγυων ατόμων προς τους απανταχού εξεγερμένους/ες ή αποκλεισμένους/ες είναι το να ακουστεί η φωνή των ίδιων των υποκειμένων και όχι να υποκατασταθεί ο λόγος τους μέσω της φωνής κάποιων πιο μορφωμένων, πιο καλοζωισμένων.

Και μετά;

Αυτό που όλοι/ες πήραν μαζί τους φεύγοντας από το Πόρτο Αλέγκρε ήταν οι εμπειρίες της επικοινωνίας και της ανταλλαγής. Ακόμα, η αίσθηση ότι «δεν είμαι μόνος/η», αλλά παντού υπάρχουν κι άλλοι/ες που έχουν παρόμοιες ανησυχίες, σκέψεις και όνειρα. Η ανταλλαγή διευθύνσεων και η υπόσχεση για συνέχεια της επικοινωνίας, καθένας/καθεμία πλέον από το χώρο του/της, με ανθρώπους που δεν φανταζόσουν καν την ύπαρξή τους μέχρι πριν από λίγο, είναι το μεγάλο όφελος που αποκόμισαν οι παρευρισκόμενοι/ες στο Φόρουμ.

Οι γενικές εντυπώσεις από το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ είναι θετικές. Είναι θετικό να σπάνε προκαταλήψεις, τη θέση της άγνοιας να καταλαμβάνει η γνωριμία, η σκέψη να διαθέτει περισσότερο υλικό πριν εξαχθούν συμπεράσματα, η έννοια της αποδοχής του διαφορετικού να κερδίζει έδαφος, τα δεδομένα και αυτονόητα να αφήνουν χώρο και σε άλλα αυτονόητα δεδομένα και η σύνθεσή τους να αμφισβητεί τον παντογνωστισμό και τον ανταγωνισμό των επιμέρους μοναδικών αληθειών. Το εύρος της σύνθεσης των συμμετεχόντων πολύ ευρύ και κάποιες φορές άκρως ενοχλητικό, όταν το «επίσημο» κομμάτι του Φόρουμ προσπαθεί να είναι αντι-Νταβός παίζοντας με τους όρους που έχει επιβάλει το Νταβός.

Του χρόνου, το 2ο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ θα ξαναγίνει στο Πόρτο Αλέγκρε, ενώ για το 2003 θα προταθεί κάποια πόλη άλλης ηπείρου. Η ποιότητα της συνέχειας της διοργάνωσης δε θα είναι μόνο αποτέλεσμα των διαδικασιών αυτής της ετήσιας συνάντησης, αφού αυτές οι διαδικασίες επηρεάζονται κυρίως από την πρακτική και δυναμική των κοινωνικών κινημάτων καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς. Δε θα πρέπει να επικεντρωθούμε υπερβολικά στα αρνητικά ή θετικά αυτού του Φόρουμ και να εξαντλήσουμε τις δυνάμεις μας στις ευλογίες ή τον αναθεματισμό της συνάντησης. Η αναπάντεχα μεγάλη συμμετοχή κόσμου από πολλές διαφορετικές χώρες και ηπείρους κατά τη διάρκεια του Φόρουμ δείχνει ότι υπάρχει φωνή διαμαρτυρίας και αντίστασης, φωνή απόλυτα νομιμοποιημένη να μη θέλει να παραδεχτεί ότι τα πάντα έχουν προαποφασιστεί και...τι να κάνουμε;... έτσι είναι ο κόσμος. Βέβαια, οι κάθε λογής πολιτικάντηδες, δωρεάν ρήτορες, δημοσιοσχεσίτες και λοιπά παράσιτα δεν νομίζω ότι θα θελήσουν στο μέλλον να απουσιάσουν από ένα τόσο σημαντικό γεγονός. Ο ριζοσπαστικός χαρακτήρας τέτοιων εκδηλώσεων θα είναι αποτέλεσμα τόσο της πρακτικής των κοινωνικών κινημάτων καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς όσο και του οράματος για μια άλλη κοινωνία που θα προτάξουν τα κινήματα και της αποδοχής που θα τύχουν. Ένα «αντι-Νταβός» είναι διαμαρτυρία στο αυθεντικό Νταβός. Θα έχει, όμως, μεγαλύτερη σημασία αν κινηθεί σε κατεύθυνση θετικών προτάσεων και εφαρμογής τους, έτσι ώστε να μην αισθάνεται υποχρεωμένο να παίζει στο παιχνίδι που τους κανόνες του έχει ορίσει ένα οποιοδήποτε Νταβός, αλλά να ορίζει το ίδιο δικούς του κανόνες και τρόπους επικοινωνίας.

Ν.Κ.

ΜΕΞΙΚΟ «Απορρίπτουμε τον δογματισμό,

Ανακοίνωση του ERPI (Επαναστατικός Στρατός του Εξεγερμένου Λαού)

Ο ERPI (Επαναστατικός Στρατός του Εξεγερμένου Λαού), μια από τις σημαντικές πολιτικο-στρατιωτικές ομάδες που δρουν στο Μεξικό, με την ανακοίνωσή του αυτή εκθέτει αναλυτικά το ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο στο οποίο κινείται (πολύ κοντινό σε εκείνο των Ζαπατίστας), καθώς και τους λόγους που τον οδήγησαν στην αποχώρηση από τον EPR*. Μεταφράζεται από το τεύχος Νοεμβρίου της εφημερίδας Resumen Latinoamericano.

Ο ERPI είναι μια μεξικάνικη επαναστατική οργάνωση που αγωνίζεται για μια αληθινή δημοκρατία και μια βαθιά κοινωνική αλλαγή. Είμαστε ένας στρατός όπου ο καθένας μπορεί να χρησιμοποιεί το όπλο που επιλέγει, το τουφέκι, την πένα, το λόγο, την οργάνωση, την τέχνη, τη σκέψη, τα χέρια.

Εκεί όπου συνδυάζεται ο πολιτικός και ο ένοπλος αγώνας, ο νόμιμος και ο παράνομος.

Μια από τις θεμελιώδεις βάσεις της ύπαρξής μας είναι η ανάγκη για αυτοάμυνα του μεξικάνικου λαού, για να προστατέψει τις προσπάθειες και τις προόδους του στη διαδικασία μετασχηματισμού της κοινωνίας. Αυτοάμυνα οικονομική, για να μην πεθαίνει από την πείνα, για να μη γίνεται όλο και πιο φτωχός, για να υπερασπίσει την απασχόληση, την παραγωγή των αγροτών και τις κοινοτικές και συνεταιριστικές μορφές παραγωγής, για να αμυνθεί απέναντι στην απληστία των τραπεζών, για να αποφύγει την εξαθλίωση, για να βγάλει την οικονομία της χώρας μας από την εξάρτηση και να την υπερασπίσει από τη λεηλασία, για να σταματήσει την καταλήστευση και τις απάτες εκ μέρους των διεφθαρμένων κυβερνήσεων. Αυτοάμυνα κοινωνική, για να πάψουν οι αποκλεισμένοι να βρίσκονται στο περιθώριο της λήψης αποφάσεων και της ανάπτυξης· για να μπορέσουν οι ιθαγενείς λαοί, οι φτωχοί χωρικοί, τα εκατομμύρια των Μεξικανών που ζουν στην απόλυτη φτώχεια, οι γυναίκες, οι νέοι, οι ομοφυλόφιλοι και οι λεσβίες, τα παιδιά του δρόμου, οι συνταξιούχοι, οι άνθρωποι με ειδικές ανάγκες, τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι, να έχουν ένα παρόν και μέλλον διαφορετικό από την περιθωριοποίηση ή τη βαθμιαία εξόντωση. [...] Αυτοάμυνα πολιτική, για να μη χάσει τα δικαιώματα που έχει κατακτήσει, για να μην τον βασανίζουν και φυλακίζουν· για να πάψουν τα κορπορατίστικα συνδικάτα να χειρίζονται τα συμφέροντα των εργαζομένων, για να υπερασπίσει τα δημοκρατικά συνδικάτα· για να υπερασπίσει τις αυτόνομες οργανώσεις, τα όργανα της κοινοτικής ή δημοτικής εξουσίας και τα άλλα όργανα κυριαρχίας του λαού [...]. Αυτοάμυνα ένοπλη, για να μην τον σφάζουν, να μην τον δολοφονούν, για να υπερασπίσει τις λαϊκές κατακτήσεις απέναντι στην κρατική καταστολή. [...]

Προέλευση του ERPI

Ο ERPI δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα μιας διάσπασης του EPR, ως προϊόν μιας διαδικασίας που διήρκεσε πολύ και εκδηλώθηκε με σαφή τρόπο στις 8 Ιανουαρίου του 1998. Αρχικά είχαμε αποφασίσει να μη δημοσιοποιήσουμε το γεγονός, μέχρι να έρθει η κατάλληλη στιγμή. Ωστόσο, τα γεγονότα αυτά έγιναν γνωστά ύστερα από τη σφαγή στο Ελ Τσάρκο της πολιτείας Γκερρέρο. Ύστερα από το θάνατο του κομαντάντε Χοσέ, ο ομοσπονδιακός στρατός βρήκε στο σάκο του κάποια ντοκουμέντα και γράμματα που εξέθεταν τις αιτίες της αποχώρησής μας [από τον EPR], και ορισμένα από αυτά τα έγγραφα δημοσιοποιήθηκαν στον Τύπο. [...]

Γιατί η αποχώρησή μας από τον EPR;

Για πολιτικούς λόγους. Αρχικά οι διαφορές μας ήταν κυρίως μεθοδολογικές, αργότερα όμως έφθασαν στο επίπεδο της τακτικής και της στρατηγικής, των αντιλήψεων και του οράματος. Οι ανησυχίες μας είχαν να κάνουν με τη σχέση που θέλαμε να έχουμε με το λαό, με τον τύπο της κοινωνίας που θέλουμε να οικοδομήσουμε, με την αντίληψη για τη λαϊκή κυριαρχία, με τις σχέσεις στο εσωτερικό της οργάνωσής μας, με την επαναστατική ηθική και με τη στρατηγική της οργάνωσής μας. Μας απασχολούσε η μικρή ανάπτυξη και ο έντονος συγκεντρωτισμός και η γραφειοκρατικοποίηση της δομής του EPR, η απανθρωποποίηση ορισμένων μεθόδων. [...] Στις βασικές μας θέσεις έχουμε προσθέσει ένα ηθικό αίτημα, επείγον και σταθερό: η επανάσταση πρέπει να γίνει πιο ανθρώπινη.

Ποιες είναι οι αρχές μας;

[...] Έχουμε έρθει σε ρήξη με μια αντίληψη πρωτοπορίας, που θεωρεί ότι η επανάσταση χρειάζεται κάποια εκλεκτή ομάδα πρωτοπορίας που αντιπροσωπεύει τα ιστορικά συμφέροντα του λαού.

Έχουμε έρθει σε ρήξη με το σχήμα της οργάνωσης που μάχεται για την κατάκτηση της εξουσίας για να την ασκήσει στο όνομα του λαού - είμαστε μια οργάνωση που προωθεί την οικοδόμηση της λαϊκής εξουσίας εδώ και παντού, εδώ και τώρα, από τα κάτω και μέχρι το τέλος, χωρίς να τα παρατήσουμε στη μέση. Που επιτρέπει να γίνονται σιγά σιγά πραγματικότητα οι στόχοι που έχουν τεθεί, χωρίς να περιμένει το θρίαμβο της επανάστασης για να αρχίσουν οι αλλαγές.

Έχουμε έρθει σε ρήξη με το σχήμα που θεωρεί ότι όλοι είναι ίδιοι και σκέπτονται με τον ίδιο τρόπο - για να αποδεχθούμε ότι μπορούμε να σκεφτό-

δεν πιστεύουμε ότι κατέχουμε την απόλυτη αλήθεια»

μαστε διαφορετικά και ότι είμαστε διαφορετικοί, ακόμα και όταν μένουμε ενωμένοι· για να αποδεχόμαστε τον καθένα με τα χαρακτηριστικά που τον κάνουν διαφορετικό από τους άλλους, για να αποδεχόμαστε την ατομικότητα μέσα στη συλλογικότητα.

Απορρίπτουμε την άποψη ότι ο σκοπός δικαιώνει τα μέσα, ότι στο όνομα της επανάστασης ή του κόμματος επιτρέπονται καταχρήσεις, εγκλήματα ή ψεύδη στο εσωτερικό του επαναστατικού κινήματος· για μας, ένας σκοπός καλός για το λαό, ανθρώπινος και έντιμος, οφείλει να επιτευχθεί με μεθόδους εξίσου καλές για το λαό, εξίσου ανθρώπινες και έντιμες.

Έχουμε έρθει σε ρήξη με κάθε μορφή δογματισμού, καθώς και με το σχήμα εκείνο της οργάνωσης που κατέχει το ιδεολογικό φως ή την απόλυτη αλήθεια, την οποία οι υπόλοιποι οφείλουν να υιοθετήσουν.

Ποια είναι η ιδεολογία μας;

Αν και κάποιοι θα πουν ότι ο ERPI είναι μαρξιστικός ή μαοϊκός ή λενινιστικός ή τροτσκιστικός ή λουξεμπουργιανός ή γκραμσιανός ή αλτουσεριανός ή γκεβαρικός και άλλοι θα πουν ότι είναι εκλεκτικιστής, εμείς δίνουμε ιδιαίτερη σημασία στο να βασιζόμαστε στην πραγματικότητα της χώρας μας, στα παραδείγματα της ιστορίας μας. [...]

Η μεθοδολογία στο εσωτερικό της οργάνωσής μας

Όσον αφορά τη δουλειά μας στη βάση, σεβόμαστε τις αποφάσεις της που λαμβάνονται δημοκρατικά. Η βάση και οι μαχητές έχουν μια σχετική αυτονομία στη δράση τους, αυτονομία την οποία προωθούμε, ενισχύουμε και υπερασπίζουμε. Οι αποφάσεις μας λαμβάνονται εκ των πραγμάτων μέσα από την αποδοχή και την αφομοίωση της γνώμης και της σκέψης της βάσης και το όραμά μας φτάνει σε αυτή χωρίς να επιβάλλεται, αλλά μάλλον με τη μορφή προσανατολισμών. Αυτός ο τρόπος αντίληψης της σχέσης μας με τη βάση αποτελεί μέρος της στρατηγικής μας για την προώθηση της λαϊκής εξουσίας στις περιοχές όπου δρούμε και σε ολόκληρη τη χώρα.

Αυτό σημαίνει ότι δεχόμαστε το «να διοικείς υπακούοντας», την αρχή που διέδωσε ο EZLN.

Η σχέση μας με τις άλλες οργανώσεις

Δεν θεωρούμε ότι είμαστε η πρωτοπορία που θα διευθύνει ή θα επιβάλει τη μορφή της επαναστατικής διαδικασίας. Στο κίνημα για την αλλαγή υπάρχει χώρος για όλες τις προοδευτικές ομάδες. Δεν πιστεύουμε ότι υπάρχει μόνο ένα σωστό όραμα, αλλά ότι υπάρχουν πολλά, εξίσου νομιμοποιημένα. Έτσι, σεβόμαστε τις διαφορές που χαρακτηρίζουν τον πλουραλισμό των θέσεων και των προσπαθειών των οργανώσεων. Δεν προσπαθούμε να υπονομεύσουμε, και πολύ περισσότερο να σαμποτάρουμε, τη δουλειά άλλων με σκοπό να ενισχύσουμε τη δική μας.

Ποιοι είναι οι στόχοι μας;

Η οργάνωσή μας προσπαθεί, πάνω απ' όλα, να οικοδομήσει τη λαϊκή εξουσία που θα επέτρεπε την άσκηση της λαϊκής κυριαρχίας, έτσι ώστε ο λαός να μπορεί να αυτοκυβερνάται με δημοκρατικό τρόπο. Αγωνιζόμαστε, με άλλα λόγια, για έναν επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Για την κοινωνικοποίηση της εξουσίας μέσω αξιών, πρακτικών, μηχανισμών και θεσμών που θα επιτρέπουν την ελεύθερη και συνειδητή συμμετοχή του λαού στη λήψη των αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα και πεδία. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται προσπάθεια να εκδημοκρατιστεί το κοινωνικό και οικονομικό σύστημα της χώρας, να τερματιστεί το απάνθρωπο νεοφιλελεύθερο σύστημα. [...]

Δεν θέλουμε να πάρουμε την πολιτική εξουσία, ούτε για μας ούτε για καμία άλλη οργάνωση, [...] ούτε θέλουμε την εξουσία μίας μοναδικής κοινωνικής τάξης. Θέλουμε την εξουσία στο λαό για το δικό του συμφέρον. Θα είναι ακριβώς ο λαός εκείνος που θα αποφασίσει τις μορφές και τους τρόπους της διακυβέρνησής του, καθώς και τη μορφή με την οποία ο ίδιος ο λαός θα την επιτηρεί. Η ζαπατιστική θέση «όλα για όλους, τίποτα για μας» εκφράζει με σαφήνεια αυτή την άποψη.

---

* EPR (Λαϊκός Επαναστατικός Στρατός): εμφανίστηκε για πρώτη φορά δημόσια τον Ιούνιο του 1996 στο Άγουας Μπλάνκας της πολιτείας Γκερρέρο, στην πρώτη επέτειο της εν ψυχρώ σφαγής 17 χωρικών από το στρατό στην ίδια περιοχή. Προήλθε από τη συνένωση 14 πολιτικο-στρατιωτικών οργανώσεων και δρα κυρίως στις πολιτείες Γκερρέρο και Οαχάκα. Από την αρχή φάνηκε ότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές με τους Ζαπατίστας -κυρίως σε ιδεολογικό επίπεδο (ο EPR κινείται σε μεγάλο βαθμό στη λογική του κόμματος της πρωτοπορίας, με έντονη ιδεολογική αναφορά στο μαρξισμό-λενινισμό), καθώς και στο ζήτημα του διαλόγου με την κυβέρνηση-, γεγονός που αρχικά οδήγησε σε μια ένταση στις σχέσεις των δύο οργανώσεων (κυρίως από τη μεριά των Ζαπατίστας), η οποία όμως αργότερα εκτονώθηκε.

επιλογή, μετάφραση: Κ.Α.

«Θέλουμε ν' αλλάξει η κατάσταση,

Συνέντευξη του subcomandante Marcos προς τον γνωστό συγγραφέα Κάρλος Μονσιβάις και το δημοσιογράφο Χέρμαν Μπελινγκχάουζεν, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα *La Jornada* στις 8 Ιανουαρίου.

Κάρλος Μονσιβάις: Την 1η Ιανουαρίου του 1994 εκπλαγήκαμε όλοι από την εμφάνιση του EZLN. Αρχικά σε πολλούς δεν ήταν σαφές για τι επρόκειτο. Η Πρώτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα δεν μου άρεσε, τη βρήκα πολύ περιορισμένη σε ένα στιλ που ήταν πια ξεπερασμένο, πολύ βολονταριστικό: η πρόθεση για στρατιωτική προέλαση προς την Πόλη του Μεξικού, για μια πορεία που θα ενσωματώνει δυνάμεις στο δρόμο-τις δυνάμεις μιας κοινωνίας που ριζοσπαστικοποιείται. Αυτά, και η κήρυξη πολέμου στο μεξικανικό κράτος. Όλα μου φαίνονταν πολύ ντελιριακά.

Κατόπιν, ύστερα από δύο εβδομάδες, εμφανίζεται ένα κείμενο που το θεώρησα εξαιρετικό: «Γιατί να ζητήσουμε συγγνώμη;» Εκεί υπήρχε μια ριζική αλλαγή στην έμφαση. Από την κήρυξη πολέμου περνούσαμε στο διάλογο με την κοινωνία, σχεδόν χωρίς καμία προειδοποίηση. Πιστεύω ότι ύστερα από αυτό το κείμενο και από τις πράξεις που το συνόδευαν -την κατάπαυση του πυρός, λόγου χάριν- ο ζαπατισμός μετατράπηκε σε μια πολιτική, ηθική και οικονομική επιχειρηματολογία, η οποία όμως στηριζόταν σε εκείνο που απέκλειε την περίπτωση της στρατιωτικής συντριβής: στην ιδιότητα των αποτελεσματικών εκπροσώπων (οι οποίοι δεν συμβόλιζαν απλώς, αλλά εκπροσωπούσαν) την απέραντη φτώχεια και την απέραντη εξαθλίωση. Αυτή η περιθωριοποίηση αποκτά ξαφνικά βούληση και επιχειρηματολογική απόφαση και παρουσιάζεται για να προβάλει τα δίκια της. Συμφωνείς ότι υπήρξε ένα γλωσσικό άλμα ανάμεσα στην Πρώτη Διακήρυξη και στο «Γιατί να ζητήσουμε συγγνώμη»;

Μάρκος: Άλμα δεν υπήρξε μόνο στη γλώσσα, αλλά και σε ολόκληρη την πολιτική πρόταση του EZLN, ακόμα και τη στρατιωτική. Για να το πούμε απλά: ο EZLN είχε προετοιμαστεί για την 1η Ιανουαρίου, αλλά όχι για τις 2 Ιανουαρίου. Δεν ήταν μέσα στις προσδοκίες μας, ούτε καν στις πιο τρελές, που κινούνταν ανάμεσα στα δύο άκρα: είτε εξολόθρευση της ομάδας της πρώτης γραμμής είτε ξεσηκωμός ολόκληρου του λαού για να συντρίψει τον τύραννο. Μας παρουσιάστηκε μια άλλη εναλλακτική, η οποία δεν ήταν καν ενδιάμεση, αλλά δεν είχε καμία σχέση με τις άλλες. Αυτό δεν ήταν μέσα στις προσδοκίες μας. Στην Πρώτη Διακήρυξη φαίνεται ένας αγώνας ανάμεσα στις προτάσεις που προέρχονται από μια οργάνωση των πόλεων, οικοδομημένη με βάση τα κριτήρια των πολιτικο-στρατιωτικών οργανώσεων και των κινημάτων εθνικής απελευθέρωσης της δεκαετίας του '60, και το ιθαγενικό συστατικό στοιχείο που διαχέεται και διαπερνά τη σκέψη του EZLN. Η μοναδική ομάδα που μπορούσε να πει «είμαστε καρπός πεντακοσίων χρόνων αγώνων» είναι οι ιθαγενείς. [...]

Ο EZLN εμφανίζεται την 1η Ιανουαρίου, αρχίζει τον πόλεμο και έρχεται αντιμέτωπος με το γεγονός ότι ο κόσμος δεν είναι εκείνος που φανταζόταν, αλλά κάτι άλλο. Εν πάση περιπτώσει, η αρετή -αν μπορούσαμε να την πούμε έτσι- του EZLN είναι, από τότε, ότι ήξερε να ακούει. Παρ' όλο που ένα από τα ελαττώματά του είναι ίσως ότι δεν αντιδρούσε γρήγορα σε αυτό που άκουγε. Μερικές φορές το κάναμε γρήγορα, άλλες καθυστερήσαμε. Εκείνη τη στιγμή, ο EZLN λέει «εδώ υπάρχει κάτι που δεν καταλαβαίνουμε, κάτι καινούριο», και, με τη διαίσθηση της ηγεσίας του EZLN, οι σύντροφοι της επιτροπής και εμείς είπαμε: «Ας συγκρατηθούμε, εδώ υπάρχει κάτι που δεν είχαμε καταλάβει, που δεν είχαμε προβλέψει, και για το οποίο δεν είχαμε προετοιμαστεί. Το βασικό είναι να συζητήσουμε και να ακούσουμε περισσότερο».

Δεν ήταν αυτό που σκεφτόμαστε, ήταν κάτι διαφορετικό, κάτι καινούριο. Δεν ήμασταν σίγουροι για τίποτα. Οι προοπτικές μας ήταν τόσο μεγάλες που μπορέσαμε να πούμε: «Θα μπούμε σε διάλογο». Όχι επειδή ξέραμε ότι θα πάει καλά ή επειδή λέγαμε ότι «μπαίνουμε σε διάλογο διότι γνωρίζουμε ότι θα καταλήξει άσχημα και χρειαζόμαστε χρόνο». Πέρα από αυτούς τους πολιτικούς υπολογισμούς, που κάνει οποιαδήποτε δύναμη για να πει ναι ή όχι, χρειαζόμασταν έναν δίαυλο για να καταλάβουμε αυτό που συνέβαινε, καθώς και εκείνον τον άλλο παράγοντα που αποκαλούσαμε

Δε Θελουμε Ελεημοσυνη»

γενικά *κοινωνία των πολιτών*, ακολουθώντας λίγο την κληρονομιά εκείνων που εσύ και άλλοι είχαν ήδη επισημάνει -εκείνη την άμορφη μάζα που δεν ανταποκρίνεται σε μια πολιτική οργάνωση με τους κλασικούς όρους και η οποία ξανοίγεται ύστερα από τις 2 Ιανουαρίου. Δεν ξεσηκώθηκαν μαζί μας, αλλά δεν ήταν και απαθείς· δεν προσχωρούσαν στην εκστρατεία λιντσαρίσματος που είχε ξεκινήσει, κυρίως από τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Αναλάμβαναν έναν καινούριο ρόλο και παρενέβαιναν στην πόλεμο με τρόπο που έκανε αδύνατο και για τις δύο πλευρές να προχωρήσουν. Μέσα σε αυτή την αβεβαιότητα ξεκινήσαμε να δούμε τι συνέβαινε, και το κάναμε με ειλικρίνεια, χωρίς πολιτικούς υπολογισμούς. Οφείλαμε να ακούσουμε, και έτσι φθάσαμε στον πρώτο διάλογο και σε ό,τι οικοδομήσαμε γύρω από αυτόν.

Κ.Μ.: Τους πρώτους μήνες υπάρχει μια ηθική εξέγερση της κοινωνίας. Δεν ξέρω αν επρόκειτο αυστηρά για την κοινωνία των πολιτών, στο βαθμό που η οργάνωσή της ήταν πολύ υποτυπώδης και εξαρτιόταν από τη συναισθηματική και ηθική αντίδραση. Ωστόσο, η ηθική αντίσταση ενός μεγάλου μέρους της κοινωνίας εμποδίζει τη συντριβή, κάνει τον Σαλίνας να υποχωρήσει, προωθεί τις «ζώνες ειρήνης», κινητοποιεί το διεθνές ενδιαφέρον... Πιστεύω ότι -κυρίως με το κείμενο «Από ποιον πρέπει να ζητήσουμε συγγνώμη;»- αυτή η ηθική εξέγερση απαντιέται με μια πρόταση για διάλογο. Πώς βλέπεις, από την οπτική γωνία του EZLN, τη συμμετοχή στον διάλογο; Ποιες είναι οι πρόοδοι και ποιες οι καθυστερήσεις ή οι στασιμότητες;

Μάρκος: Κοίταξε, το κύριο είναι ότι υπάρχουν δύο τρόποι να αντιλαμβάνεται κανείς τον διάλογο. Όταν εμείς μπήκαμε στον διάλογο στον καθεδρικό ναό [του Σαν Κριστόμπαλ] συναντήσαμε όλον αυτόν τον κόσμο. Από τη μια πλευρά, αρχίζει να δημιουργείται η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ιθαγενική προβληματική, που εμφανίζεται με όρους πολιτισμικούς, εθνοτικούς, ηθικούς, πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς. Οι αιτίες που δημιούργησαν τη σύγκρουση ήταν και είναι αναντίρρητες.

Από την άλλη πλευρά, συναντήσαμε ένα κενό. Τον Ιανουάριο του 1994, ο EZLN δεν εμφανίστηκε μόνο ως εκείνος που ταρακουνούσε την εθνική συνείδηση σχετικά με τα προβλήματα των ιθαγενών. Για πολλούς τομείς της κοινωνίας, καλύπτει ένα κενό πολιτικών προσδοκιών της Αριστεράς -και δεν αναφέρομαι μόνο σε εκείνους που νοσταλγούν πάντα την έφοδο στα Χειμερινά Ανάκτορα ούτε στους επαγγελματίες της εξέγερσης και της επανάστασης. Αναφέρομαι σε κόσμο κοινό και καθημερινό, ο οποίος, πέρα από την ιθαγενική προβληματική, ήλπιζε ότι θα δημιουργούνταν μια πολιτική δύναμη που θα γέμιζε το κενό που δεν κάλυπταν ούτε η κοινοβουλευτική Αριστερά ούτε οι εξωνομικές ομάδες, οι οποίες δεν είναι παράνομες αλλά δεν έχουν επίσημη νομική αναγνώριση.

Κ.Μ.: Θα μιλούσες εδώ για μια ουτοπική διάθεση;

Μάρκος: Δε θα το έλεγα έτσι, αφού είναι κάτι πιο αυθόρμητο. Κάποιοι που μπαίνουν στην πολιτική βλέπουν ότι υπάρχει κάτι που δεν τους γεμίζει. Και αυτό είναι κάτι καινοφανές. Με αυτή την έννοια, νομίζω ότι δημιουργήσαμε περισσότερες προσδοκίες από όσες μπορούσαμε να εκπληρώσουμε, εφόσον μας έβλεπαν ως πολιτικό κόμμα ή ως τους αναζωογονητές μιας κουλτούρας που έχει μείνει αμετακίνητη στα παλιά μοντέλα του αντιιμπεριαλισμού και της παγκόσμιας επανάστασης των δεκαετιών του '60 και του '70. Όλα αυτά από την πλευρά της Αριστεράς. Και επίσης επανήλθαμε σε εκείνο το πρόβλημα που φαινόταν ξεχασμένο, κυρίως από την πολιτική τάξη: το πρόβλημα της ηθικής. Αρχίσαμε ένα διάλογο και ανακαλύψαμε ότι μιλάμε την ίδια γλώσσα. Δεν είχαμε προετοιμαστεί για να μιλάμε, δε βρισκόμασταν δέκα χρόνια στο βουνό για να μιλάμε· είχαμε προετοιμαστεί για έναν πόλεμο, αλλά ξέραμε και να μιλάμε. Στο τέλος-τέλος, είναι εκείνο που μας είχαν κληροδοτήσει οι ιθαγενικές κοινότητες του EZLN: να μιλάμε και να ακούμε την Ιστορία. Εκείνη τη στιγμή πέσαμε σε αυτό που πολλοί θεώρησαν λεκτικό ντελίριο. Πόσες δηλώσεις και συνεντεύξεις στον καθεδρικό ναό! Σε όλο τον κόσμο δίναμε συνεντεύξεις και ανακοινώσεις. [...]

Κ.Μ.: [...] Η χρήση της εθνικής σημαίας, που σημαίνει την επανοικειοποίηση της πατρίδας ή την ενσωμάτωση των ιθαγενών στην πατρίδα -το να ανοίξεις τη σημαία στον καθεδρικό ναό ήταν μια συμβολική πράξη πολύ μελετημένη. Πώς βλέπεις τη χρήση των συμβόλων στην πορεία αυτών των ετών;

Μάρκος: Εμείς απαντούσαμε. Για καλή μας τύχη, η κυβέρνηση εφάρμοζε τα ίδια κριτήρια σαν να είχε μπροστά της ένα κλασικό αντάρτικο: κατηγορίες για ξένους, το χρυσάφι της Μόσχας (παρ' όλο που δεν υπήρχε πια ούτε Μόσχα ούτε χρυσάφι...). Το τείχος του Βερολίνου πια δεν υπήρχε, τα αντάρτικα της Κεντρικής Αμερικής ήταν πρακτικά διαλυμένα και οι διαδικασίες ειρήνευσης είχαν περατωθεί. Η κύρια κατηγορία ήταν: «Είναι ξένοι, θέλουν να αποσταθεροποιήσουν τη χώρα και χειραγωγούν τους ιθαγενείς». Μπροστά σε αυτό, έπρεπε να ξαναβρούμε τον λόγο που μας είχαν αρπάξει, τον λόγο της πατρίδας και του εθνικού, που είναι θεμελιώδης για τους αυτόχθονες λαούς, αυτούς που ήταν πάντα εδώ.

Δεν ήταν εύκολο. Όταν εμφανιστήκαμε, την 1η Ιανουαρίου, πολλοί σύντροφοι από την [Παράνομη Ιθαγενική Επαναστατική] Επιτροπή υποστήριζαν: «Δεν θέλουμε ο κόσμος να σκέφτεται ότι μας ενδιαφέρουν μόνο τα ιθαγενικά προβλήματα». Αντίστοιχα, θέλαμε να περιορίσουμε τα ιθαγενικά αιτήματα για να τα εντάξουμε σε ένα μεγάλο εθνικό θέμα. Τη στιγμή που συνειδητοποιήσαμε ότι είναι ακριβώς η ουσία μας εκείνο που δίνει δύναμη στο κίνημα, εμφανιστήκαμε φυσικά όπως ακριβώς αυτό που είμαστε. [...]

αφιέρωμα

Χέρμαν Μπελινγκχάουζεν: Εμφανίζεστε ως κίνημα ιθαγενικό, απομονωμένο από τα υπόλοιπα, καθώς και από όλα όσα συμβαίνουν στη χώρα. Τη στιγμή, όμως, που εμφανίζεστε, γίνεται αυτό το συμβολικό και αντιπροσωπευτικό κάλεσμα και το ιθαγενικό κίνημα απαντά με συγκεκριμένο τρόπο σε σχέση με εσάς. Πώς είναι αυτή η συνάντηση με το ιθαγενικό κίνημα και τι ανακαλύπτετε εσείς, όχι μόνο στην εικόνα, αλλά κυρίως στα αιτήματα; Σήμερα τα ιθαγενικά δικαιώματα αποτελούν το μεδούλι της επερχόμενης κινητοποίησης στην Πόλη του Μεξικού.

Μάρκος: Έχουμε προσπαθήσει πάντα να είμαστε έντιμοι. Με το ιθαγενικό κίνημα ξεκινήσαμε με μια μη-συνάντηση, όπως συνέβη και με την τάξη των πολιτικών, την Αριστερά και την κοινωνία. Ένα κίνημα που αναπτύσσεται στην παρανομία, απομονωμένο από τα πάντα, ετοιμάζεται να βγει στον κόσμο και -τι έκπληξη!- ο κόσμος δεν είναι αυτό για το οποίο είχε προετοιμαστεί. Βρεθήκαμε μπροστά στην ιθαγενική προβληματική και εκεί ζήσαμε μια μη-συνάντηση, επειδή το πρώτο που βλέπει κανείς από το ιθαγενικό κίνημα δεν είναι οι ίδιες οι κοινότητες, αλλά οι επαγγελματίες ιθαγενείς, οι επαγγελματίες πολιτικοί. [...]

Οι ιθαγενείς δεν σταμάτησαν ποτέ να αντιστέκονται και να κινούνται σε ολόκληρη τη χώρα. Εκεί μας ήρθε η ιδέα «να επωφεληθούμε από τον διάλογο για να επιλύσουμε το πρόβλημα, αλλά και για να έρθουμε σε επαφή με άλλους». Διότι το πρόβλημα του EZLN δεν είναι να επιλυθούν κάποια αιτήματα την ώρα που γίνεται ο διάλογος, αλλά ότι δίπλα δίπλα με αυτά τα αιτήματα πάει και η εξαφάνισή του. Σε τελική ανάλυση, εκείνο που συζητάμε με την κυβέρνηση, με τον αντίπαλο, είναι -και εδώ είμαστε ειλικρινείς, η βούλησή μας είναι να πάψουμε να είμαστε αυτό που είμαστε- ότι για να μην είμαστε αυτό που είμαστε χρειαζόμαστε εγγυήσεις, πρέπει να ξέρουμε ότι δεν θα είναι ξανά αναγκαίο να κάνουμε αυτό που κάναμε.

Κ.Μ.: Για μεγάλο διάστημα, ένα στοιχείο κοινό στους συνομιλητές σας και σε σας τους ίδιους ήταν η λεκτική υπερπληθώρα. Ήσασταν πολύ μακροσκελείς.

Μάρκος: Έτσι είναι.[...] Ο θεμελιώδης άξονας του αγώνα μας είναι ο ιθαγενικός και πάνω σε αυτόν κινούνται οι υπόλοιποι. Γι' αυτό όταν λέμε «ποτέ πια ένα Μεξικό χωρίς εμάς», εννοούμε «ποτέ πια μια 1η Ιανουαρίου». Οι κάμερες, τα ΜΜΕ και όλα τα άλλα ήρθαν κατόπιν. Την 1η Ιανουαρίου υπήρχαν νεκροί, καταστροφή, διωγμός, οδύνη, εξαθλίωση, απελπισία, φόβος, τρόμος· όλα αυτά που είναι ο πόλεμος. Γι' αυτό μας ενδιέφερε τόσο πολύ να σταματήσει ο πόλεμος. Αυτό εμείς το κάναμε. Εκείνος που δεν το έχει κάνει είναι αυτός που θέλει να συνεχίζεται επειδή δεν έχει πληρώσει το κόστος. Δεν θέλουμε να επαναληφθεί. Δεν χρειαζόμαστε να μας δώσουν τίποτα, εκτός από εγγυήσεις ότι μπορούμε να γίνουμε τμήμα αυτής της χώρας, σύμφωνα με τη δική μας πρόταση. Δεν θέλουμε ούτε απόσχιση ούτε να φτιάξουμε άλλο κράτος ούτε θέλουμε να δημιουργήσουμε την Ένωση των Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών της Κεντρικής Αμερικής. [...]

Ο EZLN δεν μπορεί να υποδυθεί ότι υπήρξε κάποια λύση ή να καταλήξει στο θέαμα των ηγετών του να καταλαμβάνουν αξιώματα, να δίνουν αριστοτεχνικές διαλέξεις, να υπογράφουν βιβλία ή όποιο μπορεί να είναι το μέλλον του καθενός -ένα αξίωμα κυβερνήτη, κάποια διεύθυνση κοινωνικής επικοινωνίας ενός νέου καθεστώτος...-, τη στιγμή που για τον υπόλοιπο πληθυσμό όλα θα έχουν μείνει ίδια, με ένα μαγαζί ή με μια κλινική παραπάνω, γνωρίζοντας ότι όλα θα ξαναγυρίσουν στα ίδια. Σε αυτές τις συνθήκες της φτώχειας, θέλουμε να αντικαταστήσουμε το όπλο, να μετατρέψουμε τη φτώχεια μας σε εργαλείο αγώνα για την ελευθερία και τη δημοκρατία. Θέλουμε νά αλλάξει αυτή η κατάσταση, δε θέλουμε ελεημοσύνη. [...]

Πίστεψέ με, αισθανόμαστε ότι έχουμε ένα χρέος. Ύστερα από όλες αυτές τις προσδοκίες που δημιουργήθηκαν, τόσο σε μας όσο και μεγάλο μέρος της κοινωνίας, δεν μπορούμε να κάνουμε σαν να μη συνέβη τίποτα και να υποβαθμίσουμε την 1η Ιανουαρίου σε μια πράξη διαμεσολάβησης, σε μια πλατφόρμα για έναν μέτριο συγγραφέα και ακόμα χειρότερο ρήτορα, όπως έχουν πει, ή για μια ελίτ ιθαγενών ηγετών από τέσσερα ή από επτά έθνη και ταυτόχρονα όλα τα υπόλοιπα να μείνουν ίδια. Όχι, δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι τέτοιο, δεν θα ήταν ούτε ηθικό ούτε έντιμο ούτε συνεπές. Και από τα λίγα πράγματα για τα οποία περηφανευόμαστε είναι αυτά τα τρία: ότι είμαστε ηθικοί, έντιμοι και συνεπείς.

Κ.Μ.: Υπάρχει ένα σημείο στις Συμφωνίες του Σαν Αντρές που με απασχολεί: αυτό σχετικά με τα ήθη και έθιμα. Δεν μου είναι πολύ σαφής η πρόταση, αλλά μου φαίνεται σαν ένα κάλεσμα για ακινησία. [...] Αυτό, κατά την άποψή μου, είναι βαθιά απαράδεκτο, επειδή η κινητικότητα είναι επίσης ένα ριζοσπαστικό δικαίωμα και είναι αναπόφευκτη. Πώς βλέπετε εσείς το θέμα των ηθών και των εθίμων;

Μάρκος: Είναι ένας όρος που προσφέρεται γι' αυτή την καμπάνια ενάντια στις Συμφωνίες του Σαν Αντρές. Για τη Δεξιά, τα ήθη και έθιμα σημαίνουν όλα τα κακά... [...] Ορισμένα από τα ήθη και έθιμα δεν είναι καλά για τις κοινότητες: η αγοραπωλησία γυναικών, ο αλκοολισμός, ο αποκλεισμός γυναικών και νέων από τη λήψη συλλογικών αποφάσεων, η οποία είναι πιο συλλογική απ' ό,τι στις πόλεις, αλλά έχει επίσης και αποκλεισμούς. [...] Πρέπει να εξαλείψουμε τον αλκοολισμό, την αγοραπωλησία των γυναικών, το αντριλίκι, τη βία στο σπίτι... Στις ζαπατιστικές κοινότητες, και όχι μόνο σε αυτές, υπάρχουν κινήματα αντίστασης που αλλάζουν αυτή την κατάσταση. [...] Δε θέλουμε να απομονωθούμε. Θέλουμε να έχουμε σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο, χωρίς αυτό να σημαίνει επιβολή. [...]

Δεν ξεκινήσαμε τον πόλεμο για τον πόλεμο, αλλά για να σπάσουμε τον κύκλο της ντροπής. Καθώς, όμως, δεν είχαμε συνομιλητή, είχαμε μπροστά μας δύο εναλλακτικές λύσεις, όπως ακριβώς συνέβη για παράδειγμα με το Γενικό Απεργιακό Συμβούλιο (CGH) στο UNAM. Το CGH έμεινε χωρίς συνομιλητή και, αντί να ανοιχτεί και να βρει συνομιλητές αλλού, κλεινόταν όλο και περισσότερο στον εαυτό του. Αν είχαμε κάνει το ίδιο, ούτε το ιθαγενικό κίνημα ούτε οι ζαπατιστικές κοινότητες θα είχαμε τίποτα να πούμε, τίποτα να δώσουμε σε κανέναν, τίποτα να πάρουμε.

Κ.Μ.: Δεν υπήρξε μια μυθοποίηση της κοινωνίας των πολιτών από τον EZLN;

Μάρκος: Δεν νομίζουμε. Κάθε φορά που της απευθυνθήκαμε, ανταποκρίθηκε. Πολύς κόσμος έ-

χει αισθανθεί ότι συμπεριλαμβάνεται και λέει: «Εγώ είμαι η κοινωνία των πολιτών· είναι μια ετικέτα τόσο πλατιά που χωράω, [...] δεν έχω καμία δομή αλλά αυτοί μου δίνουν έναν τόπο χωρίς να ζητάνε τίποτα. Δεν μου ζητούν ούτε να γίνω μέλος ούτε να γραφτώ ούτε να ψηφίσω ούτε τίποτα, και μπορώ να κάνω κάτι». Πιστεύω ότι έχουμε όντως καταφέρει να οικοδομήσουμε αυτό το αίσθημα ότι συμμετέχουν μαζί με και όχι πίσω από. [...]

Κ.Μ.: Πώς θα περιέγραφες την τροχιά του προσώπου που ονομάζεται Μάρκος;

Μάρκος: Για να μιλήσω ειλικρινά, αυτό που συνέβαινε με τον Μάρκος, όπως και με τον υπόλοιπο EZLN, είναι ότι δεν είχαν προετοιμαστεί για τις 2 Ιανουαρίου του 1994. Την πρώτη στιγμή, αθροίζονται κάποιοι παράγοντες που μεγαλοποιούν τη μορφή του· στο κάτω-κάτω δεν είναι ιθαγενής. [...] Με όρους οργανωτικούς έχει την ίδια βαρύτητα να μιλήσεις με τον Τάτσο ή με τον Νταβίντ, που είναι ηγέτες. Με όρους διαμεσολάβησης -γιατί η πολιτική είναι ένα φαινόμενο διαμεσολάβησης- δεν είναι το ίδιο να μιλήσεις με τον Μάρκος. Αυτό το πολιτικό φορτίο εμπεριέχει μεγάλη διαστροφή. [...] Αλλά, επίσης, δημιουργεί και έναν στόχο επιλογής για το καθεστώς. Όχι μόνο για τη σφαίρα, αλλά και για τη σφαίρα. Δεν είναι το ίδιο να εξολοθρεύσουμε τον Μάρκος και τον Τάτσο. Ή για μια σφαίρα υποτίμησης. Και η εκστρατεία επικεντρώνεται σε αυτόν. Αυτό δημιουργεί ένα δίλημμα, γιατί βλέπουμε ότι επίσης βοηθάει το κίνημα. Σε τελική ανάλυση είμαι ο εκπρόσωπος. Και μερικές φορές χρησιμεύω και ως αλεξικέραυνο, επειδή η κυβερνητική εκστρατεία επικεντρώνεται τόσο πολύ ενάντια στη φιγούρα του Μάρκος που αφήνει το υπόλοιπο κίνημα ακέραιο.

Κ.Μ.: [...] Υποθέτω ότι έχεις εγκαταλείψει ένα μέρος του δομικού λεξιλογίου που είχες πριν την 1η Ιανουαρίου.

Μάρκος: Κυρίως κάποια σχήματα, από τα πιο στοιχειώδη, ότι ο επαναστάτης πρέπει να είναι ένας σκληρός άντρας και τέτοια. [...]

Κ.Μ.: Ήδη από την ομιλία στη CND μιλάς πολύ κριτικά για εκείνους που αντιτίθενται στη γλώσσα της θυσίας. Και, ωστόσο, κατόπιν δεν τη χρησιμοποιείς.

Μάρκος: Αυτή η γλώσσα ήταν αναπόφευκτη για μας, όχι τόσο εξαιτίας της κληρονομιάς της παραδοσιακής Αριστεράς των κατακομβών, αν και εκεί μεγαλώσαμε και διαμορφωθήκαμε, αλλά σε μεγάλο βαθμό λόγω της αίσθησης του θανάτου και του πόνου που υπάρχει στις κοινότητες. Δεν πρόκειται για μια λατρεία σε ένα «έτσι είμαστε ευτυχισμένοι», αλλά για κάτι αναγκαίο. Μιλάμε μαζί σου αλλά είμαστε ένοπλοι και φοράμε κουκούλες, και το μόνο σίγουρο είναι ότι δεν θέλουμε ούτε τα όπλα ούτε τις κουκούλες. Όχι μόνο επειδή έχουμε κλίση προς την ειρήνη, αν και κάτι τέτοιο θα ήταν πολύ πρακτικό· είναι ότι θέλουμε να κάνουμε πολιτική και εδώ τα όπλα αποτελούν εμπόδιο. Αλλά δεν μπορούμε να τα αφήσουμε χωρίς αντάλλαγμα. [...] Δεν ξέρω αν τα αιτήματά μας είναι πολύ ανατρεπτικά, δεν το πιστεύω, αλλά είναι σίγουρο ότι αν δεν επιλυθεί αυτό το πρόβλημα κάτι θα ξεσπάσει, ακόμα και χωρίς εμάς. [...]

Χ.Μ.: Τι περιμένετε από το κάλεσμα του EZLN προς την Αριστερά, προς τα κινήματα που εξακολουθούν να αντιστέκονται και επιζητούν μια αλλαγή διαφορετική από την άνωθεν επιβαλλόμενη;

Μάρκος: Ο κεντρικός άξονας, η σπονδυλική στήλη αυτής της κινητοποίησης είναι το ιθαγενικό ζήτημα. Μιλήσαμε με το Εθνικό Ιθαγενικό Συμβούλιο (CNI) για να συμφωνήσουμε τα ζητήματα αυτής της κινητοποίησης. [...] Σκεφτόμαστε με αισιοδοξία ότι αυτό που θα συμβεί θα είναι ένα ερέθισμα για τα κινήματα της Αριστεράς, που έχουν υποσκαφθεί από τον εκλογικό θρίαμβο της Δεξιάς στις 2 Ιουλίου. [...] Η κινητοποίηση μπορεί να αποδειχθεί σημαντική για την αναζωογόνηση της Αριστεράς. [...]

Χ.Μ.: Μπροστά σε αυτή τη νέα ευκαιρία απεύθυνσης προς την Αριστερά και τα κοινωνικά κινήματα, μήπως διαφαίνεται μια καινούρια Αριστερά; Υπάρχει κάτι διακριτό που θα μας έκανε να σκεφτούμε ότι και εκεί συμβαίνουν αλλαγές;

Μάρκος: Πιστεύουμε ότι η Αριστερά βρίσκεται σε αυτό το δίλημμα. [...] Νομίζω ότι το πρόβλημα της Αριστεράς είναι πώς θα γίνει ένα πολιτισμικό και πολιτικό σημείο αναφοράς. Και εκεί είναι που λείπει η δουλειά των διανοουμένων.

Μπροστά στην άνοδο της Δεξιάς, δεν φθάνει να παραδεχθείς ότι «νίκησε η τεχνική της αγοράς». Το ζήτημα είναι τι εναλλακτική λύση προσφέρεις. [...] Απέναντι στις μελέτες σχετικά με την αγορά, τι αντιπροτείνει ο διανοούμενος της Αριστεράς στην κοινωνική έρευνα; Δεν παρεμβαίνει, ή επιστρέφει στο σχήμα της ανάπτυξης και της υπανάπτυξης ή στο εγχειρίδιο του Πόλιτζερ. Αυτή θα είναι η απάντησή μας; [...]

επιλογή, μετάφραση:
Κ.Α.

«Η ΕΙΡΗΝΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΗΤΑΝ ΠΑΝΤΑ

Δύο μήνες μετά την ανάληψη της εξουσίας στο Μεξικό από τον καινούριο πρόεδρο Βισέντε Φοξ, η κατάσταση μοιάζει αρκετά σύνθετη και περίπλοκη. Το πολιτικό τοπίο είναι ομιχλώδες. Από τη μια έχουμε έναν νεοφιλελεύθερο πρόεδρο, πρώην γενικό διευθυντή της Κόκα Κόλα στο Μεξικό, που κατάφερε να συμπυκνώσει στο πρόσωπό του την επιθυμία εκατομμυρίων Μεξικανών για «αλλαγή». Μέσα από μια προσεκτικά σχεδιασμένη, αμερικανικού τύπου, προεκλογική εκστρατεία που παρουσίασε την εναλλαγή δύο νεοφιλελεύθερων κομμάτων στην εξουσία ως «μετάβαση» στη δημοκρατία, εκμεταλλευόμενος την απόλυτη διαφθορά που χαρακτήριζε το κόμμα–κράτος του PRI, και αφού πήρε την ευλογία του Κλίντον, ο Φοξ κατάφερε να εκλεγεί πανηγυρικά στις 2 Ιούλη του 2000. Η αλλαγή του διαχειριστή της εξουσίας ήταν άκρως απαραίτητη. Ο προηγούμενος είχε αποτύχει. Και τα σχέδια του μεγάλου κεφαλαίου, μεξικάνικου και βορειοαμερικάνικου, κινδύνευαν.

Και τα τρία μεγάλα κόμματα της χώρας, όμως, είτε έχουν μεγάλες αντιθέσεις στο εσωτερικό τους είτε βρίσκονται σε κρίση. Το PAN, το ακροδεξιό συντηρητικό κόμμα που στήριξε τον Φοξ στη μάχη του για την εξουσία, βρίσκεται ξαφνικά χωρίς την εξουσία, παραγκωνισμένο από μία ομάδα τεχνοκρατών και συμβούλων του Φοξ (με την επωνυμία «Οι Φίλοι του Φοξ»), που λειτουργούν πέρα και πάνω από το κόμμα.

Το PRI, το Θεσμικό Επαναστατικό Κόμμα, χάνει την εξουσία μετά από 71 χρόνια. Παρ' όλο που μετά τόσα χρόνια εξουσίας έχει παντού πλοκάμια στον κρατικό μηχανισμό, είναι εντελώς απογυμνωμένο από την κοινωνική του βάση, ενώ αναλίσκεται στην αναζήτηση της ενοχής για την ήττα του, εντοπίζοντάς την στο πρόσωπο του υποψηφίου του για την προεδρία Λαμπαστίδα και όχι στις επιλογές που πριν 30 χρόνια το μετέτρεψαν από «επαναστατικό» κόμμα σε «πρακτορείο διαχείρισης» των μεγάλων συμφερόντων.

Τέλος, στο PRD, το κόμμα της Αριστεράς, έχει ξεσπάσει βαθιά κρίση, καθώς η ήττα του στις εκλογές της 2ας Ιούλη ήταν συντριπτική.

Μέσα σ' αυτό το ομιχλώδες πολιτικό τοπίο και από την πρώτη στιγμή της εναλλαγής στην εξουσία, το ιθαγενικό ζήτημα και ο πόλεμος στην Τσιάπας κυριάρχησαν στο πολιτικό σκηνικό, αναδείχτηκαν ως τα πιο σημαντικά ζητήματα, έγιναν κάτι σαν κλειδί για όλους όσοι επιθυμούν να περάσουν την πόρτα της σκηνής και να έχουν λόγο στο πολιτικό παιχνίδι.

Από τις πρώτες ώρες της ανάληψης των καθηκόντων του, ο νέος πρόεδρος του Μεξικού Φοξ, δημιουργεί εντέχνως την εντύπωση ότι είναι αποφασισμένος να κάνει το παν για να λυθεί η σύγκρουση στην Τσιάπας.

Δηλώνει έτοιμος να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις και τις υποσχέσεις της προεκλογικής εκστρατείας. Ορίζει επίτροπο για την ειρήνη στην Τσιάπας τον Λουίς Αλβαρές, μια προσωπικότητα αποδεκτή από όλους και με δηλωμένη τη βούλησή του για ειρήνη. Υπόσχεται πως θα στείλει το σχέδιο νόμου της COCOPA (που προέκυψε από τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές) στο Κοινοβούλιο. Δηλώνει πως θα το υπερασπιστεί ακόμα και ενάντια στο PAN, το ακροδεξιό κόμμα που τον στήριξε. Εξαγγέλλει την άρση κάθε περιορισμού για τους διεθνείς παρατηρητές. Ταυτόχρονα, ανακοινώνει αναπτυξιακά και επενδυτικά προγράμματα για την Τσιάπας και καλεί τον επιχειρηματικό κόσμο να στηρίξει την προσπάθεια για οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Υπόσχεται σε κάθε ιθαγενή Μεξικάνο «un vocho, una tele y un changarro»*. Μιλάει για τα δικαιώματα και την κουλτούρα των ιθαγενών λα-

«Ένας Πόλεμος Για Μας»

ών, για «ένα νέο μέλλον που δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τα αδέρφια μας τους ινδιάνους».

Με μια προσεκτικά σχεδιασμένη εκστρατεία δημοσιότητας, στήνει το προφίλ του διαλλακτικού, του εθνάρχη, του προέδρου όλων των Μεξικανών. Και αυτή τη φορά, και για πρώτη φορά, στους Μεξικάνους περιλαμβάνονται και οι ιθαγενείς.

Και οι Ζαπατίστας;

Οι Ζαπατίστας, από τη μεριά τους, με μια ετοιμότητα που εντυπωσίασε μετά την πολύμηνη σιωπή τους, απαντούν άμεσα στον νέο πρόεδρο. Στις 2 Δεκέμβρη του 2000, μία μόλις μέρα μετά την ανάληψη της εξουσίας από τον Φοξ, καλούν σε συνέντευξη τύπου στη Λα Ρεαλιδάδ. Στη συνέντευξη, στην οποία συμμετέχουν πάνω από 200 δημοσιογράφοι, επαναβεβαιώνουν, ακόμα μια φορά, την πίστη τους στα δίκαια που κίνησαν την εξέγερση το '94. Δηλώνουν ότι «ο πόλεμος δε σταματά με την "αλλαγή" στην εξουσία, γιατί δεν ήταν ένας πόλεμος ενάντια στο PRI, αλλά ένας πόλεμος ενάντια στη λησμονιά». Ανακοινώνουν ότι είναι έτοιμοι να ξαναρχίσουν το διάλογο για μια ειρήνη με **δικαιοσύνη** και **αξιοπρέπεια** και θέτουν τρεις όρους, η εκπλήρωση των οποίων είναι απαραίτητη για την επανέναρξη του διαλόγου:

- Κλείσιμο εφτά στρατοπέδων
- Απελευθέρωση των κρατουμένων Ζαπατίστας
- Κατάθεση της πρότασης νόμου της COCOPA στο Κοινοβούλιο

Ταυτόχρονα, εξαγγέλλουν, για το Φλεβάρη, πορεία ως την Πόλη του Μεξικού αντιπροσώπων της διοίκησης του EZLN με επικεφαλής τον Μάρκος και καλούν τη μεξικάνικη και διεθνή κοινωνία να στηρίξει την απόφασή τους.

Τις πρώτες μέρες τα πράγματα εξελίσσονται με τρόπο που θυμίζει παρτίδα σκακιού. Ο νέος πρόεδρος δηλώνει ευθέως ότι «αποδέχεται τους όρους» των Ζαπατίστας. Με θεαματικές κινήσεις, που καλύπτονται από απόλυτη δημοσιότητα, δίνει εντολή να κλείσουν δύο στρατόπεδα, στο Αμαδόρ Ερνάντες και στο Χολνατσόχ. Καλεί τον νέο κυβερνήτη της Τσιάπας να επισπεύσει τις διαδικασίες απελευθέρωσης των κρατουμένων Ζαπατίστας. Στέλνει την πρόταση νόμου της COCOPA στο Κογκρέσο. Οι πρώτοι 17 κρατούμενοι απελευθερώνονται. Ο στρατός αποσύρεται από τα δύο στρατόπεδα υπό το άπλετο φως των προβολέων.

Οι εντυπώσεις έχουν δημιουργηθεί. Η εικόνα μοιάζει να ξεκαθαρίζει. Το μήνυμα είναι σαφές. «Εδώ έχετε να κάνετε με μια άλλη εξουσία. Μια εξουσία φερέγγυα. Μια εξουσία αξιόπιστη. Μια εξουσία διαλλακτική. Μια εξουσία πρόθυμη να σας ακούσει, να σκύψει στα προβλήματά σας και να τα αφουγκραστεί».

Ωστόσο, μια πιο προσεκτική ανάγνωση των δεδομένων αποκαλύπτει ότι πίσω από όλα αυτά κρύβονται σχέδια και σκοπιμότητες. Πράγματι, ο πρώτος στόχος της κυβέρνησης Φοξ είναι η ειρήνη στην Τσιάπας. Γιατί χωρίς ειρήνη στις περιοχές των ιθαγενών, τα σχέδια της νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν. Η Τσιάπας είναι όχι μία από τις πιο πλούσιες, αλλά η πιο πλούσια πολιτεία του Μεξικού σε αποθέματα πετρελαίου, ορυκτού πλούτου και παραγωγής πρώτων υλών. Σύμφωνα με την Παγκόσμια

Τράπεζα, η ζούγκλα Λακαντόνα είναι ένα «ενδιαφέρον πεδίο πειραματισμού για τους επιχειρηματίες στη βιογενετική και τη βιοποικιλότητα».Στην κοιλάδα του Αμαδόρ, στην κοινότητα του Πιτσουκάλκο κοντά στο Αμαδόρ Ερνάντες, «το πετρέλαιο μυρίζει κάτω από το χώμα». Στις περιοχές του Μάρκες Κομίγιας και στο Οκοσίνγκο, είναι βέβαιο πως υπάρχει «φλέβα», της οποίας «η απόδοση εκτιμάται στα 3 δισεκατομμύρια βαρέλια» (Jornada 5 Δεκεμβρίου 1999). Η αξιοποίηση αυτού του πλούτου δεν είναι ένα από τα σχέδια της νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης. Είναι το κατ' εξοχήν σχέδιο. «Η Τσιάπας είναι η ατμομηχανή του προγράμματος μας» δηλώνει ο πρόεδρος Φοξ. Άλλωστε, μην ξεχνάμε ότι αυτά τα σχέδια αξιοποίησης της Τσιάπας και των πλουτοπαραγωγικών της πόρων είναι αυτά που πυροδότησαν την εξέγερση του 1994. Χωρίς την επίλυση της σύγκρουσης, λοιπόν, χωρίς ειρήνη, αυτά τα σχέδια δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν. Αλλά, τι είδους ειρήνη επιθυμεί πράγματι ο Φοξ; Αυτό που εκείνος ονομάζει ειρήνη μοιάζει να είναι η παράδοση των όπλων από τους Ζαπατίστας. Και όλη αυτή η δημοσιότητα που δίνει στις «προθέσεις» και τις «πράξεις» του, στόχο έχει να δημιουργήσει την εντύπωση ότι εκείνοι που δεν κάνουν βήματα προς την ειρήνη, εκείνοι που είναι αδιάλλακτοι είναι οι Ζαπατίστας. Οι Ζαπατίστας αυτή τη φορά έχουν να αντιμετωπίσουν έναν επικοινωνιακό «πόλεμο χαμηλής έντασης» από την καλοστημένη επικοινωνιακή μηχανή του προέδρου Φοξ. Όπως δηλώνει και ο Χ.Μ. Βελός, βουλευτής του PRI και μέλος της COCOPA, «κατά τα φαινόμενα, η προεδρία πιστεύει πως βρίσκεται ακόμα σε προεκλογική εκστρατεία, έτσι μοιάζει να συμπεριφέρεται. Έχει εξαπολύσει μια τεράστια διαφημιστική καμπάνια

που μας δημιουργεί βάσιμες υποψίες ότι στόχος της είναι να παρουσιάσει τον EZLN ως αδιάλλακτο». Και πράγματι, η εξέλιξη των χειρισμών, των πράξεων και των δηλώσεων της προεδρίας αυτούς τους δύο μήνες δικαιώνει αυτές τις υποψίες.

Στις 20 Γενάρη, στη βδομαδιάτικη ραδιοφωνική εκπομπή του, ο Φοξ δηλώνει: «Όσον αφορά στη στάση μας στην απόσυρση του στρατού, ήδη το έχουμε κάνει σε 4 από τα σημεία που μας υπεδείχθησαν. Και εδώ τελειώσαμε. Τώρα θέλουμε σημάδια από την άλλη πλευρά. Εμείς ήδη έχουμε αποσύρει το στρατό, ήδη έχουμε απελευθερώσει τους κρατούμενους, ήδη έχουμε στείλει στο Κοινοβούλιο την πρόταση νόμου της COCOPA».

Είναι, όμως, πράγματι έτσι;

Δύο μήνες μετά

Όσον αφορά στον πρώτο όρο, ο στρατός έχει αποσυρθεί σε τέσσερα από τα εφτά σημεία, όμως «ούτε ένας στρατιώτης δεν έχει αποχωρήσει από την Τσιάπας», σύμφωνα με δήλωση του ΣαμουέλΡουίς, πρώην επισκόπου στην Τσιάπας, διαμεσολαβητή στις Συμφωνίες του Σαν Αντρές και γνώστη της κατάστασης στην περιοχή. Αλλά και ο ίδιος ο subcomandante Μάρκος καταγγέλλει ότι εκείνο που μειώθηκε είναι «η φανερή παρουσία του στρατού, [...] αλλά ούτε ένας στρατιώτης δεν έχει φύγει από την Τσιάπας, εξακολουθεί να υπάρχει ο ίδιος αριθμός, απλώς είναι λιγότερο ορατοί για τους δημοσιογράφους και για τον κόσμο» (συνέντευξη του Μάρκος στον αριστερό συγγραφέα Κάρλος Μονσιβάις στις 8 Γενάρη). Αντίθετα σε ορισμένες κοινότητες (π.χ. Ρομπέρτο Μπάρριος, Λα Γκαρρούτσα) οι δυνάμεις του στρατού ενισχύονται, ενώ στο Οκοσίνγκο, το Λας Μαργκαρίτας, και το Παλένκε εγκαθίστανται εκ νέου φυλάκια. Ταυτόχρονα, από τις κοινότητες καταγγέλλονται μια σειρά «περίεργες κινήσεις που στόχο έχουν να δώσουν στο στρατό τα προσχήματα για την παραμονή του στην περιοχή» (στις 10 Γενάρη οι κοινότητες καταγγέλλουν ότι ομάδες «αγνώστων» δηλητηρίασαν τα νερά ενός ποταμού και φύτεψαν μαριχουάνα κοντά στις κοινότητες). Και μαζί με όλα αυτά όλο και «δυναμώνουν» υπόγειες φωνές που απαιτούν την παραμονή του στρατού, «φωνές που θα μετρήσουν στις αποφάσεις μας, φωνές που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, που μας επισημαίνουν πως έχουμε υποχωρήσει υπερβολικά στις απαιτήσεις του EZLN» (δηλώσεις Φοξ στις 11 Γενάρη).

Όσον αφορά στο δεύτερο όρο, οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Σε σύνολο 123 κρατουμένων Ζαπατίστας, έχουν απελευθερωθεί μόλις 19.

Στο τρίτο σημείο, την κατάθεση της πρότασης νόμου της COCOPA στο Κοινοβούλιο, αξίζει να σταθούμε λίγο παραπάνω. Πράγματι, στις 8 Δεκέμβρη ο Φοξ στέλνει την πρόταση νόμου στο Κοινοβούλιο. Αποσιωπώντας, όμως, πως η κατάθεσή της δεν προδικάζει και την ψήφισή της. Στο Κοινοβούλιο κανένα κόμμα δε διαθέτει την πλειοψηφία. Τα δύο μεγάλα κόμματα έχουν επανειλημμένα δηλώσει την αντίθεσή τους στην πρόταση νόμου της COCOPA. Στις 12 Γενάρη, το PAN, διά στόματος του προέδρου του Λ. Μένα, δηλώνει ότι δεν πρόκειται να ψηφίσει την πρόταση και στις 14 Γενάρη ανακοινώνει πως έχει «22 αξεπέραστες διαφορές με την πρόταση νόμου». Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και το PRI, το οποίο είναι δεδομένο ότι διαφωνεί ριζικά με το σχήμα αυτονομίας που προτείνει το σχέδιο νόμου.

Πέρα, όμως, από τις αντιδράσεις των κομμάτων υπάρχει και κάτι πολύ πιο καθοριστικό που καθιστά την κατάθεση της πρότασης «κενό γράμμα», θεαματική χειρονομία χωρίς αντίκρισμα. Η ουσία του νόμου αναφέρεται στην αυτονομία των ιθαγενών και στο δικαίωμά τους να καθορίζουν οι ίδιοι τη χρήση και την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών στις περιοχές τους. Την ίδια στιγμή, όμως, ο Φοξ προωθεί μέτρα «αξιοποίησης» της περιοχής, που μεταφράζονται άμεσα σε παράδοση της στα πολυεθνικά κεφάλαια. Ήδη έχει επισκεφθεί την περιοχή επικεφαλής κλιμακίου επιχειρηματιών, ήδη έχει ανακοινώσει αναπτυξιακά έργα, ήδη έχει θέσει σε εφαρμογή το «Σχέδιο Πουέμπλα - Παναμάς», που προβλέπει την κατασκευή υδροηλεκτρικών έργων στην περιοχή, την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων πετρελαίου και της βιοποικιλότητας, την κατασκευή δικτύου δρόμων, αεροδρομίων και λιμανιών. Είναι χαρακτηριστικές οι δηλώσεις του πολυεκατομμυριούχου Α. Ρόμο (ιδιοκτήτη πολλών μεγάλων επιχειρήσεων στο Μεξικό και εκ των «Φίλων του Φοξ»): «Από όλα τα επιχειρηματικά μου σχέδια, εκείνο που μου αρέσει πιο πολύ είναι το σχέδιο Τσιάπας».

Ακόμα, λοιπόν, κι αν υποθέσουμε πως η πρόταση νόμου έχει μια πιθανότητα να ψηφιστεί, το πολιτικό πρόγραμμα της κυβέρνησης δείχνει σαφέστατα ότι όχι μόνο δεν πρόκειται να δώσει μάχη για την υπερψήφισή της, αλλά στην ουσία προωθεί την ακριβώς αντίθετη λογική. Βάσιμα, λοιπόν, μπορεί κανείς να υποθέσει ότι πρόκειται για μια κίνηση θεαματική και, κυρίως, συνειδητά παραπλανητική. Άλλωστε, ο ίδιος ο Φοξ με δηλώσεις του, φροντίζει αρκετά νωρίς να κάνει τα πράγματα πιο απλά: «...τους καλώ σε διάλογο (τον EZLN). Είμαστε σύμφωνοι να εκπληρώσουμε τους τρεις όρους, αν σε αντάλλαγμα υπάρχει ειρήνη, αν αφήσουν τα όπλα και πάμε σε πολιτικές συζητήσεις» (14 Γενάρη, στην βδομαδιάτικη ραδιοφωνική εκπομπή του). Η εικόνα ξεκαθαρίζει. Αν πρωταρχικός στόχος είναι η νεοφιλελεύθερη ανάπτυξη, και ανάπτυξη χωρίς την «ειρήνη» της εξαναγκασμένης συναίνεσης δεν υπάρχει, τότε ειρήνη σημαίνει παράδοση των όπλων από τους Ζαπατίστας. Σημαίνει ενσωμάτωση των ιθαγενικών πληθυσμών στα σχέδια του πολυεθνικού κεφαλαίου ως φτηνής εργατικής δύναμης, εκτοπισμό όσων ενοχλούν, εμποδίζουν ή περισσεύουν, καταστροφή του ιθαγενικού πολιτισμού και ανεξέλεγκτο βιασμό του φυσικού περιβάλλοντος. Ο στόχος αυτή τη φορά χρησιμοποιείται και ως μέσο. Η «ανάπτυξη» είναι ο Δούρειος Ίππος στη θέση της στρατιωτικής μηχανής. Με τα πολύ καθαρά λόγια του Α. Ρόμο: «Η κοινωνική πίεση δεν ελαττώνεται με σφαίρες, αλλά με παραγωγή πλούτου». Και την ψευδή υπόσχεση πως όλοι θα ωφεληθούν, θα πρόσθετε κανείς!

Και η μεξικάνικη κοινωνία;

Το πώς θα εξελιχθούν βέβαια τα πράγματα δεν εξαρτάται μόνο από τις προθέσεις και τα καλοστημένα σχέδια της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση του νέου πολιτικού σκηνικού είναι ο τρόπος που αντιδρά η μεξικάνικη κοινωνία. Γιατί η εξέγερση του 1994 ήταν γι' αυτήν ένα ισχυρό σοκ. Δημιούργησε μια δυναμική που όλα αυτά τα χρόνια εκφράστηκε με κινήσεις έμπρακτης συμπαράστασης και αλληλεγγύης στο ιθαγενικό κίνημα,

το «άλλο» κομμάτι του εαυτού της. Αυτή τη στιγμή το κίνημα συμπαράστασης έχει ξανά ενεργοποιηθεί. Στην Πόλη του Μεξικού, μετά από συναντήσεις συνδικαλιστικών σωματείων, κοινωνικών οργανώσεων, διανοουμένων και πολιτών, δημιουργήθηκε η «Επιτροπή για την Ενότητα», με κύριο στόχο τη στήριξη της ανόδου των Ζαπατίστας προς την Πόλη του Μεξικού καθώς και την άσκηση πίεσης στη Βουλή με στόχο την ψήφιση του σχεδίου νόμου της COCOPA. Σε όλη τη χώρα οργανώνονται εκδηλώσεις αλληλεγγύης, πορείες και συζητήσεις. Τα κινήματα αλληλεγγύης στηρίζουν την απόφαση των ιθαγενών να φέρουν τον αγώνα τους στο κέντρο της χώρας. Και αυτό δείχνει πως η τακτική των Ζαπατίστας βασίζεται στην πραγματική δυναμική που έχει δημιουργήσει η εξέγερσή τους στη μεξικάνικη κοινωνία.

Στο κέντρο αυτής της τακτικής βρίσκεται η σταθερή σύνδεση των αιτημάτων των ιθαγενών με αιτήματα και στόχους που αφορούν τη μεξικάνικη κοινωνία συνολικά. Γιατί ποτέ οι Ζαπατίστας δεν παρουσίασαν τον αγώνα τους απλά ως υπεράσπιση μιας καταπιεσμένης μειονότητας. Αν κάτι έδωσε διεθνή λάμψη στη ζαπατίστικη εξέγερση ήταν η ικανότητά της να συνδυάζει έναν εντοπισμένο αγώνα ριζωμένο στους απλούς ανθρώπους, με την προοπτική ανάπτυξης και συνάρθρωσης ενός παγκόσμιου κινήματος κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Συνεπείς σε τούτη τη στόχευση, οι Ζαπατίστας συνδέουν τα αιτήματα των ιθαγενών με την απόκρουση της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής ανάπτυξης στη χώρα τους.

Στις 12 Γενάρη, χιλιάδες ιθαγενείς διαδηλώνουν στο Σαν Κριστόμπαλ ντε Λας Κάσας για να γιορτάσουν τα εφτά χρόνια της εξέγερσης και να απαιτήσουν την εκπλήρωση των τριών όρων. Οι ιθαγενικές κοινότητες, οι «άλλοι» της μεξικάνικης κοινωνίας, συνεχίζουν τον αγώνα τους αυτούς τους δύο μήνες. Όπως κάνουν εδώ και εφτά χρόνια. Όπως κάνουν εδώ και 500 χρόνια. Με αποκλεισμούς στρατοπέδων, με διαδηλώσεις, με κάθε τρόπο, με όπλο την αξιοπρέπεια και την ελπίδα που κατέκτησαν αυτά τα εφτά χρόνια. Τα αιτήματά τους ξεκάθαρα: «Δεν θέλουμε οι κοινότητές μας να γεμίσουν εργοστάσια. Δεν θέλουμε να γίνουμε φτηνά εργατικά χέρια για τις μεγάλες επιχειρήσεις. Απαιτούμε σεβασμό της κουλτούρας μας... , απαιτούμε ν' ακουστεί η φωνή των ιθαγενών λαών..., να εφαρμοστούν οι Συμφωνίες του Σαν Αντρές..., να αποσυρθεί ο στρατός από τις κοινότητές μας...».

Η μεγάλη πορεία των ιθαγενών, με επικεφαλής τον Μάρκος και άλλους 23 ηγέτες του ζαπατίστικου στρατού, θα ξεκινήσει στις 24 Φλεβάρη από την Τσιάπας, θα φτάσει στην Μιτσοακάν, όπου θα πάρει μέρος στις εργασίες της 3ης Συνδιάσκεψης του Εθνικού Ιθαγενικού Συμβουλίου (CNI) στις 2 του Μάρτη ενώ στις 11 Μάρτη θα καταλήξει στην Πόλη του Μεξικού.

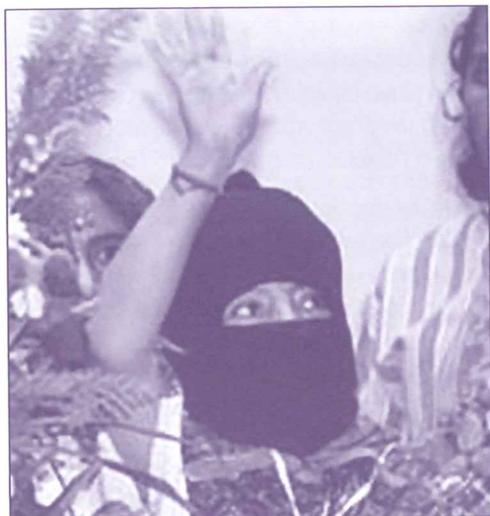
Στο δρόμο τους μπορεί να καραδοκεί η καθοδηγούμενη βία των παραστρατιωτικών. Σίγουρα, όμως, θα την συνοδεύει η υπόγεια βία εκείνων που διαβλέπουν τη δυναμική της ζαπατίστικης εξέγερσης, καθώς φωνάζουν στα μέσα ενημέρωσης καταγγέλλοντας τον «ενδοτισμό» της κυβέρνησης. Εκείνων που η τακτική του Φοξ τους φαίνεται επικίνδυνη ή αναποτελεσματική.

Όμως, και στο τέρμα της πορείας, ο ίδιος ο νέος επικεφαλής ενός καθεστώτος, το οποίο όχι μόνο δεν άλλαξε αλλά αναπτύσσει το νεοφιλελεύθερο χαρακτήρα του, δεν θα περιμένει έτοιμος για ουσιαστικές παραχωρήσεις. Ο μύθος που υφαίνεται τούτο τον καιρό στο Μεξικό, με λαμπερά στολίδια του την ανάπτυξη και την ασφαλή και άνετη ζωή για τους ιθαγενείς, θα μπορέσει να εξουδετερώσει τις αντιστάσεις, να δελεάσει τους αντιπροσώπους ή ίσως να τους απομονώσει παρουσιάζοντάς τους ως παρανοϊκούς αδιάλλακτους; Ή μήπως το σκηνικό θα καταρρεύσει φτιαγμένο καθώς είναι με κούφιες υποσχέσεις; Το τι μπορούν να πετύχουν οι Ζαπατίστας δεν εξαρτάται βέβαια μόνο από τις προθέσεις του Φοξ –άλλωστε ό,τι πέτυχαν ως τώρα το πέτυχαν ενάντια στις προθέσεις του PRI. Αν εξαρτάται, όμως, όχι μόνο από τους αγώνες των ιθαγενικών κοινοτήτων αλλά και από το τοπικό και διεθνές κίνημα συμπαράστασης, τότε αυτή τη στιγμή όλες οι προσπάθειες πρέπει να εστιαστούν στον κοινό στόχο, την υποστήριξη και υπεράσπιση της πορείας προς την Πόλη του Μεξικού. Γιατί στον αγώνα των ζαπατίστικων κοινοτήτων έχει αναδυθεί ένα νέο πρότυπο αγωνιστικού διεθνισμού που σέβεται τις διαφορές χωρίς να παραιτείται από την κοινή στόχευση προς μια κοινωνία της ανθρώπινης χειραφέτησης. Και τούτο το πρότυπο χρειάζεται να το προστατέψουμε σήμερα σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας του, καθώς, εδώ μπροστά μας, επιχειρεί να υπερασπιστεί το μέλλον στο όνομα εκείνων που είναι το μέλλον.

* *«ένα αυτοκινητάκι, μια τηλεόραση και μια δουλίτσα»*

Ευ.Μ.

Ιθαγενείς Γυναίκες

Για τον κυρίαρχο λόγο, οι ιθαγενείς στη Λατινική Αμερική αντιπροσώπευαν πάντα το «άλλο». Οι ιθαγενείς αντιμετωπίζονταν ως παιδιά που χρειάζονταν καθοδήγηση, ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας που δεν είχαν την ικανότητα να δρουν λογικά, σύμφωνα με τη δυτική σκέψη. Η οπισθοδρομική τους κουλτούρα τους/τις εμπόδιζε να προοδεύσουν, να προχωρήσουν προς τη μοντερνικότητα. Οι ιθαγενείς γυναίκες απ' την άλλη, το πιο σκοτεινό κομμάτι του «άλλου», αντιμετωπίζονταν είτε ως οι άβουλες, αγράμματες, βρόμικες με τα πολλά παιδιά είτε, στην καλύτερη περίπτωση, ως φορείς του εθνικού φολκλόρ. Οι προσφερόμενες λύσεις ήταν η καταστροφή της κουλτούρας των ιθαγενών και η ενσωμάτωση-εξαφάνισή τους ή η καταδίκη τους στην οπισθοδρόμηση της προ-μοντερνικότητας.

Η εξέγερση των ζαπατίστας προκάλεσε έκπληξη ακριβώς γιατί ανέτρεψε την κυρίαρχη εικόνα που υπήρχε για τους ιθαγενείς: οι φτωχοί, οι αγράμματοι, οι περιθωριοποιημένοι ξαφνικά μίλησαν. Η έκπληξη που προκάλεσε η φωνή τους ήταν μεγαλύτερη όσον αφορά τις γυναίκες. Με τη μαζική συμμετοχή τους στο ζαπατίστικο κίνημα οι ιθαγενείς γυναίκες έγιναν ξαφνικά ορατές, για τη μεξικάνικη αλλά και τη διεθνή κοινότητα. Με τη δράση τους και τα κείμενά τους έγιναν ορατές ως άνθρωποι που μπορούν να σκέφτονται μόνοι τους και να δρουν αυτοβούλως. Οι ιθαγενείς γυναίκες έγιναν ξαφνικά ορατές ως πολιτικά υποκείμενα.

Οι ιθαγενείς γυναίκες ήταν πάντα εκεί και αγωνίζονταν. Απλώς κανένας δεν τις είχε προσέξει πριν πάρουν τα όπλα. Ήδη από τη δεκαετία του '80, με την οικονομική κρίση, η κινητοποίηση των ιθαγενών γυναικών είχε γίνει έντονη κυρίως με τη δημιουργία συνεταιρισμών και χριστιανικών ομάδων υποστήριξης. Στα τέλη της δεκαετίας του '80 παρατηρείται η μαζική συμμετοχή γυναικών σε οργανώσεις και κινήματα.

Η εξέγερση των ζαπατίστας έρχεται να παίξει καταλυτικό ρόλο στις κινητοποιήσεις. Η Ραμόνα και οι γυναίκες ζαπατίστας γίνονται ένα ζωντανό παράδειγμα για πολλές ιθαγενείς στο Μεξικό και στη Λατινική Αμερική. Οι εξεγερμένες αντιπροσωπεύουν την κατάρρευση του στερεότυπου της άβουλης, καταπιεσμένης ινδιάνας. Ο Επαναστατικός Νόμος των Γυναικών δίνει έναυσμα για μια σειρά συζητήσεων στην Τσιάπας. Οι γυναίκες της Εθνικής Ιθαγενικής Συνέλευσης για την Αυτονομία (ANIPA) και του Εθνικού Ιθαγενικού Συμβουλίου (CNI) οργανώνονται και συζητούν για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ως γυναίκες, ως ιθαγενείς και ως φτωχές. Σε όλες τις φάσεις του διαλόγου ανάμεσα στην κυβέρνηση και τους ζαπατίστας, συγκροτούνται τραπέζια με θέμα «Κατάσταση, δικαιώματα και κουλτούρα της ιθαγενούς γυναίκας» και η προβληματική των γυναικών ενσωματώνεται -εν μέρει- στις Συμφωνίες του Σαν Αντρές. Το 1997, πραγματοποιείται η Εθνική Συνάντηση Ιθαγενών Γυναικών, στην οποία συμμετέχουν γυναίκες από 25 εθνότητες προερχόμενες από 118 οργανώσεις. Γενικά, μετά τα μέσα της δεκαετίας του '90, παρατηρείται μεγάλη κινητοποίηση των ιθαγενών γυναικών σε όλη τη Λατινική Αμερική, με διεθνείς και τοπικές συναντήσεις.

Σήμερα, οι ιθαγενείς γυναίκες στο Μεξικό, μέλη γυναικείων αλλά και μικτών οργανώσεων, διεκδικούν αιτήματα γενικά όπως είναι η αυτονομία, η γη, η δικαιοσύνη, η δημοκρατία, η εκπαίδευση, αλλά συγχρόνως απαιτούν την ισότητα στην οικογένεια, στην κοινότητα, στις οργανώσεις. Οι γυναίκες διεκδικούν τη συμμετοχή τους στη λήψη των αποφάσεων και αμφισβητούν τα στοιχεία της παράδοσης που τις εμποδίζουν να κληρονομούν γη και να αποφασίζουν με ποιον θα παντρευτούν, με άλλα λόγια διαχωρίζουν σε «κακές» και «καλές» τις παραδόσεις και συνήθειες. Οι γυναίκες διεκδικούν το σεβασμό και την αλλαγή των πολιτισμικών στοιχείων που τους επιβάλλουν την ανισότητα και την κακομεταχείριση. Οι γυναίκες μέσω όλης αυτής της κινητοποίησης, απαιτούν από όλους και όλες να τις παίρνουν υπόψη τους και να τις αποδέχονται ως ενεργούς πολίτες που μπορούν να αποφασίζουν για τη ζωή και το μέλλον τους.

Έχουν γραφτεί πολλά για τους ιθαγενείς στο Μεξικό και ιδίως για το ζαπατίστικο κίνημα. Δυστυχώς, κάποιες αναλύσεις στην ουσία δεν αποδέχονται ή υποτιμούν την αξία του διαφορετικού, αξία για την οποία αγωνίζεται το ιθαγενικό κίνημα, και κρίνουν τον πολιτικό τους λόγο σύμφωνα με καλούπια και πρότυπα καθορισμένα από την κυρίαρχη δυτική σκέψη. Όσον αφορά τις γυναίκες, συχνά παρατηρούνται φαινόμενα πατερναλισμού ή συγκαταβατικής κριτικής από ένα κομμάτι φεμινιστριών που θεωρούν ότι υπάρχει ένα και μοναδικό μοντέλο γυναικείας συνειδητοποίησης, το οποίο πρέπει πάντα να ακολουθείται γραμμικά ασχέτως ιστορικών, πολιτικών και κοινωνικών παραμέτρων.

Όσο λάθος είναι να αντιμετωπίζουμε τους/τις ιθαγενείς ως παιδιά, τόσο λάθος είναι να απλοποιούμε τις πράξεις και το λόγο τους για να τις εντάξουμε στα δικά μας πλαίσια. Οι ιθαγενείς γυναίκες διεκδικούν τα δικαιώματά τους, κι όμως η λέξη «δικαίωμα» δεν υπάρχει στις ιθαγενικές γλώσσες. Τις περισσότερες φορές μεταφράζεται ως «συνήθεια». Οι γυναίκες το αντιλαμβάνονται ως «να μας λαμβάνουν υπόψη τους», «να ξέρουν ότι αισθανόμαστε». Η αναγνώριση της «άλλης» ως ισότιμης συνομιλήτριας σημαίνει την αναγνώριση της διαφορετικότητάς της χωρίς υποβιβασμούς και ανόμοιες συγκρίσεις.

Βασικό στοιχείο σε όλα τα πολιτικά κείμενα των γυναικών είναι ότι δεν διαχωρίζουν τα αιτήματά τους σε γυναικεία και γενικά. Στο ζήτημα της αυτονομίας, για παράδειγμα, υποστηρίζουν: «Η αυτονομία, με την έννοια της ικανότητας και της δυνατότητας να παίρνουμε πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές αποφάσεις, όπως και να έχουμε την επικαρπία, να χρησιμοποιούμε και να συντηρούμε τους φυσικούς πόρους, το έδαφος, το υπέδαφος, το χώρο και τα νερά των περιοχών μας, μπορεί να είναι δυνατή μόνο αν αναδύεται μέσα από τη μεταμόρφωση των ατόμων και την αλλαγή των αξιών, των κανόνων και των θε-

στο Μεξικό

Αλλάζοντας την εικόνα που άλλοι έφτιαξαν γι' αυτές

σμών που τα υποτάσσουν στους διάφορους χώρους συμμετοχής τους: στην οικογένεια, την κοινότητα, το δήμο, τη νομαρχία, την πολιτεία, τη χώρα». (Εθνικό Ιθαγενικό Φόρουμ, 1996)

Οι ιθαγενείς γυναίκες έχουν πια ξεπεράσει τους φόβους τους, έχουν επανεκτιμήσει τους εαυτούς τους κι έχουν περάσει στην αντεπίθεση. Οι ίδιες λένε: «Η ιστορία της χώρας μας δε μιλάει για τους ιθαγενείς ως λαούς, και λιγότερο για τις γυναίκες, δεν εμφανιζόμαστε πουθενά και δεν μας παίρνουν υπόψη τους, εμείς οι γυναίκες πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο που σκεφτόμαστε, για να μας επανεκτιμήσουμε ως ιθαγενείς λαούς και ως γυναίκες». (ANIPA, 1995) «Ανεξάρτητα από τις διαφορές που υπάρχουν όλοι αξίζουμε σεβασμό. Όλες». (Εργαστήριο, Τσιάπας, 1994)

Οι γυναίκες επιτίθενται εναντίον όλων εκείνων που τις θεωρούν άβουλα, παθητικά όντα. Ακόμα κι αν δεν ξέρουν γραφή κι ανάγνωση και παρά τη φτώχεια τους, μπορούν να σκέφτονται και να έχουν γνώμη για τη ζωή τους. Αξίζουν σεβασμό τόσο από την κοινότητα όσο κι από την εθνική κοινωνία. Οι ινδιάνες γυναίκες, το σκοτεινότερο και πιο «οπισθοδρομικό» μέρος του «άλλου», δημιουργούν ένα «εμείς» θετικά καθορισμένο από τις ίδιες. «Θέλουμε να πούμε στην κυβέρνηση και στους στρατούς ότι ναι, οι γυναίκες σκεφτόμαστε από μόνες μας, ότι αν ένα ζώο σκέφτεται που θα χωθεί όταν υπάρχει πολλή λάσπη, τι περιμένουνε από μας που είμαστε άνθρωποι. Οι στρατιώτες μιλάνε στους ασυρμάτους τους λέγοντας ότι άλλα άτομα μας μιλήσανε, ότι άλλοι μας λένε τι να κάνουμε. Αυτό που μας λέει τι να κάνουμε είναι η μητρική καρδιά μας βλέποντας τα παιδιά μας και τα αδέλφια μας τρομαγμένα, κλαίγοντας να μας ρωτάνε αν οι στρατιώτες θα σκοτώσουνε». (Γράμμα γυναικών από την Τσιάπας στην κυβέρνηση, 1995)

Οι ιθαγενείς γυναίκες σε όλα τους τα κείμενα μιλάνε για ένα γυναικείο «εμείς», για ένα υποκείμενο που είναι συλλογικό. Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι στα αιτήματα δε γίνεται καμία αναφορά στο σύνηθες αίτημα του φεμινισμού περί ατομικής ολοκλήρωσης. Υποστηρίζοντας ένα γυναικείο συλλογικό υποκείμενο μέσα στην κοινότητα, οι γυναίκες δεν προσπαθούν να διασπάσουν την κοινότητα ή τη συλλογικότητα -όσο καταπιεστική κι αν φαίνεται αυτή η συλλογικότητα σ' εμάς τους «δυτικούς»- αλλά να δημιουργήσουν τον απαραίτητο χώρο έκφρασης του λόγου τους. Οι γυναίκες υποστηρίζουν ότι «μπορούμε να περπατάμε μαζί άνδρες και γυναίκες», αλλά για να γίνει αυτό πρέπει να συγκροτηθεί ένα γυναικείο «εμείς», πρέπει οι γυναίκες να συζητήσουν μεταξύ τους και να οργανωθούν, για να μπορέσουν να πιέσουν τους άνδρες να ακούσουν και να σκεφτούν. Μ' αυτόν τον τρόπο, το αποτέλεσμα είναι η ενδυνάμωση της κοινότητας κι όχι η διάσπασή της.

Η παράδοση από πολλούς και πολλές θεωρείται στοιχείο οπισθοδρομικό, ένας τοίχος που πρέπει να πέσει για να έρθει η «απελευθέρωση» των ατόμων. Οι συνήθειες, όμως, που αποτελούν την παράδοση δεν ταυτίζονται για τις ιθαγενείς με το παλιό, αλλά αντιπροσωπεύουν τη συμπεριφορά που είναι αποδεκτή από την κοινότητα. Οι ινδιάνες γυναίκες θέλουν να καθορίζονται μέσα από την παράδοση και την κουλτούρα τους, μάλιστα αυτοαποκαλούνται φορείς και δημιουργοί της, αλλά υποστηρίζουν μια παράδοση που ανανεώνεται και αλλάζει. Απορρίπτουν, λοιπόν, τα στοιχεία της κουλτούρας τους που θεωρούν άδικα, μιλάνε για «καλές και κακές συνήθειες», και διεκδικούν μια κουλτούρα ζωντανή, μια κουλτούρα που επαναπροσδιορίζεται συνεχώς από την κοινότητα και από τις ίδιες.

Οι γυναίκες απαντάνε στο δίλημμα του μεξικάνικου κράτους μεταξύ απώλειας της κουλτούρας τους ή συνέχειας της «οπισθοδρόμησής» τους καταρρίπτοντας το ίδιο το σκεπτικό του διλήμματος. Οι γυναίκες, μέσα από την κριτική στην κουλτούρα τους, αρθρώνουν έναν δικό τους λόγο και, ταυτόχρονα, χρησιμοποιούνε αυτή την ίδια κουλτούρα ως χώρο αυτοκαθορισμού τους.

Οι ιθαγενείς γυναίκες αυτή τη στιγμή αποτελούν ίσως τον πιο σημαντικό παράγοντα ανανέωσης του ιθαγενικού κινήματος στο Μεξικό γιατί ακριβώς προχωρούν πέρα από τα ταξικά και ιθαγενικά αιτήματα στην κριτική των πρακτικών μέσα στην ίδια την κοινότητα. Οι γυναίκες επανατοποθετούν το ιθαγενικό ζήτημα στη Λατινική Αμερική διεκδικώντας, αλλά και κρίνοντας την ιθαγενική κουλτούρα.

Οι ιθαγενείς γυναίκες απαιτούν, μέσα από προτάσεις αυτοδιαχείρισης και εσωτερικής επίλυσης προβλημάτων, το δικαίωμά τους να υπάρχουν και να δρουν αυτόνομα, να μπορούν να αρθρώνουν ένα λόγο χωρίς καλούπια, χωρίς καπελώματα από κάποιους ή κάποιες που ως παντογνώστες μπορούν να μιλάνε στο όνομά τους. Οι ιθαγενείς γυναίκες αγωνίζονται για το δικαίωμά τους να υπάρχουν ως πολιτικά υποκείμενα, επιβάλλοντας μια εικόνα διαφορετική από αυτή των λαογραφικών μουσείων.

Εμείς, άραγε, μπορούμε να αλλάξουμε, βαθιά μέσα μας, την εικόνα που έχουμε γι' αυτές;

Μ.Β.

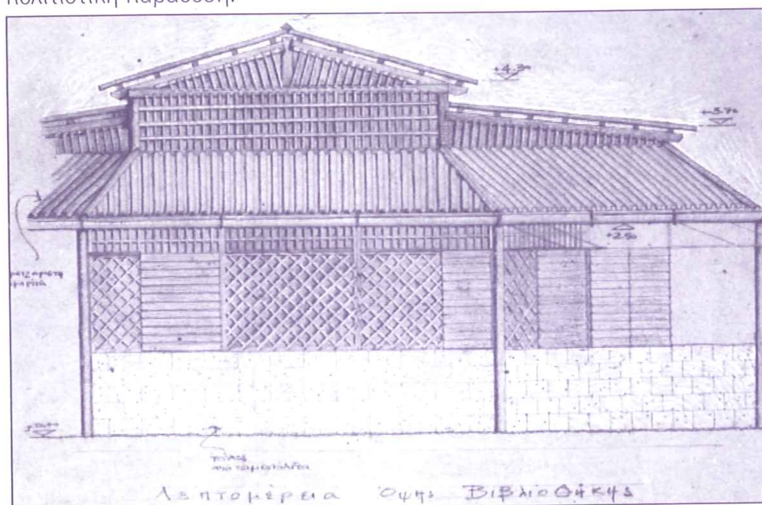

ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ

αφιέρωμα

Αφορμή για την εκπόνηση αυτής της εργασίας αποτέλεσε το πρόγραμμα της Enlace Civil για την κατασκευή ενός πρότυπου εκπαιδευτικού συγκροτήματος στην περιοχή Τσιάπας του Μεξικού στις Ζαπατίστικες κοινότητες.

Οι Ζαπατίστας στην Τσιάπας, στην προσπάθεια αναγνώρισης των διαφορετικών προτεραιοτήτων και αξιολογήσεων που καθορίζουν τον τρόπο ζωής τους, αναζητούν τους όρους θεσμοθέτησης ενός αυτόνομου εκπαιδευτικού συστήματος που θα προετοιμάζει έναν αριθμό εκπαιδευτών (δασκάλων) απαραίτητων για την υλοποίηση του προγράμματος, που φιλοδοξεί να μορφώσει τους ιθαγενείς κατοίκους της περιοχής σύμφωνα και με τη δικιά τους πολιτιστική παράδοση.

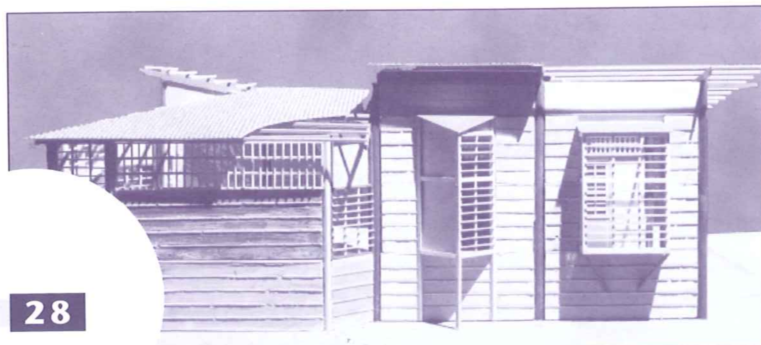

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που θα λειτουργήσει σ' αυτό το συγκρότημα, αφορά μια βαθμίδα εκπαίδευσης που βρίσκεται ανάμεσα στην δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια αντίστοιχη στο δυτικό καταμερισμό της εκπαιδευτικής κλίμακας.

Το εκπαιδευτικό συγκρότημα, όπως σχεδιάστηκε από την Enlace Civil, περιλαμβάνει δύο βασικές ενότητες :

- τους χώρους εκπαίδευσης
- τους χώρους παραμονής και εξυπηρέτησης των αναγκών των εκπαιδευόμενων, που έρχονται από διάφορα μέρη της επαρχίας Τσιάπας στα συγκροτήματα αυτά.

Η αρχική ιδέα της Enlace Civil περιλαμβάνει ένα υποτυπώδες σχέδιο διάτα-

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ *

ξης, το οποίο χωροθετεί τα διάφορα κτίρια, κατά την γνώμη μας, με ένα πολύ σχηματικό τρόπο με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται, ως ένα βαθμό, η σημασία του συγκεκριμένου συγκροτήματος ως «δημόσιου κτιρίου» στις κοινότητες. Παράλληλα η διάταξη αυτή δεν προέβλεπε την ευελιξία που απαιτούσαν οι ανάγκες του ως πολιτιστικού κέντρου και, παράλληλα, κέντρου επιμόρφωσης δασκάλων.

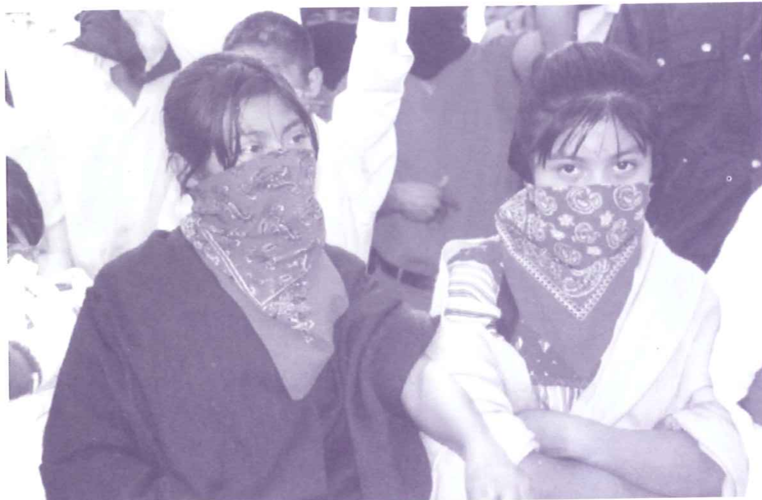
Πρώτο μας μέλημα, λοιπόν, ήταν η «αποτύπωση σε χώρο» του πολιτισμικού οράματος των Ζαπατίστικων κοινοτήτων για μια διαφορετική αντίληψη για την εκπαίδευση τους. Στην προσπάθεια διατύπωσης της νέας πρότασης σχεδιασμού αυτού του εκπαιδευτικού συγκροτήματος, σημαντικό ρόλο έπαιξε η επιλογή των υλικών κατασκευής των κτισμάτων.

- Το ξύλο ως φέρουσα κατασκευή αλλά και ως υλικό πλήρωσης (πλάγιοι τοίχοι),
- Οι τσιμεντόλιθοι επίσης ως φθηνά δομικά στοιχεία, πάλι, φέροντα αλλά και στοιχεία πληρώσεως,
- Η λαμαρίνα ως υλικό επικάλυψης (στις στέγες),
- Τα καραβόπανα πάλι ως υλικό επικάλυψης,
- και τέλος το πατημένο χώμα ως τελική επιφάνεια δαπέδου,

αποτελούν τρόπους κατασκευής, που χρησιμοποιούν οι ιθαγενείς της περιοχής αυτής και τους είναι κατ' αρχήν οικείοι, αλλά επίσης και οικονομικά προσιτοί. Η επιλογή από την κοινωνία των Ζαπατίστικων κοινοτήτων για άλλων υλικών είναι δύσκολή έως αδύνατη από πλευρά κόστους, αλλά και επεξεργασίας (τεχνογνωσίας) των νέων, για αυτούς, υλικών.

Με βάση τις δυνατότητες που μας έδιναν αυτά τα υλικά, αλλά και ο τρόπος επεξεργασίας τους, αναζητήθηκαν οι μορφές των κτισμάτων. Η μέχρι σήμερα εμπειρία από την περιοχή αποτυπώνει μια παντελή έλλειψη δημοσίου κτίσματος, αν εξαιρέσουμε τις εκκλησίες που βρίσκονται σε κάθε χωριό (οι Ζαπατίστας είναι κατά κύριο λόγο καθολικοί). Οι υπάρχουσες κατασκευές είναι μόνο οική-

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΣΙΑΠΑΣ

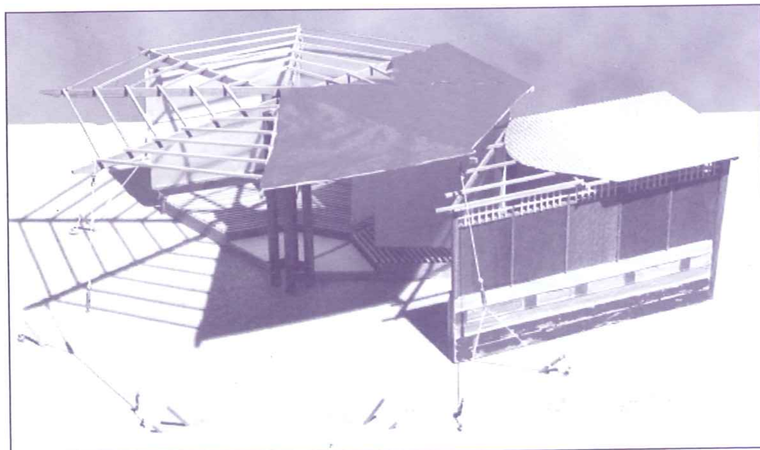

ματα για στέγαση των οικογενειών. (Μετά την Ζαπατίστικη εξέγερση το 1994, έχουν, βέβαια, κτιστεί κάποια «πολιτιστικά συγκροτήματα» -που οι Ζαπατίστας ονομάζουν Aguascalientes).

Στην δικιά μας μελέτη, οι αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια αποτελούν τους βασικούς χώρους διδασκαλίας και εκπαίδευσης. Όσον αφορά τις αίθουσες διδασκαλίας επιλέχτηκε ένας τύπος για την αίθουσα, που επιτρέπει, από τη μια, τη λειτουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος μαθητοκεντρικού, ενώ, παράλληλα, δίνει την δυνατότητα της επέκτασης του κτιρίου. Το αρχικό κτίριο προβλέπει έξι αίθουσες διδασκαλίας (που μπορούν να στεγάσουν τις ανάγκες εκπαίδευσης 180 εκπαιδευόμενων) με δυνατότητα οι αίθουσες αυτές να ενοποιούνται ώστε να χρησιμοποιούνται και για άλλες πολιτιστικές χρήσεις (όταν το συγκρότημα αυτό θα χρησιμοποιείται ως πολιτιστικό κέντρο).

Τα συγκροτήματα με τους κοιτώνες, τις τραπεζαρίες και τις κουζίνες, αποτελούν τους χώρους παραμονής και εξυπηρέτησης των αναγκών των μαθητευομένων και των εκπαιδευτών.

Η βιβλιοθήκη είναι το κεντρικό κτίσμα που καλύπτει και τις ανάγκες λειτουργίας του συγκροτήματος ως πολιτιστικού κέντρου. (Αυτές, με βάση τις προθέσεις των κοινοτήτων, θα λειτουργήσουν και ως κέντρα καταγραφής και συγκέντρωσης του υλικού της ιδιαίτερης ιστορίας και πολιτιστικής παράδοσης των ίδιων των κοινοτήτων).

Τέλος, αναζητήθηκε ένας υπαίθριος χώρος με ένα στέγαστρο σε κάποιο τμήμα του, που θα λειτουργεί ως χώρος εκδηλώσεων, συζητήσεων και συνελεύσεων (μιας και ο τρόπος λήψης των αποφάσεων τους αποτελεί μια συλλογική διαδικασία).

Το πως τα κτίρια μεταξύ τους θα διαταχθούν, ώστε να λειτουργούν ως ένα ενιαίο συγκρότημα, αυτό που ονομάζουμε γενική διάταξη, έγινε με τρόπο ιδεογραμματικό. Δηλαδή την πρόταση για την γενική διάταξη την έχουμε επεξεργαστεί με εναλλακτικές δυνατότητες τοποθέτησης των μεμονωμένων κτιρίων, ώστε διαγραμματικά να διασφαλίζονται κάποιες αρχές που θα συνέβαλλαν στην καλύτερη λειτουργία του συνόλου. Αυτό επιτεύχθηκε με την μικρότερη χρησιμοποίηση των αρχιτεκτονικών εργαλείων ορισμού και σήμανσης των πορειών, μέσα στο συγκρότημα, καθώς και του καθορισμού του λειτουργικού ελεύθερου χώρου (πλατείες, χώροι συγκέντρωσης, κλπ.). Η οικονομία της κατασκευής ως προς τα χρήματα αλλά και τις εργατώρες της υλοποίησης της όρισαν το πλαίσιο που βαδίσαμε, σχεδιάζοντας τις ελάχιστες δυνατές διαμορφώσεις με πορείες και ανισοσταθμίες με τον παραδοσιακό τρόπο της περιοχής. Εξ' άλλου δεν υπήρχε συγκεκριμένος χώρος για την μελέτη αυτή που θα απαιτούσε ίσως συγκεκριμένη επίλυση της διαμόρφωσης του υπαίθριου χώρου.

Τέλος ζητήματα τεχνολογίας της κατασκευής αντιμετωπίστηκαν με ένα τρόπο που να συμβαδίζει με τις δυνατότητες των υλικών αλλά και τους τρόπους χειρισμούς των από τους ντόπιους τεχνίτες.

---

* Περίληψη Διπλωματικής Εργασίας **«Δευτεροβάθμιο εκπαιδευτικό συγκρότημα στην περιοχή Chiapas του Μεξικού»**

Γιάννης Πύλουρης

Σταύρος Σοφιανόπουλος

ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΣΙΑΠΑΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓ/ΣΜΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: 151/953408-39

Κυκλοφορούν και κουπόνια οικονομικής ενίσχυσης των 5.000 και 1.000 δρχ.

ΕΚΟΥΑΔΟΡ

Είχαν υποσχεθεί

Στις 2 Φεβρουαρίου, ο πρόεδρος του Εκουαδόρ Γκουστάβο Νομπόα κήρυξε τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις κινητοποιήσεις χιλιάδων ιθαγενών οι οποίοι από τις 31 Ιανουαρίου έχουν κατακλύσει την πρωτεύουσα Κίτο (υπολογίζονται γύρω στις 7-10.000). Παράλληλα, έχουν αποκλειστεί και οι κυριότερες οδικές αρτηρίες της χώρας, ενώ έχουν καταληφθεί και κεραίες εκπομπής ραδιοτηλεοπτικού σήματος και τα διοικητήρια σε ορισμένες επαρχίες. Σύμφωνα με το διάταγμα το οποίο συνυπογράφουν ο πρόεδρος, ο υπουργός Εσωτερικών Χουάν Μανρίκε και ο υπουργός Άμυνας Ούγκο Ούντα, το σύνολο της χώρας θα θεωρείται στο εξής ζώνη ασφαλείας. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης επιτρέπει στην κυβέρνηση να περιορίζει τις συγκεντρώσεις ομάδων και τις μετακινήσεις, να κάνει έρευνες σε σπίτια χωρίς ένταλμα και να στέλνει στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις όπου αυτή κρίνει απαραίτητο.

Οι κινητοποιήσεις των ιθαγενών και αγροτών πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της «εθνικής εξέγερσης», όπως την ονόμασαν, ενάντια στα οικονομικά μέτρα της κυβέρνησης, που περιλαμβάνουν αυξήσεις στα εισιτήρια των μέσων μαζικής μεταφοράς κατά 75% και στις τιμές των καυσίμων της τάξης του 25%. Η κυβέρνηση είχε αρνηθεί επίμονα το διάλογο με το κίνημα, το είχε δε χαρακτηρίσει ως υπονομευτικό, ενώ ο εκπρόσωπος Τύπου της Προεδρίας επιβεβαίωσε ότι η οικονομική πολιτική δεν είναι διαπραγματεύσιμη «μια και αποτελεί τον θεμέλιο λίθο για το σχέδιο σταθεροποίησης και δολαριοποίησης και τις προοπτικές ανάπτυξης» που συμφωνήθηκαν με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Οι διαμαρτυρίες άρχισαν στις 2 Ιανουαρίου και εξελίχθηκαν όλο αυτό το διάστημα μέσα από πολυποίκιλες κινήσεις. Ξεκίνησαν από τους νέους, τους μαθητές και τους σπουδαστές, πέρασαν στους μικροεμπόρους, τους δασκάλους και κατέληξαν στις εθνότητες των ιθαγενών, των οποίων συμ-

μετέχουν, για πρώτη φορά, όλες οι εθνικές οργανώσεις.

Ο μεγαλύτερος όγκος των ιθαγενών που συγκεντρώθηκαν στο Κίτο -άντρες, γυναίκες και 300 παιδιά- βρίσκονται αποκλεισμένοι στην Πολυτεχνική Σχολή της Σαλεσιάνα, κάτω από συνεχή και έντονη αστυνομική παρουσία, η οποία μέρες τώρα κάνει χρήση δακρυγόνων και ασφυξιογόνων, εμποδίζει τη διανομή τροφίμων και φαρμάκων που συγκέντρωσαν οι κάτοικοι της πρωτεύουσας, ενώ έχει διακόψει την παροχή πόσιμου νερού, τα τηλέφωνα και το ηλεκτρικό. Στην προσπάθεια του ΟΗΕ (Παγκόσμιο Πρόγραμμα Επισιτισμού) να παράσχει τρόφιμα και νερό στους αποκλεισμένους -όπως κάνει ακόμα και σε περιπτώσεις πολέμου- αντιτάχθηκε προσωπικά ο υπουργός Κοινωνικής Μέριμνας Ραούλ Αντόνιο Αρόκα, ο οποίος και απείλησε ανοιχτά την υπεύθυνο του διεθνούς οργανισμού, υποστηρίζοντας ότι η κατάσταση είναι πολιτική και όχι ανθρωπιστική, ενώ της συνέστησε να τηρεί αποστάσεις γιατί «η κυβέρνηση διαθέτει ισχυρές επιρροές».

Την Κυριακή 4/2 ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις μεταξύ των εξεγερμένων και της κυβέρνησης με στόχο να βρεθεί ειρηνική λύση στην κρίση. Οι συνομιλίες όμως διακόπηκαν, αφενός μεν γιατί τα ξημερώματα της Δευτέρας 5/2 σημειώθηκε επίθεση αστυνομικού αποσπάσματος με στόχο την απελευθέρωση ενός δρόμου στην επαρχία Νάπο, η οποία είχε ως αποτέλεσμα να σκοτωθούν τέσσερα άτομα -ανάμεσά τους και ένα δεκάχρονο αγόρι- και να τραυματιστούν άλλα 20. Αφετέρου, γιατί ο πρόεδρος Νομπόα αρνήθηκε να συμμετάσχει προσωπικά στις διαπραγματεύσεις, ορίζοντας ως εκπρόσωπο της κυβέρνησης τον αντιπρόεδρο, πράγμα που δεν έγινε αποδεκτό από τους εξεγερμένους.

Μέχρι στιγμής έχουν αναφερθεί 200 συλληφθέντες, ανάμεσά τους και ο πρόεδρος της Συνομοσπονδίας των Ιθαγενών Εθνοτήτων του Εκουαδόρ (Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador - CONAIE) Αντόνιο Βάργας, καθώς και ο Λουίς Βιγιάσις, ηγέτης του Λαϊκού Μετώπου (Frente Popular). Οι τραυματίες από σφαίρες φτάνουν τους 20 -εκ των οποίων οι 4 σοβαρά- ενώ έχουν αναφερθεί τουλάχιστον 30 περιπτώσεις ασφυξίας από δακρυγόνα.

Από το Σάββατο 3/2, 50 ιθαγενείς στο πανεπιστήμιο Σαλεσιάνα ξεκίνησαν απεργία πείνας διαρκείας και κάθε μέρα προστίθενται άλλοι 50, μέχρι η κυβέρνηση να λάβει σοβαρά υπόψη της τα αιτήματά τους. Απευθύνουν έκκληση στην κοινωνία του Εκουαδόρ να αρχίσει η συζήτηση πάνω στα οικονομικά θέματα της χώρας τους και τις εναλλακτικές λύσεις που μπορούν να προταθούν.

Η κατάσταση παραμένει ιδιαίτερα ρευστή και ανησυχητική, καθώς έχουν ήδη αρχίσει να σημειώνονται σε πολλές πόλεις ελλείψεις και προβλήματα στην τρο-

να ξαναγυρίσουν...

φοδοσία. Οργισμένες είναι και οι αντιδράσεις από την πλευρά διαφόρων επιχειρηματικών κύκλων -οι επιχειρηματίες που ασχολούνται, για παράδειγμα, με την καλλιέργεια λουλουδιών κινδυνεύουν να χάσουν, λόγω του αποκλεισμού μεγάλου μέρους του οδικού δικτύου, τις εξαγωγές λουλουδιών στις ΗΠΑ για την ημέρα του Αγ. Βαλεντίνου (14/2), οι οποίες ξεπερνούν τα εκατό εκατ. δολάρια. Και είναι αυτοί, εν μέρει, που πριμοδοτούν την άμεση και σκληρή απάντηση της κυβέρνησης.

Στο Εκουαδόρ ο πληθωρισμός φτάνει στο 25,5%, το Α.Ε.Π. είναι 440 δολάρια κατά κεφαλήν και το 80% περίπου του ενεργού πληθυσμού έχει μεροκάματο 2 δολαρίων! Στο Εκουαδόρ σήμερα παίζονται τεράστια οικονομικά συμφέροντα και ιδιαίτερα επωφελείς συμφωνίες. Στη σύμβαση για την κατασκευή αγωγού πετρελαίου συμφωνήθηκε αύξηση της τιμής κατά 600 εκατ. δολάρια. Στον τραπεζικό τομέα γίνονται απεγνωσμένες προσπάθειες διάσωσης των τραπεζών από τις συνεχείς και σε πολλές περιπτώσεις μεθοδευμένες πτωχεύσεις με την έκδοση ομολόγων και τη χρησιμοποίηση 1.100 εκατ. δολαρίων από τα αποθεματικά τους. Προωθείται η ιδιωτικοποίηση του τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, η οποία θα αποφέρει 600 εκατ. δολάρια ετησίως. Στα παραπάνω θα πρέπει να προσθέσουμε ότι, μετά τις συμφωνίες με το Δ.Ν.Τ., το 57% του προϋπολογισμού θα δαπανηθεί για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού χρέους, ενώ, για παράδειγμα, μόνο το 2% για την υγεία! Παράλληλα, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι το «Σχέδιο Κολομβία» των ΗΠΑ ξεκινά δυναμικά από το Μάρτιο.

Το Εκουαδόρ έχει 11,5 εκατ. κατοίκους, από τους οποίους τα 3,5 εκατ. είναι ιθαγενείς που ζουν κυρίως σε αγροτικές περιοχές. Το 50% του πληθυσμού είναι μιγάδες, το 10% ανήκει στη λευκή φυλή, ενώ ένα 10% προέρχεται από Αφρικανούς που μεταφέρθηκαν ως σκλάβοι στην περιοχή. Οι ιθαγενείς ανήκουν σε 11 φυλές, από τις οποίες η μεγαλύτερη είναι η κέτσουα (Sierra και Amazonia Oriente). Οι υπόλοιπες φυλές ζουν στην ακτή του Ειρηνικού και στην Αμαζονία. Οι ιθαγενείς, εδώ και εκατοντάδες χρόνια, ακολουθούν τις πατρογονικές αρχές της αλληλεγγύης και της κοινότητας. Χαρακτηριστική είναι η «minga», όπως ονομάζεται στη γλώσσα κέτσουα η κοινή εργασία για την κατασκευή δρόμων, κατοικιών ή το θερισμό.

Οι απαρχές της ιστορίας του κινήματος των ιθαγενών τοποθετούνται στις πρώτες εξεγέρσεις εναντίον της Κατάκτησης από τους Ισπανούς. Μόνο, όμως, στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα οι ιθαγενείς αρχίζουν να οργανώνονται, δημιουργώντας την Εκουαδοριανή Ομοσπονδία Ιθαγενών, ενώ παράλληλα εγκαινιάστηκαν τα πρώτα αγροτικά σχολεία, στα οποία διδάχτηκαν για πρώτη φορά τα κέτσουα.

Έπρεπε, όμως, να περάσουν πενήντα σχεδόν χρόνια για να εμφανιστεί και πάλι δυναμικά το κίνημα των ιθαγενών. Οι ιθαγενείς, έχοντας ενωθεί στην Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador (CONAIE), ένιωσαν δυνατοί και τον Ιούνιο του 1990 πραγματοποίησαν τη μεγαλύτερη εξέγερση στην ιστορία της χώρας. Το σημαντικό στοιχείο αυτής της εξέγερσης είναι ότι, πέρα από τη συμβολική αξία που είχε η δυναμική επανεμφάνιση του ιθαγενικού κινήματος στη νεότερη πολιτική σκηνή, προκάλεσε εσωτερική αλλαγή στο στρατό, ο οποίος εγκαινίασε μια πολιτική προσέγγισης των ιθαγενών.

Από εκείνη την εποχή, το ιθαγενικό κίνημα μετασχηματίστηκε σε κοινωνικό κίνημα με μεγάλη βαρύτητα στο Εκουαδόρ -μια και αντιπροσωπεύει πια ευρέα τμήματα του πληθυσμού- και σε ένα από τα καλύτερα οργανωμένα κινήματα της Λατινικής Αμερικής. Είναι το μοναδικό που έχει την ικανότητα να παραλύσει, στην κυριολεξία, τη χώρα από τη μια μέρα στην άλλη και αποτελεί απαραίτητη αναφορά στην εκουαδοριανή πολιτική ζωή. Η δύναμη συσπείρωσης και η αυξανόμενη επιρροή του ιθαγενικού κινήματος ωρίμασε τη σκέψη της εκλογικής συμμετοχής. Έτσι, στις εκλογές του 1996, γεννήθηκε το Κίνημα της Πολυπολιτισμικής Ένωσης Pachakutik - Νέα Πατρίδα, που αρχικά συμμετείχε σε τοπικές και περιφερειακές εκλογικές αναμετρήσεις. Σύντομα, οι κοινωνικές οργανώσεις και οι ίδιες οι κοινότητες των ιθαγενών πρότειναν τη συμμετοχή και στις βουλευτικές εκλογές. Από εκεί και πέρα, η πορεία του ιθαγενικού κινήματος παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για το λόγο αυτό θα επανέλθουμε σε επόμενο άρθρο για να την παρουσιάσουμε αναλυτικά. Αυτή τη στιγμή, δυστυχώς, ο χρόνος πιέζει και το τυπογραφείο περιμένει...

Μ.Μπ.

«ΣΧΕΔΙΟ

ΜΙΑ ΑΠΕΙΛΗ

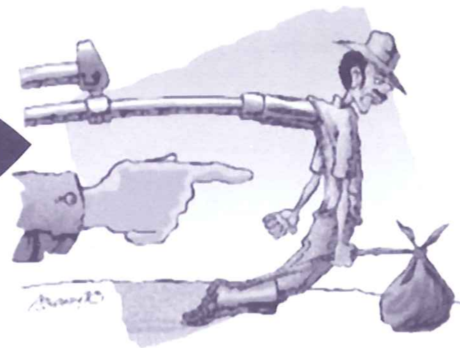
Σύμφωνα με τους Βορειοαμερικανούς εμπνευστές του, το «Σχέδιο Κολομβία» είναι ένα σχέδιο για την πάταξη της καλλιέργειας και εμπορίας της κόκας και άλλων «παράνομων» ναρκωτικών στην Κολομβία, ένα σχέδιο «κοινωνικής», πολιτικής και στρατιωτικής παρέμβασης στο θέμα, που είναι πέρα ως πέρα καθαρό προϊόν made in USA και το συνολικό ύψος της θα φτάσει τα 7.500 εκατομ. δολάρια, από τα οποία οι ΗΠΑ θα καταβάλουν 1.300 εκατ., η κυβέρνηση της Κολομβίας 4.000, η Ε.Ε. –που εκφράζει κατά περίπτωση και επιφυλάξεις για το Σχέδιο- θα συνεισφέρει 90 εκατομ. δολάρια και τα υπόλοιπα ίσως προέλθουν από τη Διεθνή Τράπεζα ή άλλους διεθνείς οργανισμούς. Για όσους παρακολουθούν τις πολιτικές εξελίξεις στις χώρες της Κεντρικής και Λατινικής Αμερικής είναι βέβαια γνωστό ότι η πολιτική των ΗΠΑ «κατά του ναρκεμπόριου» ήταν πάντα πολιτική επίθεσης ενάντια στα κινήματα και κυρίως τα ένοπλα αντάρτικα της περιοχής και γενικότερα πολιτική επέμβασης και ελέγχου των αντίστοιχων χωρών. Στη μακρά αυτή παράδοση, το «Σχέδιο Κολομβία» δεν είναι απλώς ένα ακόμη αντιδραστικό σχέδιο του αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Όπως δείχνουν όλα τα δεδομένα και τα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής του, το «Σχέδιο Κολομβία» αποτελεί το πέρασμα σε μια νέα εποχή της πολιτικής των ΗΠΑ, όσον αφορά στην Κεντρική και Λατινική Αμερική, μια εποχή που χαρακτηρίζεται από το πνεύμα του νεοφιλευθερισμού και τις προσπάθειες οικονομικής ολοκλήρωσης –στόχος για τον οποίο το Σχέδιο αναφέρει επί λέξει ότι θα εξυπηρετηθεί με την: «Εφαρμογή μέτρων που θα επιτρέψουν τις ξένες επενδύσεις και την προώθηση του εμπορίου». Αυτή η διαδικασία ολοκλήρωσης, η οποία επισφραγίστηκε με τη συμφωνία της NAFTA, μεταξύ ΗΠΑ-Μεξικού-Καναδά που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου του 1994, συνεχίστηκε με υπογραφές διμερών συμφωνιών μεταξύ διαφόρων χωρών, μια διαδικασία στην οποία το Μεξικό έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο, και κορυφώνεται με το «Σχέδιο Κολομβία». Στο μεταξύ είχαν προκύψει μια σειρά νέων πολιτικών εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή, που οι ΗΠΑ έχουν κάθε λόγο να θεωρούν ότι δεν είναι ευνοϊκές για αυτές. Πρόκειται για την παράδοση από τις ΗΠΑ της Διώρυγας στον Παναμά, εφόσον είχε λήξει πλέον η σχετική συμφωνία, την ολοένα και πιο πυκνή παρουσία κεφαλαίων που εκφράζουν συμφέροντα της Ε.Ε. στην περιοχή της Αμαζονίας, την εξέγερση στο Εκουαδόρ, την πολιτική της κυβέρνησης Τσάβες στη Βενεζουέλα με τις τάσεις αυτονόμησης σε κρίσιμα ζητήματα όπως το πετρέλαιο, την ανάπτυξη του Κινήματος των Ακτημόνων στη Βραζιλία και τις εκλογικές νίκες του PT (Κόμμα Εργαζομένων) στις δημοτικές εκλογές στην ίδια χώρα, την εκλογική επιτυχία των Σαντινίστας στις δημοτικές εκλογές της Νικαράγουα, τις απεργίες σε Χιλή και Αργεντινή κ.ά.

Η επιλογή της Κολομβίας ως κεντρικού άξονα στην κορύφωση της ολοκλήρωσης του κεφαλαίου στο έδαφος της αμερικανικής ηπείρου, που είναι οικονομική αλλά φυσικά και στρατιωτική, δεν είναι τυχαία. Η Κολομβία είναι χώρα μεγάλης γεωστρατηγικής σημασίας για τη Λατινική Αμερική, χώρα με τεράστιο πλούτο υπεδάφους σε πετρέλαιο και άλλα ορυκτά, ένα από τα σημαντικότερα σημεία πρόσβασης στην Αμαζονία, στην περιοχή δηλαδή του πλανήτη που στον αιώνα που διανύουμε θα αποδειχθεί στρατηγικό όπλο στα χέρια όποιου την ελέγχει (νερό, οξυγόνο, βιοποικιλότητα) και, τέλος, η Κολομβία είναι ο ένας από τους τρεις πλέον σημαντικούς άμεσους «πελάτες» των ΗΠΑ σε κάθε είδους οικονομικών συναλλαγών και ο ένας από τους πέντε μεγαλύτερους «πελάτες» των εταιρειών αμερικανικών συμφερόντων. Ας προσθέσουμε εδώ ότι, όπως είναι γνωστό, η Κολομβία είναι και η χώρα με το ισχυρότερο και μακροβιότερο ένοπλο κίνημα στην Λατινική Αμερική –που, παρά τα αλλεπάλληλα χτυπήματα που δέχθηκε (μόνο το 1985, με το πολιτικό εγχείρημα της δημιουργίας νόμιμης πολιτικής οργάνωσης, της Πατριωτικής Ένωσης, σφαγιάστηκαν περισσότερα από 3.000 στελέχη του), εξακολουθεί και είναι ο παράγοντας που η στάση του θα καθορίσει την... κλίση που θα πάρουν οι όποιες εξελίξεις στο άμεσο μέλλον. Στο εσωτερικό της Κολομβίας η έγκριση και η εφαρμογή του «Σχεδίου Κολομβία» ήρθε σε μια εποχή κατά την οποία οι FARC, το κυριότερο αντάρτικο της χώρας, αλλά και ο ELN, αναζητούσαν ένα δρόμο διαλόγου και πολιτικών συμφωνιών με την κυβέρνηση. Το «Σχέδιο Κολομβία» και παράλληλα η αθέτηση σειράς υποσχέσεων που είχε δώσει η κολομβιανή κυβέρνηση, με κυριότερη εκείνη για την εξουδετέρωση των παραστρατιωτικών που σφάζουν κατά συρροή άμαχο πληθυσμό, έχουν

«Σχέδιο Κολομβία»

ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΦΟΡΑ ΟΛΟΥΣ

μέχρι στιγμής αναστείλει τις διαδικασίες διαλόγου –με άμεσο κίνδυνο την οριστική ακύρωσή τους, εφόσον στις 31 Ιανουαρίου του 2001 λήγει και η προσωρινή συμφωνία για την παραχώρηση μιας ουδέτερης εδαφικής περιοχής στις FARC[*]. Έτσι, επιβεβαιώνεται ο χαρακτηρισμός του «Σχεδίου Κολομβία» ως Σχεδίου Πολέμου. Ένας χαρακτηρισμός που έγινε αρχικά από τα αντάρτικα κινήματα της χώρας και το Κομουνιστικό Κόμμα Κολομβίας, αλλά πολύ γρήγορα υιοθετήθηκε ως πολιτική εκτίμηση από κινήματα των όμορων χωρών, από πλειάδα διανοουμένων μεταξύ των οποίων ο Νόαμ Τσόμσκι και ο Τζέιμς Πέτρας, από καλλιτέχνες και συγγραφείς που υπέγραψαν σχετική διακήρυξη ενάντια στο Σχέδιο, αλλά και από κοινωνικές και πολιτικές οργανώσεις σε όλες τις ηπείρους που σχηματίζουν ένα διεθνές δίκτυο αγώνα ενάντια στο «Σχέδιο Κολομβία». Όχι, απλώς, για να συμπαρασταθούν στο λαό της Κολομβίας, που δοκιμάζεται από την εφαρμογή του, αλλά γιατί διαβλέπουν αυτό που είναι άμεσα ορατό: ότι το «Σχέδιο Κολομβία» θέτει σε κίνδυνο όλα τα κινήματα της Λατινικής Αμερικής, και επιπλέον, με τις καταστροφικές συνέπειες που θα έχει για την Αμαζονία το προβλεπόμενο «ράντισμα» των φυτειών κόκας με χημικές-βιολογικές ουσίες, θέτει σε κίνδυνο τον μεγαλύτερο φυσικό πνεύμονα του πλανήτη.

Α. Ο μακρύς δρόμος των ΗΠΑ προς το «Σχέδιο Κολομβία»

Το 1990, η WOLA (Washington Office on Latin America), μια βορειοαμερικανική οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων που παρακολουθεί την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ όσον αφορά στη Λατινική Αμερική, προειδοποίησε για την αλλαγή πλεύσης αυτής της πολιτικής και συγκεκριμένα για το γεγονός ότι η δράση ενάντια στο ναρκεμπόριο μετατρεπόταν σε παράγοντα της βορειοαμερικανικής στρατιωτικής πολιτικής στην Περιοχή των Άνδεων.

Σε ένα πληροφοριακό δελτίο του Δεκεμβρίου του 1990, με τον τίτλο «Ο Πόλεμος στις Άνδεις: Ο ρόλος των ένοπλων δυνάμεων στην πολιτική ενάντια στο ναρκεμπόριο», η WOLA διατυπώνει την άποψη ότι η κυβέρνηση Μπους, με την «Πρωτοβουλία των Άνδεων» από το 1989 έχει αλλάξει τις στρατιωτικές προτεραιότητες στην Κεντρική και Λατινική Αμερική και στις Άνδεις, εμπλέκοντας άμεσα τις λατινοαμερικάνικες ένοπλες δυνάμεις στον «πόλεμο κατά των ναρκωτικών» και αναλαμβάνοντας την υποχρέωση ότι οι βορειοαμερικανικές ένοπλες δυνάμεις θα κάλυπταν τις ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων των χωρών των Άνδεων στις οποίες θα ανέθετε τις επιχειρήσεις κατά των ναρκωτικών. Η βορειοαμερικανική βοήθεια περιλάμβανε εκτός των άλλων και την εγκατάσταση συστήματος παρακολούθησης με ραντάρ, που προοριζόταν να βελτιώσει τον έλεγχο των συνόρων και τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην περιοχή. Το 1993, η WOLA υποδείκνυε τις αλλαγές που είχαν σημειωθεί στην αρχική πολιτική των ΗΠΑ, υπό την προεδρία πλέον του Κλίντον. Πρώτο στοιχείο ήταν ότι οι αντάρτικες δυνάμεις της περιοχής είχαν γίνει πλέον ξεκάθαρα ένας από τους στόχους του «πολέμου κατά των ναρκωτικών». Το μοτίβο «narcoguerrilla» (ναρκο-αντάρτικο) τέθηκε σε κυκλοφορία από την πρεσβεία των ΗΠΑ στην Μπογκοτά της Κολομβίας. Στη συνέχεια, τα ένοπλα αντάρτικα της χώρας άρχισαν να αποκαλούνται «καρτέλ», όπως τα καρτέλ των ναρκωτικών, και τελικά χαρακτηρίστηκαν ως οι κυριότεροι πρωταγωνιστές του εμπορίου ναρκωτικών ουσιών. Σε αυτόν τον περίτεχνο συνδυασμό στρατιωτικής παρέμβασης και προπαγάνδας, ο Κλίντον πρόσθεσε και τον «βιολογικό πόλεμο», δηλαδή την υποτιθέμενη εξουδετέρωση των φυτειών κόκας με χημικά ραντίσματα. Στην πραγματικότητα, όλος αυτός ο πολιτικός σχεδιασμός υποκρίνεται ότι στρέφεται κατά του ναρκεμπορίου, αλλά έχει μοναδικό του στόχο την εξουδετέρωση των ένοπλων κινημάτων και του εξεγερμένου πληθυσμού. Απόδειξη, η στενή σχέση όλα αυτά τα χρόνια των μυστικών υπηρεσιών των ΗΠΑ με ομάδες Κολομβιανών παραστρατιωτικών, που με τη σειρά

τους συνδέονται στενά με τους εμπόρους ναρκωτικών όταν δεν είναι οι ίδιοι μεγαλέμποροι των καρτέλ.

Για παράδειγμα, σύμφωνα με μυστικά ντοκουμέντα της Υπηρεσίας Δίωξης Ναρκωτικών των ΗΠΑ (DEA), που έφερε στο φως το αμερικανικό περιοδικό Philadelphia Inquirer, οι ΗΠΑ έδωσαν εκατομμύρια δολάρια στην κολομβιανή αστυνομία για τη συνεργασία της με την παραστρατιωτική ομάδα Los Pepes, η οποία ευθύνεται για εκατοντάδες δολοφονίες, και της οποίας αρχηγός ήταν ο Φιντέλ Καστάνιο, αδερφός του παραστρατιωτικού Κάρλος Καστάνιο, με τον οποίο συνδιαλέγεται σήμερα ο πρόεδρος της Κολομβίας Παστράνα σαν να ήταν ισότιμος με τα αντάρτικα της χώρας που προσήλθαν στο διάλογο. Οι επιχειρήσεις αυτές ξεκίνησαν το 1989, κράτησαν 8 χρόνια και είχαν σαν αποτέλεσμα τη δολοφονία του Πάμπλο Εσκομπάρ, μεγαλέμπορου ναρκωτικών, αλλά και άλλων 300 πολιτών, ενώ καταγγέλθηκαν αναρίθμητες απαγωγές, βασανισμοί κ.λπ. Μερικούς μήνες μετά το θάνατο του Εσκομπάρ, ο αρχηγός της DEA στην Μπογκοτά αποκάλυψε ότι το καρτέλ του Κάλι, ανταγωνιστικό του Εσκομπάρ, χρηματοδοτούσε την προεκλογική καμπάνια του προηγούμενου προέδρου της Κολομβίας Ερνέστο Σάμπερ –γεγονός που δεν φαινόταν να ενοχλεί καθόλου τις ΗΠΑ. Είναι ολοφάνερο ότι η «πάλη κατά των ναρκωτικών» και ο δεσμός ΗΠΑ-κολομβιανού στρατού-παραστρατιωτικών ΔΕΝ έχουν στόχο τα ναρκωτικά. Το «Σχέδιο Κολομβία» αποκάλυψε πλήρως την αλήθεια αυτή.

Β. Ποιοι βρίσκονται πίσω από το «Σχέδιο Κολομβία»

Οι πραγματικοί εμπνευστές του Σχεδίου είναι οι εταιρείες πετρελαίου και όπλων, καθώς και οι εγκέφαλοι του Πενταγώνου που θέλουν λεία τους την Αμαζονία. Ορισμένα γεγονότα μιλάνε από μόνα τους: Στις 15 Φεβρουαρίου 2000, στην υποεπιτροπή Ποινικού Δικαίου, Δίωξης Ναρκωτικών και Ανθρώπινων Πόρων του Κογκρέσου των ΗΠΑ, ένας από αυτούς που κατέθεσαν για να υποστηρίξουν το «Σχέδιο Κολομβία» ήταν ο Lawrence Meriage, αντιπρόεδρος της πολυεθνικής πετρελαίου Occidental. Την ίδια ώρα εκπρόσωποι του επιχειρηματικού κονσόρτιουμ U.S. Columbia Business Partnership, που περιλαμβάνει τις πολυεθνικές πετρελαίου Occidental, Texaco, BP, Caterpillar, Bechtel, Pfizer, δήλωναν ότι θα πρωταγωνιστήσουν στην ψήφιση και εφαρμογή του «Σχέδιου Κολομβία» γιατί «πολύ σημαντικά συμβόλαια και μελλοντικές επιχειρηματικές προοπτικές των ΗΠΑ απειλούνται από το εμπόριο ναρκωτικών». Συγκινητική η στράτευσή τους, αλλά ο δικηγόρος του διαβόλου, ο εν αποστρατεία αξιωματικός των ΗΠΑ Stan Goff [σύμφωνα με στοιχεία που δίνει στο βιβλίο του «Σχέδιο Κολομβία: Η ένοπλη ειρήνη» ο Ουρουγουανός συγγραφέας Κίντο Λούκας], που το 1992 ήταν μέλος των Ειδικών Δυνάμεων που εκπαίδευαν τις κολομβιανές ομάδες δίωξης ναρκωτικών έχει άλλη άποψη. Επιμένει ότι αντικειμενικός στόχος των ΗΠΑ με το «Σχέδιο Κολομβία» είναι το πετρέλαιο και ότι, όπως και στο παρελθόν, έτσι και τώρα η εκπαίδευση που θα δοθεί στις ένοπλες δυνάμεις της Κολομβίας και η υλική βοήθεια δεν έχει καμία σχέση με τα ναρκωτικά. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στην «εκπαίδευση» κατά της δίωξης ναρκωτικών, που και ο ίδιος παρείχε στους Κολομβιανούς στρατιωτικούς, «ποτέ δεν έγινε ούτε καν μνεία των λέξεων κόκα και έμποροι ναρκωτικών», ενώ το περιεχόμενο της «εξειδίκευσης» ήταν πάντα ίδιο με εκείνο που «διδάχθηκε» στο Βιετνάμ, στη Γουατεμάλα, στο Ελ Σαλβαδόρ, στην Ονδούρα και όπου αλλού έπρεπε οι ΗΠΑ να αντιμετωπίσουν ένοπλες εξεγέρσεις. Τα κοιτάσματα πετρελαίου της Κολομβίας –παρόλο που είναι μικρότερα από της Βενεζουέλας- είναι εξαιρετικά πολύτιμα, μάλιστα ένα από αυτά βρίσκεται στην περιοχή Πουτουμάγιο, που καθόλου τυχαία αποτελεί και το αρχικό σενάριο εφαρμογής του «Σχεδίου Κολομβία». Η κυβέρνηση Παστράνα της Κολομβίας δεν έχει καμία αντίρρηση να εκχωρήσει τα σχετικά δικαιώματα στις ξένες πολυεθνικές, μάλιστα στις 11 του επόμενου Φεβρουαρίου θα προχωρήσει σε σχετική συνταγματική μεταρρύθμιση. Δεν συμβαίνει το ίδιο με τα ένοπλα κινήματα, που έτσι και αλλιώς είναι πολύ ενοχλητικά.

Όπως ενοχλητική είναι και η πολιτική της βενεζουελανής κυβέρνησης που επιδιώκει συμμαχίες με τις καταναλώτριες χώρες του Νότου και ειδικότερα με τη Βραζιλία.

Κέρδη, όμως, από την εφαρμογή του «Σχεδίου Κολομβία» προσδοκούν και οι πολυεθνικές κατασκευάστριες όπλων. Σύμφωνα με μετριοπαθείς εκτιμήσεις η United Technologies θα κερδίσει 234 εκατ. δολάρια για την πώληση στο στρατό της Κολομβίας 18 ελικοπτέρων Black Hawk, η εταιρεία Textron του Τέξας 84 εκατ. δολάρια για 42 ελικόπτερα Huey, η Locheed Martin 68 εκατ. δολάρια για την πώληση ραντάρ. Οι οικονομικές «μπίζνες» είναι αδύνατον να διαχωριστούν από τη στρατιωτική βοήθεια. Τα ποσά είναι ιλιγγιώδη και η κλίμακα συνεχώς ανιούσα: η Κολομβία πήρε μέχρι το 1995 από τις ΗΠΑ 30 εκατ. δολάρια για τον «αγώνα» κατά των ναρκωτικών, το 1998 το ποσό αυτό ανέβηκε στα 83 εκατ. δολάρια, το 1999 έφτασε στα 294 εκατ. δολάρια ενώ το 2000 ο τελευταίος αριθμός διπλασιάστηκε.

Εκεί, όμως, που ο παραλογισμός του καπιταλιστικού κέρδους ξεπερνάει κάθε όριο είναι όταν με το «Σχέδιο Κολομβία» επιζητεί να ελέγξει οριστικά την Αμαζονία, την κοιλάδα του ποταμού Αμαζόνιου, που ήδη υφίσταται βαριές καταστροφές από την υλοτομία. Το «Σχέδιο Κολομβία» θέλει να μεταβάλει αυτή την περιοχή, που αποτελεί μέρος της Κολομβίας, της Βραζιλίας, του Περού, της Βενεζουέλας, του Εκουαδόρ, της Βολιβίας, της Γουιάνας και του Σουρινάμ– σε λάφυρο πολέμου. Ενός πολέμου που θα απειλήσει ένα από τα πλουσιότερα οικοσυστήματα του πλανήτη, με έκταση περίπου 7.160.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, όπου ζουν περίπου 1,5 εκατομμύριο γνωστά είδη του ζωικού-φυτικού βασιλείου, ενώ εκτιμάται ότι το σύνολο των υπαρχόντων ειδών μπορεί να ξεπερνά τα 10 εκατομμύρια. Για να καταλάβουμε τη δυναμική του ίδιου του Αμαζόνιου αρκεί να πούμε ότι κάθε δευτερόλεπτο από τον ποταμό και τους 7.000 παραποτάμους του διέρχονται 6 τρις κυβικών μέτρων νερού. Σε αυτή την περιοχή ζουν 370 ιθαγενικές φυλές με διαφορετικές κουλτούρες. Όλο αυτό το πολύτιμο οικοσύστημα θα υποστεί τις άμεσες καταστροφικές συνέπειες μιας γενικευμένης σύγκρουσης στην περιοχή.

Γ. Τα συμφέροντα των ΗΠΑ «über alles»

Από όσα στοιχεία αναφέρθηκαν, γίνεται φανερό ότι το «Σχέδιο Κολομβία» είναι μια καλά προετοιμασμένη εκστρατεία μακράς πνοής και οι ΗΠΑ μοιάζουν αποφασισμένες να την οδηγήσουν ως την ακραία της συνέπεια. Για να έχουμε ένα μικρό δείγμα των αλυσιδωτών συνεπειών που θα έχει το Σχέδιο και το πώς τελικά θα εμπλέξει όλες τις όμορες με την Κολομβία χώρες, αρκεί ένα μικρό δείγμα από τους πρώτους μήνες μετά την εφαρμογή του. Έτσι, τον Απρίλιο του 2000, οι FARC κατήγγειλαν ότι στρατιωτικοί είχαν εισέλθει από το Εκουαδόρ στο έδαφος της Κολομβίας στο πλαίσιο της καταδίωξης των ανταρτών, ενώ από την πλευρά του το Εκουαδόρ καταγγέλλει ομοίως τους Κολομβιανούς αντάρτες ότι συγκρούονται με τους παραστρατιωτικούς στις συνοριακές περιοχές και εισέρχονται στο έδαφος του Εκουαδόρ. Υπάρχει πληθώρα ανάλογων παραδειγμάτων που αφορούν και άλλες όμορες χώρες και οι λεπτές ισορροπίες μπορεί να τιναχθούν στον αέρα ανά πάσα στιγμή. Δε θα χρειαστεί γι' αυτό ούτε καν να γίνουν από την αρχή γενικευμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις, αρκεί οι παραστρατιωτικοί να πιέσουν τόσο τους τοπικούς πληθυσμούς και να αρχίσει η έξοδος, π.χ. Κολομβιανών προς τη Βενεζουέλα ή προς το Εκουαδόρ κ.λπ. κ.λπ. Τότε καθένας θα μπορεί να ισχυρίζεται οτιδήποτε και, όπως έχουμε πολλές φορές παρατηρήσει σε καταστάσεις πολιτικής σύγχυσης, συχνά τα θύματα παρουσιάζονται τεχνηέντως ως θύτες και το αντίστροφο. Λοιπόν, οι εμπνευστές του «Σχεδίου Κολομβία» έχουν προνοήσει και γι' αυτή την ακραία στιγμή, και φυσικά ο λόγος γίνεται για τη ρήτρα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων που περιέχει το Σχέδιο. Αν, λοιπόν, λέει το Σχέδιο συμβεί στην Κολομβία να παραβιαστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα –Ω! ΤΗΣ ΥΠΟΚΡΙΣΙΑΣ– η Κολομβία είναι η χώρα όπου διαπράττονται τα περισσότερα πολιτικά εγκλήματα στο δυτικό ημισφαίριο κατά προοδευτικών-αριστερών αγωνιστών χωρίς ποτέ να τιμωρείται κανείς-, όταν, λοιπόν, συμβεί να παραβιαστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τότε οι ΗΠΑ θα μπορούν να επικαλεστούν τα «εθνικά τους συμφέροντα» και να μετατρέψουν το Σχέδιο σε καθαρά στρατιωτική βοήθεια, χωρίς κανέναν περιορισμό. Το ερώτημα είναι τι εννοούν στην περίπτωση της Κολομβίας παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μήπως αν δεν μπορούν να κάμψουν το φρόνημα των εξεγερμένων και τα αντάρτικα αποδειχθούν πιο δύσκολος αντίπαλος από όσο τα έχουν αξιολογήσει; Ως τότε, θα αρκούσε να δείξει ο «ευαίσθητος» για άλλα ζητήματα Τύπος και τα ΜΜΕ, τις φωτογραφίες με τα καψαλισμένα παιδικά κορμάκια, από τα χημικά ραντίσματα των φυτειών κόκας... «Έτσι άρχισε το Βιετνάμ», είπε για το Σχέδιο Κολομβία ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Τσάβες. Καλό είναι να θυμόμαστε όλοι και πώς τελείωσε!

Α.Ξ.

** Τελικά, στις 9 Φεβρουαρίου συμφωνήθηκε η επανέναρξη των συνομιλιών στις 14 Φεβρουαρίου και η παράταση της διάρκειας της αποστρατιωτικοποιημένης ζώνης μέχρι τις 9 Οκτωβρίου 2001.*

ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΟ: Το «Λουλούδι

του Κίντο Λούκας*

Μεδεγίν, 1929. Βρέχει. Ο ουρανός δεν ξανοίγει καθόλου, βρέχει σχεδόν όλη τη μέρα. Οι άνθρωποι μοιάζουν σα να μην υπάρχουν. Εγκαταλείπουν όλες τις σκέψεις. Τα κτήματα μένουν άδεια, η βροχή μαστιγώνει τα πρόσωπα εκείνων που φεύγουν, πρόσωπα όπου ο τρόμος και η αμφιβολία μπερδεύονται. Οσοι πεισμώνουν και μένουν, κρύβουν το βλέμμα τους μέσα στις μπανανιές.

Βρέχει. Βρέχει πάνω στο αίμα που σκαρφαλώνει στα βλέμματα και στα φρούτα. Πάνω στο λιγοστό γέλιο και στα πολλά δάκρυα. Βρέχει από χθες τη νύχτα και από πάντα. Το νερό δεν καταφέρνει να πλύνει τη θύμηση, που παραμένει πάντα υγρή, τρέμοντας από κρύο και θλίψη. Το μοναδικό που κινείται στο διάβα του ανέμου είναι οι τσακισμένες από τόσους πυροβολισμούς φωνές. Οι φωνές ουρλιάζουν, ικετεύουν, διεκδικούν, είναι εκεί. Οι μπανανιές τις κρύβουν στα φύλλα τους. Μάτια.

Εκείνη, από ένα μικροσκοπικό δωμάτιο όλο κάγκελα, μοναχικός μάρτυρας ενός βασανισμένου από τις σφαίρες βλέμματος, σκέφτεται τις πρώτες απεργίες στα κτήματα της United Fruit Company, και είναι σα να μιλά στους προέδρους και στα αφεντικά τόσων και τόσων ανθρώπων εκ μέρους εκείνης της Αμερικής που βρίσκεται κάτω από τον ποταμό Μπράβο.

Ενώ οι αριθμοί έπεφταν/πέφτουν στο βορρά, στην Κολομβία συντρίβονταν/συντρίβονται οι εργάτες στις φυτείες μπανάνας. Στην πραγματικότητα, εδώ και καιρό κατέρρεαν/καταρρέουν, ή, όπως λένε ορισμένοι, ζούσαν/ζουν μη ζώντας.... Αλλά εκείνη «Το Λουλούδι της Δουλειάς», όπως τη φωνάζουν όλοι, έγινε μέρος της κραυγής και μιλούσε για τα δικαιώματα των γυναικών και όσων δουλεύουν. Και για όλους αυτούς τους ανθρώπους-φρούτα αυτής της γης, εκείνη υπήρξε/είναι όπως ένα φωτάκι, παρόλο το σκοτάδι και τη βροχή, ή ο λίγος ήλιος που απέμεινε. Απομένει.

Είχε γεννηθεί στο Μεδεγίν τον προηγούμενο αιώνα, και έγινε δημοσιογράφος μόνο και μόνο για να γράψει για την αναγκαιότητα να δώσουν οι κυβερνώντες περισσότερη προσοχή στους ανθρώπους παρά στις φυτείες της μπανάνας, στη ζωή παρά στις βορειοαμερικάνικες επιχειρήσεις, στους εργάτες παρά στους κατόχους του χρήματος. Και στις ξαφνικές συναντήσεις κοντά στις φυτείες, με μια φωνή σταθερή αλλά γλυκιά, ήξερε να δείχνει με πάθος την αδικία, ήξερε να μιλά για να διώξει τη βροχή, ήξερε να διηγείται για έναν ήλιο που όλοι έπρεπε να κατακτήσουν και ήξερε να είναι μπροστά για να γίνει. Το έκανε.

Τώρα, η Μαρία, ύστερα από τόσες μέρες πίσω από τοίχους, φαντάζεται ένα μέλλον άλλο. Δεν γνωρίζει για τους καυγάδες μεταξύ των ομοίων της, ούτε για τα τελευταία είκοσι χρόνια σιωπής της, μόνη, ελπίζοντας ότι κάποιοι άλλοι θα συναντήσουν τον ήλιο. Δεν ξέρει ότι μια μέρα του 1967, λίγο πριν σταματήσουν να ηχούν οι σταγόνες της βροχής στα αυτιά της, θα γυρίσει και θα πει: "κάποια μέρα θα τελειώσει ο χειμώνας". Βρέχει.

της Δουλειάς»

Η Μαρία Κάνο γεννήθηκε στο Μεδεγίν το 1887 και καταγόταν από οικογένεια διανοουμένων και καλλιτεχνών. Πρωτοεμφανίστηκε στη δημόσια ζωή μέσα από το λογοτεχνικό κίνημα της δεκαετίας του '20 και επηρεάστηκε έντονα από τις γυναίκες συγγραφείς που είχαν εμφανιστεί νωρίτερα στο νότο της ηπείρου. Υπήρξε η μοναδική γυναίκα αρθρογράφος στο περιοδικό «Cyrano» το οποίο είχε δημιουργήσει μαζί με φιλελεύθερους διανοούμενους.

Η πρώτη δημόσια έκφραση των βαθύτερων ανησυχιών της εκδηλώθηκε το 1924, όταν δημιούργησε ένα τμήμα στη Δημοτική Βιβλιοθήκη στο οποίο καλούσε τους εργάτες "... να μοιραστούν μαζί της την εξαίσια ευχαρίστηση της ανάγνωσης" προθυμοποιούμενη να διαβάσει σε όσους ήταν αναλφάβητοι. Κάπως έτσι ξεκίνησε η προσέγγισή της με τους χειροτέχνες και τους φτωχούς της πόλης, οι οποίοι το 1925 την ονόμασαν "Λουλούδι της Δουλειάς".

Το 1926 το Εργατικό Κογκρέσο την εξέλεξε στην ηγεσία του και η ίδια ανέλαβε την υποχρέωση να δουλέψει για το Επαναστατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (Partido Socialista Revolucionario). Εκτοτε η Μαρία Κάνο όργωσε κάθε γωνιά της Κολομβίας, με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο, αντιμετωπίζοντας τις επευφημίες των εργατών αλλά και αφόρητα εμπόδια από το καθεστώς. Θεωρήθηκε η κύρια ηγετική μορφή της κολομβιανής εργατικής τάξης το πρώτο τρίτο του 20ού αιώνα, συμμετέχοντας στις μεγάλες κινητοποιήσεις της εποχής. Απέκτησε φήμη στις απεργίες της United Fruit Company. Μετά τη σφαγή των εργατών στις φυτείες μπανάνας το 1929, καταδιώχτηκε και φυλακίστηκε.

Τα γεγονότα αυτά οδήγησαν στη διάλυση του Εργατικού Κογκρέσου και στον κατακερματισμό του Επαναστατικού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Οι διαμάχες και οι εσωτερικές αντιθέσεις στο σοσιαλιστικό στρατόπεδο με τη δημιουργία του Κομμουνιστικού Κόμματος έπληξαν σκληρά τη Μαρία Κάνο και τους συναγωνιστές της, οι οποίοι τελικά εκδιώχθηκαν ως συνωμότες από την καινούρια γραφειοκρατία. Ο λόγος διαγραφής της Μαρίας Κάνο ήταν ο εξής: «ο λαός είναι αντιμητριαρχικός και η παρουσία μιας γυναίκας μεταξύ των εργατών τους ξαφνιάζει, τους τρομάζει, οι εργάτες δεν θέλουν να έχουν πάρε-δώσε με γυναίκες». Η απάντησή της υπήρξε σκληρή: «Κατηγορείτε ως συνωμότες τους συντρόφους μου του Επαναστατικού Σοσιαλιστικού Κόμματος και θέλετε να με απαλλάξετε από μια τέτοια ευθύνη, μια και πιθανώς υπήρξα καθοδηγούμενη ή παραπλανημένη από εκείνους μη έχοντας τη δυνατότητα να έχω προσωπική άποψη. Συνηθίζεται άλλωστε σ' αυτή τη χώρα, όπου η γυναίκα μιλά μέσω του ιερέα, του συζύγου ή του πατέρα. Δεν πρόκειται να εμπλακώ σε τέτοια συζήτηση. Ο κόσμος γνωρίζει και εμένα και τις απόψεις μου».

Ετσι η Μαρία Κάνο οδηγήθηκε στην αυτοπεριθωριοποίηση στο σπίτι της στο Μεδεγίν, όπου και πέθανε το 1967, ύστερα από είκοσι χρόνια σιωπής.

Μ.Μπ.

***** Ο Kintto Lucas είναι Ουρουγουανός, 40 ετών, συγγραφέας και δημοσιογράφος. Εδώ και εννέα χρόνια ζει στο Κίτο του Ισημερινού. Το 1990 του απονεμήθηκε το Λατινοαμερικάνικο Βραβείο Δημοσιογραφίας "Jose Marti". Διετέλεσε διευθυντής σύνταξης στην εφημερίδα Hoy και αρχισυντάκτης του περιοδικού Chasqui. Εχει συνεργαστεί με εφημερίδες όπως El Expreso και El Comercio. Σήμερα είναι ανταποκριτής του πρακτορείου Inter Press Service και του Servicio Informativo του Οργανισμού Ιβηροαμερικανικών κρατών. Ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Πανεπιστημίου Andina y Catolica.***

Η πληγή των πολιτικών

Είναι αλήθεια ότι «οι μεταβάσεις μετά από διαπραγμάτευση» αφήνουν βαθιά σημάδια τόσο στους θεσμούς όσο και στην πολιτική ζωή της χώρας. Όταν κάποια δικτατορία δεν καταρρέει ή δεν ανατρέπεται, αλλά διαπραγματεύεται την αποχώρησή της και την επαναφορά της «δημοκρατικής ομαλότητας», η «ομάδα εξουσίας» του δικτατορικού καθεστώτος φροντίζει να διασφαλίζει για τον εαυτό της και τους προστατευόμενούς της όσο περισσότερα προνόμια μπορεί. Ο μακρύς κατάλογος των όρων που έθεσε ο Πινοτσέτ για να «παραδώσει» την εξουσία έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον, αφού περιλαμβάνει ακόμα και φωτογραφικές συμφωνίες που δεν αποτελούν παρά ομολογία σκανδάλων. Για παράδειγμα, απαγορεύθηκε οποιοσδήποτε έλεγχος στις ιδιωτικοποιήσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και οι οποίες -ειδικά τους τελευταίους μήνες του καθεστώτος Πινοτσέτ- είχαν πάρει τη μορφή... λαϊκής αγοράς στις 3 το απόγευμα: τα πάντα πουλιόνταν όσο όσο, ενώ ταυτόχρονα οι «αποχωρούντες» πολλαπλασίαζαν την περιουσία τους με ρυθμούς σκανδαλώδεις.

Είναι αλήθεια ότι το καθεστώς Πινοτσέτ, μία από τις πιο βάρβαρες δικτατορίες από την εποχή του Χίτλερ, κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να νικήσει τους «αντιπάλους» του και να αλλάξει τη χώρα. Από την πολύχρωμη Χιλή του Αλιέντε έμεινε μόνο το γκρίζο. Δεν είναι μόνο ότι συνέτριψε κάθε λαϊκό κίνημα, ότι διέλυσε τη συνδικαλιστική ζωή, ότι ακύρωσε κάθε πολιτιστική δημιουργία, ότι έφτιαξε μια Χιλή ακίνητη, παγωμένη. Το κύριο είναι ότι καλλιέργησε το φόβο και ότι δημιούργησε μια νέα γενιά χωρίς καμία πολιτική κουλτούρα, χωρίς συνδικαλιστική μνήμη, μια γενιά που προτιμά να μην «ανακατεύεται».

Ήρθαν κατόπιν οι εκλεγμένες κυβερνήσεις (οι «δημοκρατικές», θα μπορούσε να πει κάποιος, αν μοναδικό και αποκλειστικό κριτήριο της δημοκρατικότητας ήταν ότι προκύπτουν από εκλογές σε σημαντικό βαθμό ελεύθερες) να συμπληρώσουν το πανόραμα του φόβου. Φόβος για την ανεργία, φόβος για την καταστολή... Ο εκλογικός νόμος είναι ίδιος από την εποχή του Πινοτσέτ, ο εργατικός νόμος παρομοίως. Η πιο τραγική πληγή, όμως, είναι το πλέγμα ατιμωρησίας των στρατιωτικών - εκδικητικότητας σε βάρος των εχθρών του καθεστώτος.

Δημοκρατική δικαιοσύνη: το μακρύ χέρι της δικτατορίας

Αυτή τη στιγμή στη Χιλή υπάρχουν ακόμα 55 πολιτικοί κρατούμενοι. Στην πλειοψηφία τους είναι μέλη των ένοπλων οργανώσεων Μέτωπο Μανουέλ Ροντρίγκες, Μάπου-Λαουτάρο, MIR, ενώ επιπλέον βρίσκονται στη φυλακή και μέλη του κινήματος των ιθαγενών Μαπούτσε. Είναι αλήθεια ότι οι ένοπλες αυτές οργανώσεις έχουν φροντίσει να διαπράξουν μια σειρά πολιτικών λαθών, ειδικά μετά τη δικτατορία, για πολλά από τα οποία, καθώς και για τη συνολική πολιτική τους, έχουν κάνει σε κάποιο βαθμό την αυτοκριτική τους. Είναι αλήθεια, επίσης, ότι τα πολιτικά λάθη των οργανώσεων αυτών έχουν συμβάλει στη σχετική απομόνωσή τους και τη σιωπή που περιβάλλει το θέμα των πολιτικών κρατουμένων. Στο πρόσωπο των πολιτικών κρατουμένων, όμως, δεν αντανακλώνται μόνο κάποια «σημεία των καιρών» της πολιτικής ήττας και κρίσης. Η συνέχιση της κράτησής τους και τα συμφραζόμενά της αναιρούν την ίδια την έννοια της δημοκρατίας, την οποία η Χιλή περηφανεύεται ότι έχει, κι αυτό διότι:

- οι περισσότεροι από τους κρατούμενους αυτούς συνελήφθησαν επί δημοκρατίας για αντιστασιακές πράξεις που είχαν κάνει επί δικτατορίας
- δικάστηκαν όλοι επί δημοκρατίας από στρατοδικεία, αφού σύμφωνα με τον Κώδικα του 1925, τον οποίο διατήρησε το καθεστώς Πινοτσέτ (προφανώς) αλλά και οι μετέπειτα κυβερνήσεις, η Στρατιωτική Δικαιοσύνη δικάζει πολιτικά αδικήματα και πολίτες που σχετίζονται με αδικήματα που «θεωρούνται» στρατιωτικά, χωρίς κανένας βέβαια να περιγράφει, έστω στοιχειωδώς, κάποια κριτήρια για το πώς ορίζονται αυτά. Ακόμα και η σύγκρουση μιας πορείας με την αστυνομία είναι δυνατόν να οδηγήσει κάποιον στη στρατιωτική δικαιοσύνη. Το νομικό αυτό καθεστώς δίκαια αποκαλείται «η εκδίκηση των στρατιωτικών», αφού οι ένστολοι επίγονοι των δικτατόρων καλούνται να δικάσουν όσους αντιστάθηκαν σ' αυτούς, και μάλιστα με ένα νομικό πλαίσιο που θέτει περιορισμούς ακόμα και στην έφεση και είναι γεμάτο από «ειδικούς νόμους». Χαρακτηριστικός είναι ο νόμος της «ανάρμοστης δημεγερσίας», ο οποίος χρησιμοποιείται συστηματικά για να φιμώνει δημοσιογράφους και δικηγόρους, και δικάζεται από τη Στρατιωτική Δικαιοσύνη!
- στην περίπτωση των πολιτικών κρατουμένων της Χιλής έχουν καταστρατηγηθεί βασικές νομικές αρχές, αφού δικάζονται περισσότερες από μία φορά για το ίδιο αδίκημα. Μπορεί, λ.χ., να δικαστούν δύο φορές με βάση δύο διαφορετικούς νόμους (π.χ., περί κατοχής όπλων και περί τρομοκρατίας) ή από το στρατοδικείο και το

κρατουμένων στη Χιλή

πολιτικό δικαστήριο, και οι ποινές μετρούν... αθροιστικά! Ιονέσκο ή Κάφκα; Απλώς η σημερινή δημοκρατική Χιλή.

Σε όλα αυτά έρχονται να προστεθούν οι βασανισμοί, η κράτηση σε ιδιαίτερα σκληρές συνθήκες σε φυλακές υψίστης ασφαλείας, καθώς και διάφορα μέτρα που έχουν σκοπό απλώς να συντρίψουν τους φυλακισμένους: πρόσφατα, π.χ., τους απαγόρευσαν να εργάζονται (μάλιστα, «για να μην είναι βάρος στις οικογένειές» τους, οι κρατούμενοι είχαν δημιουργήσει έναν νόμιμο συνεταιρισμό ειδών λαϊκής τέχνης, τα οποία έφτιαχναν οι ίδιοι στη φυλακή, και είχαν συμβόλαια με εταιρείες που τα πουλούσαν, τα οποία όμως μετά την απαγόρευση ακυρώθηκαν), ενώ υπάρχουν κρατούμενοι που είναι φυλακή επί 8 χρόνια χωρίς καταδικαστική απόφαση, αφού η (στρατιωτική, αλλά και η πολιτική) δικαιοσύνη φροντίζει οι δίκες αυτές να σέρνονται επί χρόνια για να μένουν οι κρατούμενοι στην αβεβαιότητα, χωρίς καταδικαστική απόφαση, γεγονός που έχει χαρακτηριστεί από οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως ψυχολογικός βασανισμός.

Γκρίζο πάνω σε γκρίζο

Η Χιλή έχει 14 εκατομμύρια κατοίκους και 34.042 φυλακισμένους σε 104 φυλακές - ποσοστό υπερδιπλάσιο από το «αναμενόμενο». Τα Χριστούγεννα ξεκίνησε στις φυλακές μια απεργία πείνας στην οποία συμμετέχουν πάνω από 11.000 κρατούμενοι ενάντια στα βασανιστήρια και για ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης. Η «εύκολη σκανδάλη» είναι το νέο επιχειρησιακό δόγμα της αστυνομίας. Οι διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα αγνοούνται συστηματικά -υπό την πίεση του στρατού, λένε κάποιοι. Είναι αλήθεια ότι οι πιέσεις των ενόπλων δυνάμεων στην πολιτική ηγεσία της χώρας είναι ασφυκτικές και υπεισέρχονται σε όλες τις πλευρές της ζωής, ακόμα και στην οικονομία. Είναι ερωτηματικό, ωστόσο, αν οι (ξεκομμένες εντελώς από τον κόσμο) πολιτικές κυβερνήσεις υποκύπτουν στις πιέσεις του στρατού επειδή δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς και στηρίζονται σε αυτόν ή αν οι πιέσεις αυτές αποτελούν απλώς το καλύτερο άλλοθι για την εφαρμογή των πιο σκληρών νεοφιλελεύθερων και κατασταλτικών πολιτικών.

Μετά τη δικτατορία, πάνω από 1.000 πρώην πολιτικοί κρατούμενοι έχουν ακόμη εκκρεμότητες με τη δικαιοσύνη για αντιστασιακές πράξεις την εποχή Πινοτσέτ και δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα, ενώ πολλοί έχουν ζητήσει άσυλο στο εξωτερικό. Από το 1990 (χρονιά της πολιτικής μετάβασης) μέχρι σήμερα, οι νεκροί από την αστυνομία υπερβαίνουν τους 190. Ο νόμος του 1990 «περί κράτησης βάσει υποψιών» (χωρίς αποδείξεις και χωρίς να απαγγέλλονται κατηγορίες) οδήγησε σε μια διετία (1990-1992) στην αναιτιολόγητη προσαγωγή 500.000 ατόμων!

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο αγώνας της ODEP, μιας οργάνωσης που δημιουργήθηκε το 1992 κυρίως από συγγενείς των πολιτικών κρατουμένων, και ενός μέρους της Αριστεράς που ασχολείται με το ζήτημα, φαντάζει μοναχικός και τρομακτικά δύσκολος. Είναι σαφές ότι πολιτική βούληση εκ μέρους της κυβέρνησης για επίλυση του ζητήματος δεν υπάρχει, ενώ το αίτημα για αναθεωρήσεις στο Ανώτατο Δικαστήριο προσκρούει στη δικαστική αδιαλλαξία. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο εισαγγελέας Τόρρες, που ασχολήθηκε με την πλειοψηφία των υποθέσεων αυτών, σήμερα αποκαλύπτεται ότι εμπλέκεται σε πολιτικές δολοφονίες κατά τη δικτατορία. Επίσης ενδεικτικό είναι ότι η κυβέρνηση αρνείται να αποφυλακίσει ακόμα και ανθρώπους που είναι βαριά άρρωστοι.

Τον Ιανουάριο του 2001 αποφυλακίστηκε ο διαβόητος στρατηγός Κοντρέρας, αρχηγός των μυστικών υπηρεσιών επί Πινοτσέτ. Έμεινε στη φυλακή γύρω στα πέντε χρόνια για τη δολοφονία στην Ουάσιγκτον του υπουργού της κυβέρνησης Αλιέντε, Ορλάντο Λετελιέρ. Η δικαιοσύνη των ΗΠΑ ισχυρίζεται ότι θα ασχοληθεί με την περίπτωσή του, αλλά μετά την ανάληψη της προεδρίας από τον serial killer Τζωρτζ Γ. Μπους τον Μικρό είναι προφανές ότι οι πιθανότητες είναι ελάχιστες. Ταυτόχρονα, ο στρατός της Χιλής διαπραγματεύεται με την κυβέρνηση έναν νέο νόμο περί αμνηστίας, που να καλύπτει και τα διάφορα παράθυρα του προηγούμενου: η ατιμωρησία πρέπει να είναι πλήρης.

Μέσα σε αυτό το τοπίο, το θέμα των πολιτικών κρατουμένων ίσως δεν αποτελεί παρά μία παραπάνω κηλίδα στην κάθε άλλο παρά αλέκιαστη χιλιανή δημοκρατία. Μεγάλο κίνημα για να αντισταθεί σε αυτή την κατάσταση και να διεκδικήσει την απελευθέρωσή τους, δεν υπάρχει. Μόνο μικρές δυνάμεις που πιστεύουν ότι πολιτική ήττα δεν μπορεί να σημαίνει φυσική εξόντωση, ότι οι άνθρωποι δεν είναι αναλώσιμοι, ότι η αλληλεγγύη -έστω και λίγων- μπορεί να σπάσει και τον πιο γκρίζο τοίχο.

Κ.Α.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ Παλιές και νέες

Τις τελευταίες μέρες του περασμένου Νοέμβρη, η εργατική τάξη της Αργεντινής χρησιμοποίησε ξανά το ιστορικό της εργαλείο: τη γενική απεργία. Αυτή τη φορά διήρκεσε 36 ώρες και συμμετείχαν και οι τρεις εργατικές ομοσπονδίες που σήμερα αποτελούν τη σπονδυλική στήλη του συνδικαλιστικού κινήματος. Σε αυτή την απεργία εκδηλώθηκαν νέες μορφές πάλης που ασκούνται σε όλο και μεγαλύτερη κλίμακα εδώ και καιρό και που στην τελευταία απεργία γενικεύτηκαν. Αυτό το άρθρο κάνει μια αναφορά σ' αυτές.

Για τρίτη φορά στη θητεία της -που διαρκεί σχεδόν ένα χρόνο- η κυβέρνηση της Αργεντινής βρέθηκε μπροστά σε μια γενική απεργία, αυτή τη φορά 36ωρη, που συγκλήθηκε από τις τρεις εργατικές ομοσπονδίες που σήμερα αποτελούν τη σπονδυλική στήλη του αργεντίνικου συνδικαλιστικού κινήματος, σε συνδυασμό με πορείες, διαμαρτυρίες στους δρόμους, αποκλεισμούς συγκοινωνιών σε όλη τη χώρα. Αυτό αποτελεί συνδυασμό παλαιών και νέων μορφών πάλης και οργάνωσης που αντιστοιχούν στους μετασχηματισμούς που συντελέστηκαν στον αργεντίνικο καπιταλισμό. Στην πραγματικότητα, η καπιταλιστική ανασυγκρότηση που ξεδιπλώθηκε στη χώρα από τα μέσα της δεκαετίας του '70 απέκτησε έναν ιλιγγιώδη ρυθμό στα χρόνια του '90 και επέφερε βαθιές αλλαγές στην κοινωνική και οικονομική δομή της Αργεντινής.

Η απάντηση σε αυτή τη βίαιη διαδικασία αλλαγών εκδηλώθηκε με πολύμορφες αντιστάσεις σε όλη τη χώρα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, ωστόσο αυτό το τεράστιο συγκρουσιακό δυναμικό δεν είχε ποτέ έναν κεντρικό άξονα, ούτε μπόρεσε να εξασφαλιστεί η συνέχειά του. Απεναντίας, ο κατακερματισμός και ο διασκορπισμός ήταν τα χαρακτηριστικά του, παρ' όλες τις πολυάριθμες απεργίες που σημειώθηκαν εκείνη την περίοδο.

Αυτός ο συνδυασμός είχε ισχυρό αντίκτυπο στις σχέσεις κράτους-κοινωνίας πολιτών και στις διαμεσολαβήσεις του παραδοσιακού συστήματος εκπροσώπησης.

Τα κόμματα, οι θεσμοί της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και τα συνδικάτα εσωτερίκευσαν την κρίση του λαϊκίστικου παρεμβατικού κράτους[1] και τώρα δεν φαίνονται ικανά ή αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στο να αποτελέσουν τον δίαυλο έκφρασης των κοινωνικών συγκρούσεων.

Ευρισκόμενο σε μια οικονομική και πολιτική συγκυρία που διαφέρει από την προηγούμενη περίοδο, το κοινωνικό κίνημα αναζήτησε νέους δρόμους αντίστασης στο νεοφιλελευθερισμό, που μέρα με τη μέρα περιορίζει την υλική βάση πάνω στην οποία ζουν και αναπαράγουν την ύπαρξή τους οι εργάτες και οι υποτελείς τάξεις.

του Eduardo Lucita, διευθυντή του περιοδικού Cuadernos del Sur, στελέχους του αριστερού συνδικάτου CTA

Οι λεγόμενοι «αποκλεισμοί δρόμων», που πρωτοεμφανίστηκαν κάπως χλιαρά στις αρχές της δεκαετίας του '90 και επεκτάθηκαν σε όλη τη χώρα -στις μεγάλες και τις μεσαίες πόλεις, οικισμούς και χωριά, αγροτικές ζώνες- εμφανίζονται ως η χαρακτηριστική μορφή αυτόνομης αυτοοργάνωσης αυτή την περίοδο, που τη χρησιμοποιεί η κοινωνία για να εκφράσει την εξέγερση και την αντίστασή της στις όλο και αθλιότερες συνθήκες ζωής.

ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ-ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μερικές πρόσφατες έρευνες αποκαλύπτουν ότι κατά την τελευταία δεκαετία, οι αποκλεισμοί δρόμων εκτόπισαν τις απεργίες και τις «λεηλασίες» της δεκαετίας του '80 και των αρχών της δεκαετίας του '90, τροποποιώντας έτσι τις μορφές έκφρασης της κοινωνικής διαμαρτυρίας.

Σε μια πρόσφατη εργασία του φιλελεύθερου Κέντρου Σπουδών της Νέας Πλειοψηφίας, με τίτλο «Οι αποκλεισμοί δρόμων εκτόπισαν τις απεργίες και τις λεηλασίες ως έκφραση κοινωνικής διαμαρτυρίας», παρουσιάζονται κάποιοι ενδιαφέροντες αριθμοί: οι εργασιακές συγκρούσεις κορυφώθηκαν την περίοδο 1986-89, φτάνοντας τις 3.575, ενώ το 1990-94 ήταν 2.222 και το 1995-2000 μειώθηκαν ακόμα περισσότερο στις 1.228.

Οι λεηλασίες έφτασαν το 1989 τις 676 και κατέβηκαν το 1990 στις 96.

Αντίθετα, η εξέλιξη των αποκλεισμών δρόμων είναι η εξής: ένας αποκλεισμός δρόμου ανά 2,6 μέρες το 1997, ένας ανά 7,1 μέρες το 1998, ένας ανά 1,4 το 1999 και ένας ανά 1,2 μέρες το 2000[2].

Αν και αυτά τα δεδομένα μιλούν για το μέγεθος και την εξέλιξη των διαφόρων μορφών πάλης κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, εμείς εκτιμούμε πως αυτό δε σημαίνει ότι εξαφανίστηκε ή έπαψε να έχει την κεντρική της θέση η σύγκρουση κεφαλαίου-εργασίας, η οποία χαρακτηρίζει τις κοινωνικές σχέσεις που γεννά ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής, αλ-

μορφές αγώνα

λά ότι εκφράζεται με νέες μορφές.

Μπροστά στη δομική ανεργία και στον αποκλεισμό από την παραγωγή και την κατανάλωση όλο και μεγαλύτερων τμημάτων της κοινωνίας, μπροστά στην αβεβαιότητα και στο δεσποτισμό της εργοδοσίας που κυριαρχεί στα εργοστάσια και στους χώρους δουλειάς, οι εργάτες και τα λαϊκά στρώματα συναντούν σοβαρές και αυξανόμενες δυσκολίες στο να δράσουν στα κέντρα παραγωγής και συσσώρευσης κεφαλαίου.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, παρεμβαίνουν στη διανομή και την κυκλοφορία εμπορευμάτων και προσώπων, μπλοκάροντας έτσι, έστω και στιγμιαία, την πραγματοποίηση κέρδους. Είναι φανερό ότι δεν πρόκειται για μια συνειδητή πράξη, είναι όμως μια αντικειμενική διαδικασία κατά την οποία συνδυάζεται ο αγώνας των απασχολούμενων ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση με τον αγώνα των αποκλεισμένων από την παραγωγή και την κατανάλωση και στα πλαίσια αυτής της πάλης εκδηλώνεται η αντιπαράθεση με το κράτος.

Στην πράξη, αυτοί οι νέοι τρόποι δράσης αναδιαμορφώνουν και επανατοποθετούν το πεδίο κοινωνικής αντιπαράθεσης.

ΤΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ

Άλλες έρευνες[3] αμφισβητούν αυτό που ονομάζουν «επιφανειακή θεώρηση», το ότι δηλαδή αυτοί που πρωταγωνιστούν στα μπλόκα είναι μόνο οι χρόνιοι άνεργοι που ζητούν δουλειά.

Στην πραγματικότητα, στους αποκλεισμούς συμμετέχουν ενεργά διάφορα κοινωνικά υποκείμενα, με διάφορους σκοπούς. Έτσι, οι πρωταγωνιστές μπορεί να είναι μισθωτοί (απασχολούμενοι ή όχι), χρόνιοι άνεργοι (θύματα της δομικής ανεργίας), καθώς και διάφορα τμήματα της μικροαστικής τάξης (αγρότες, μικρέμποροι, φοιτητές) που κινητοποιούνται για να διατηρήσουν τις δουλειές τους ή τα εισοδήματά τους, είτε για να διαμαρτυρηθούν για τις καθυστερήσεις πληρωμών ή τις μειώσεις μισθών είτε για να εξασφαλίσουν μειώσεις φόρων, πιστώσεις με ευνοϊκούς όρους, αποκατάσταση δημόσιων υπηρεσιών που περικόπηκαν λόγω παύσης πληρωμών (γκάζι και ηλεκτρική ενέργεια), για να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, είτε πάλι για διάφορες κρατικές παροχές (τρόφιμα, φάρμακα, ρούχα, υλικά οικοδομών, κινητά νοσοκομεία, ενίσχυση των δημόσιων σχολείων, πεζοδρομήσεις κ.λπ.) που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής του κόσμου.

Όλα αυτά αποτελούν ένα σύνολο διεκδικήσεων που αρθρώνονται με μια περίπλοκη μορφή. Ορισμένα αιτήματα, λόγω του άμεσου χαρακτήρα τους, δεν ξεπερνούν το παρόν επίπεδο πολιτικής συνείδησης, άλλα όμως το ξεπερνούν. Αυτό ισχύει για τα αιτήματα εκείνα που στοχεύουν σε αλλαγές στην πολιτική του κράτους, είτε σε επαρχιακό είτε σε κοινοτικό επίπεδο.

Σε πολλές περιπτώσεις, αυτή η ποικιλία υποκειμένων και αιτημάτων συρρέει στο ίδιο μπλόκο, με αποτέλεσμα να εκδηλώνεται μια πολυταξική κινητοποίηση με έντονα λαϊκά χαρακτηριστικά.

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν το μπλόκο γίνεται σε πόλεις μεσαίου μεγέθους που αναπτύχθηκαν με βάση μια κύρια δραστηριότητα, όπως ορυχεία, πετρέλαιο, σιδηρόδρομος, χαλυβουργική, γενικά συγκεντροποιημένη σε μια κρατική επιχείρηση[4]. Η πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων άλλαξε σε μικρό χρονικό διάστημα την τάξη των πραγμάτων που ίσχυε για πολλές δεκαετίες, αφήνοντας απροστάτευτο τον πληθυσμό των μισθωτών, που πολλές φορές έχει υψηλό επίπεδο κατάρτισης και απολάμβανε μέχρι πρότινος μια εργασιακή σταθερότητα.

Η μεταρρύθμιση του κράτους, η μεταφορά δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα στον ιδιωτικό, η απορρύθμιση της αγοράς ενέτειναν τον κοινωνικό κατακερματισμό, τη φτώχεια και την περιθωριοποίηση. Οικισμοί που αναπτύσσονταν με κινητήρια δύναμη την πρόοδο και την κοινωνική άνοδο, μετατράπηκαν σε χωριά-φαντάσματα, χωρίς μέλλον και χωρίς ελπίδα.

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Οι νέες μορφής πάλης συνοδεύονται πάντα από νέες μορφές οργάνωσης.

Αν ο αποκλεισμός των δρόμων αποτελεί κεντρικό νεωτερισμό και ανασχηματίζει-επανατοποθετεί το πεδίο πάλης, δεν είναι λιγότερο σημαντική η οργανωτική του μορφή: ο κεντρικός πυρήνας του μπλόκου και η συνέλευση.

Ο κεντρικός πυρήνας του αποκλεισμού αποτελείται από μια ομάδα ανδρών και γυναικών -ένα είδος πρωτοπορίας, πολλές φορές εφήμερης- που τον οργανώνει και αναλαμβάνει την ευθύνη να τον συντηρήσει, όχι όμως κατ' ανάγκη να τον καθοδηγήσει. Αυτό γιατί ο φορέας αποφάσεων είναι η συνέλευση, δημοκρατική και πλουραλιστική, γενικά μαζική, με τη συμμετοχή χιλιάδων ατόμων, που μετατρέπεται σε πλήρη εφαρμογή της άμεσης δημοκρατίας.

Εκεί είναι που συζητιούνται οι διεκδικήσεις και αρθρώνονται οι συνενώσεις, όπου διατυπώνονται οι προτάσεις και δημιουργούνται οι

συλλογικές ταυτότητες και οι νέες υποκειμενικότητες, μεταβατικές σε πολλές περιπτώσεις, οι οποίες όμως αναγκάζονται από την ίδια την κρίση να επανεμφανιστούν.

Στο κύμα αποκλεισμού των δρόμων που εκδηλώθηκε τον περασμένο Οκτώβρη και Νοέμβρη και που αποτέλεσαν τον προθάλαμο της 36ωρης γενικής απεργίας, το επίπεδο της οργάνωσης ήταν ανώτερο από κάθε άλλη φορά. Αν υπάρχει διαφωνία για το πόσο αυθόρμητο ή οργανωμένο χαρακτήρα έχουν οι αποκλεισμοί, μπορεί να εκτιμηθεί από τις εξελίξεις των τελευταίων μηνών ότι, καθώς βαθαίνει η κρίση σε εθνικό επίπεδο, το αυθόρμητο στοιχείο ελαττώνεται και εκτείνεται το οργανωτικό στοιχείο.

Αυτό ήταν ιδιαίτερα εμφανές στους αποκλεισμούς που έγιναν στην επαρχία του Μπουένος Άιρες, στη βιομηχανική ζώνη, μερικά χιλιόμετρα έξω από την ομοσπονδιακή πρωτεύουσα, όπου για πολλές ώρες η πόλη Λα Πλάτα ήταν ουσιαστικά αποκομμένη από κάθε δίοδο στην ξηρά. Στη Ματάνσα, μια πυκνοκατοικημένη περιοχή στα βορειοδυτικά του Μπουένος Άιρες, ο αποκλεισμός διάρκεσε δέκα μέρες και εκτιμάται ότι συμμετείχαν σ' αυτόν από 4.000-7.000 άτομα. Οι αλλαγές βάρδιας στα μπλόκα, η εσωτερική τάξη, οι κοινωνικοί έλεγχοι, οι μαζικές συνελεύσεις όταν συζητούνταν ένα συνολικό πρόγραμμα διεκδικήσεων, που ξεπερνούσε κατά πολύ τα αιτήματα για παροχές, ήταν τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία.

Ήταν φανερή η συμμετοχή διάφορων πολιτικών ρευμάτων, συμπεριλαμβανομένων τοπικών στελεχών των μεγάλων κοινοβουλευτικών κομμάτων, όπως και η εγκαθίδρυση ενός είδους συμμαχίας με το οργανωμένο εργατικό κίνημα της περιοχής. Αυτό, όμως, δεν αλλάζει το χαρακτήρα των αποκλεισμών που συνιστούν αυτόνομα κινήματα που ξεπερνούν τα συντεχνιακά και κομματικά πλαίσια.

Στη νότια ζώνη του Μπουένος Άιρες, στις περιοχές Κίλμες, Λανούς, Αλμιράντε Μπράουν, τα μπλόκα προχώρησαν συμπεριλαμβάνοντας μαζί με τα ιδιαίτερα αιτήματα την απαίτηση για απελευθέρωση και παύση των διώξεων σε βάρος των ηγετών του κοινωνικού κινήματος, καθώς και την πραγματοποίηση 36ωρης γενικής απεργίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις αμφισβητήθηκε η συμμετοχή τοπικών στελεχών των μεγάλων κομμάτων. Η συνέλευση του μπλόκου, επιβεβαιώνοντας την αυτονομία της, δεν αποδέχτηκε τη διαμεσολάβηση των τοπικών κοινοτικών αρχόντων ούτε της εκκλησίας.

Σε γενικές γραμμές, οι αποκλεισμοί έχουν τη συγκατάθεση της κοινής γνώμης και αποκτούν έτσι μια νομιμοποίηση για να χρησιμοποιήσουν την κοινωνική δύναμη προκειμένου να προωθήσουν τα λαϊκά αιτήματα. Δείχνουν, επίσης, μια αυξανόμενη θέληση για αγώνα και διάθεση για αντιπαράθεση με τις δυνάμεις καταστολής, κι αυτό φαίνεται από το ότι οι συμμετέχοντες στα μπλόκα καλύπτουν τα πρόσωπά τους και είναι «οπλισμένοι» με ξύλα και σφεντόνες.

Η πρόσφατη 36ωρη απεργία ήταν η απάντηση των εργατικών συνδικάτων σε ένα νέο πακέτο οικονομικο-κοινωνικών μέτρων με καθαρά αντιεργατικό και αντιλαϊκό χαρακτήρα, αφού όμως προηγήθηκε ένα κύμα αποκλεισμών κατά τον Οκτώβρη και το Νοέμβρη, που εξέφραζαν το μπούχτισμα και την απελπισία μπροστά σε ένα όλο και πιο αβέβαιο μέλλον. Οι παλαιές μορφές πάλης συγχωνεύτηκαν εδώ με τις νέες και οι συνδικαλισμένοι οργανωμένοι εργάτες έδρασαν ως κεντρικοί συντονιστές του συνόλου.

Η Αργεντινή περνάει επικίνδυνα χρόνια. Το εξωτερικό χρέος αυξάνεται πιο γρήγορα απ' όσο αναπτύσσεται η οικονομία και η εξυπηρέτησή του απαιτεί μόνιμες δημοσιονομικές προσαρμογές. Η πολιτική κρίση οδηγεί σε ακραία αδυναμία τους θεσμούς της αστικής δημοκρατίας. Η κοινωνική σύγκρουση εντείνεται και υπάρχουν στιγμές που παίρνει εκρηκτικές μορφές. Όμως, το κοινωνικό κίνημα δεν κατορθώνει για την ώρα να συγκροτήσει μια πολιτική δύναμη που να ανταποκρίνεται στο ύψος των προκλήσεων.

Το μέλλον είναι ανοιχτό.

Μπουένος Άιρες , Δεκέμβριος 2000.

Μετάφραση Γ.Σ.

---

1. Η μορφή που πήρε στη Λατινική Αμερική, και ιδιαίτερα στην Αργεντινή, το κράτος πρόνοιας.

2. Συμπερασματικά, μια συνολική εικόνα των φαινομένων κοινωνικής διαμαρτυρίας στη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, δείχνει: (α) κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, η κυρίαρχη έκφραση της κοινωνικής διαμαρτυρίας ήταν οι εργατικές συγκρούσεις, με τα συνδικάτα να εκφράζουν τις διεκδικήσεις για μεγαλύτερο μισθό. (β) ανάμεσα στα τέλης εκείνης της δεκαετίας και τις αρχές της επόμενης, οι λεηλασίες στις οποίες πρωταγωνιστούσαν κομμάτια με τα μικρότερα εισοδήματα μπροστά στην απελπισία που δημιουργούσε ο υπερπληθωρισμός, έγιναν η κυρίαρχη έκφραση κοινωνικής διαμαρτυρίας. (γ) στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90, οι αγώνες για καλύτερο μισθό έχουν υποχωρήσει μπροστά στη βαρύτητα της ανεργίας και οι χρόνια άνεργοι άρχισαν να χρησιμοποιούν τους αποκλεισμούς των δρόμων ως κυρίαρχη έκφραση της κοινωνικής διαμαρτυρίας, κατάσταση η οποία διαρκεί μέχρι και το 2000.
«Los cortes de ruta desplazaron a los paros y saqueos como expresión de la protesta social», Centro de Estudios Nueva Mayoría. Bs.As., octubre 2000.

3. Nicolás Iñigo Carrera/Maria Celia Cotarelo, «Los llamados "cortes de ruta" - Argentina 1993-1997. Documento de trabajo n° 14 - PIMSA. BS.As., 1998, «La protesta social en los '90. Aproximaciones a una caracterización». Documento de trabajo n° 27 - PIMSA. BS.As., 2000.

4. O. Favaro/M.A. Bucciarelli/G. Iuorno, «La conflictividad social en Neuquen. El movimiento cutralquense y los nuevos sujetos sociales». Realidad Económica n° 148 - Bs.AS. mayo-junio 1997.

ΠΟΥΕΡΤΟ ΡΙΚΟ

Προσπαθώντας να κατεβάσω στον υπολογιστή μου μέσω του Napster λατινοαμερικάνικα τραγούδια συνάντησα δύο Πορτορικάνους τραγουδιστές, τον Ραμίτο και τον Αντρές Χιμένες. Μάζεψα κοντά στα 30 τραγούδια τους, στην πλειοψηφία τους "στρατευμένα", με έμφαση τον αγώνα για την εθνική ανεξαρτησία του Πουέρτο Ρίκο. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, δεκάδες άλλοι χρήστες του Napster άρχισαν να μου τραβάνε με τη σειρά τους αυτά τα τραγούδια. Αυτό με εντυπωσίασε και αποφάσισα ν' ανατρέξω στην ιστορική διαδρομή και ν' αναζητήσω τη σημερινή πολιτική πραγματικότητα του νησιού. Το Πουέρτο Ρίκο άλλωστε, όπως συμβαίνει και με πάρα πολλές άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, και όχι μόνο, εμφανίζεται στις στήλες των εφημερίδων και στις οθόνες της TV μόνο όταν αναφέρεται σαν τόπος καταγωγής του τραγουδιστή Ρίκι Μάρτιν ή όταν ο τυφώνας «τα πήρε και τα σήκωσε» περνώντας από το νησί προσφέρει εντυπωσιακές εικόνες καταστροφής στα συνεργεία της TV.

Τα 6 οχυρωμένα λιμάνια που εξασφάλιζαν την κυριαρχία της Ισπανίας στη θάλασσα της Καραϊβικής.

Το Πουέρτο Ρίκο είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί των Αντιλλών ύστερα από την Κούβα, την Εσπανιόλα (που περιλαμβάνει τα κράτη του Αγίου Δομίνικου και της Αϊτής) και την Τζαμάικα. Σε μια έκταση 8.897 τ.χλμ., κάτι λίγο μεγαλύτερο από την Κρήτη, "στοιβάζονται" σήμερα τα 3,5 περίπου εκατομμύρια των κατοίκων του, δίνοντας μια από τις μεγαλύτερες πληθυσμιακές πυκνότητες στον πλανήτη. Ενώ ακόμα 2 εκατ. Πορτορικάνοι ζουν στις ΗΠΑ, με ιδιαίτερη παρουσία στη Νέα Υόρκη.

Στις 15 Νοέμβρη του 1493 ο Χριστόφορος Κολόμβος αποβιβάστηκε στο νησί δίνοντάς του την ονομασία Σαν Χουάν Μπαουτίστα (Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής). Για τους Ευρωπαίους αποικιοκράτες η ιστορία ενός τόπου άρχιζε από τη στιγμή που τον κατακτούσαν. Βέβαια, γρήγορα το νησί πήρε την αποκαλυπτική ονομασία Πουέρτο Ρίκο (Πλούσιο Λιμάνι) παραμερίζοντας την ευσεβή πρόφαση του κολόμβιου εγχειρήματος.

Οι 30.000 ιθαγενείς κάτοικοι της φυλής των Τάινος που κατοικούσαν στο Μπορίκεν (όπως ονόμαζαν το νησί τους) εξοντώθηκαν μέσα σε λίγα χρόνια με πρωτοφανή μανία.

Όταν τα μη σημαντικά κοιτάσματα χρυσού που υπήρχαν εξαντλήθηκαν γύρω στα 1530, οι Ισπανοί άποικοι στράφηκαν προς την αγροτική οικονομία και κυρίως προς την καλλιέργεια ζαχαροκάλαμου. Για την καλλιέρ-

γεια των αγρών χρησιμοποιήθηκαν Αφρικανοί σκλάβοι, που άρχισαν να μεταφέρονται κατά κύματα. Ωστόσο, οι Ισπανοί κυρίως χρησιμοποιούσαν το Πουέρτο Ρίκο ως ανεφοδιαστικό κέντρο και σημαντικό κόμβο στη μεταφορά χρυσού, ασημιού κι ό,τι άλλο άρπαζαν από τα πέρατα της αμερικανικής ηπείρου. Για να διασφαλίσουν οι Ισπανοί το εμπόριο με τις κτήσεις τους στην Αμερική δημιούργησαν ένα δίκτυο έξι εξαιρετικά οχυρωμένων λιμανιών:

Το Σαν Χουάν στο Πουέρτο Ρίκο, το Σάντο Ντομίνγκο στην Εσπανιόλα, την Αβάνα στην Κούβα, τη Βερακρούς στο Μεξικό, το Πορτομπέλο στον Παναμά και την Καρταχένα στην Κολομβία. Ας μην ξεχνάμε πως είχαν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό των άλλων αποικιακών δυνάμεων της Ευρώπης, με τις οποίες πολύ συχνά βρίσκονταν σε εμπόλεμη κατάσταση, αλλά και τη δράση των πειρατών που για μεγάλο διάστημα αλώνιζαν στην Καραϊβική. Τα οχυρωματικά έργα του Σαν Χουάν αντιστάθηκαν με επιτυχία στις πολιορκίες των άγγλων στα 1595 και στα 1797, των Ολλανδών στα 1625 και μόλις το 1898 το ναυτικό των Ηνωμένων Πολιτειών απέδειξε, στη διάρκεια του πολέμου της Ισπανίας με τις ΗΠΑ, πως η ισχύς πυρός είχε πια ξεπεράσει την αμυντική ικανότητα των οχυρώσεων αυτών.

Ως ισπανική αποικία, το Πουέρτο Ρίκο ήταν υποχρεωμένο να διατηρεί εμπορικές σχέσεις με τη μητρόπολη μόνο. Ωστόσο, κατά τον 18ο αιώνα αυτή η δέσμευση ήταν πια περιοριστική για τα συμφέροντα των αποίκων, οπότε αναπτύχθηκαν σχέσεις με τις γειτονικές γαλλικές, βρετανικές και ολλανδικές αποικίες και αργότερα με τις ΗΠΑ (όταν οι βορειοαμερικάνικες πολιτείες ανεξαρτητοποιήθηκαν από τη Βρετανία). Τυπικά επρόκειτο για λαθρεμπόριο, καθώς η επίσημη νομοθεσία δεν επέτρεπε τέτοιες δραστηριότητες.

Στις αρχές του 19ου αιώνα άρχισε να διαμορφώνεται εθνική συνείδηση μεταξύ των αποίκων και μια ντόπια κουλτούρα, η οποία εμπεριείχε ινδιάνικα και αφρικανικά στοιχεία. Τότε τέθηκε το θέμα της ανεξαρτησίας από την Ισπανία και αναπτύχθηκε ένα κίνημα ενάντια στο αποικιακό καθεστώς, με σημαντική λαϊκή υποστήριξη, κυρίως από τους εργάτες γης, τους jibaros (χίμπαρος), μια προσωνυμία που συνοδεύει έκτοτε τους Πορτορικάνους πατριώτες στον αγώνα τους για εθνική ανεξαρτησία. Όλες, όμως, οι απόπειρες ανακήρυξης της ανεξαρτησίας απέτυχαν. Ωστόσο, το κίνημα αυτό συνέβαλε στην κατάργηση του θεσμού της δουλείας από την ισπανική κυβέρνηση το 1873. Το νησί ανήκε στην Ισπανία μέχρι το 1898 οπότε, μετά την ήττα της Ισπανίας στον πόλεμο, παραχωρήθηκε στις ΗΠΑ.

Η ΚΑΤΟΧΗ ΤΟΥ ΠΟΥΕΡΤΟ ΡΙΚΟ ΑΠΟ ΤΙΣ ΗΠΑ

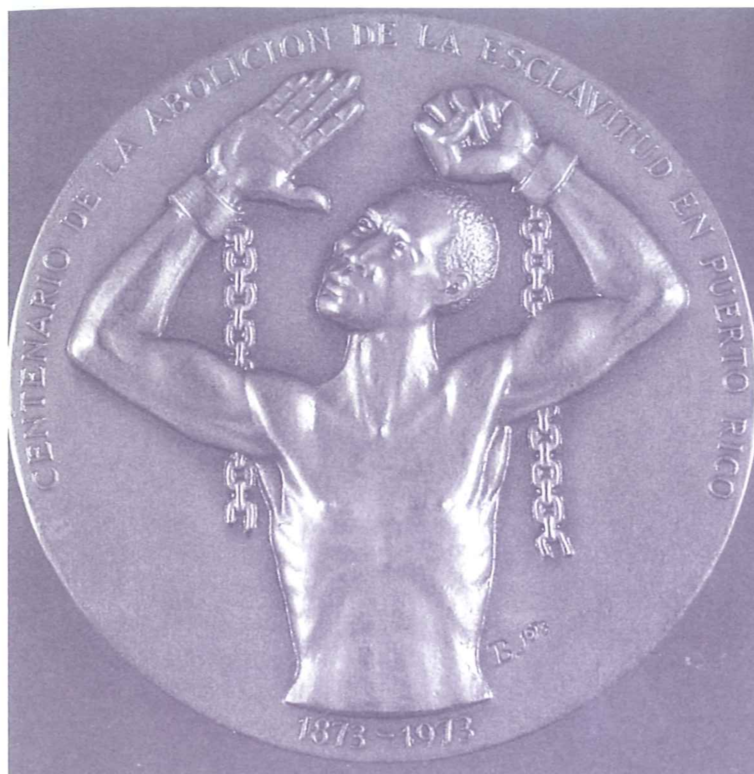
Η βορειοαμερικάνικη κυριαρχία επέφερε θεσμικές αλλαγές: ο κυβερνήτης διοριζόταν από τον πρόεδρο των ΗΠΑ, όπως και το 11μελές υπουργικό συμβούλιο. Υπήρχε, επίσης, κι ένα νομοθετικό σώμα, που εκλεγόταν από τους πολίτες που είχαν γραμματικές γνώσεις και μπορούσαν να πληρώσουν την προβλεπόμενη από την εκλογική διαδικασία εισφορά. Αν λάβουμε υπόψη πως το 83% του πληθυσμού ήταν αναλφάβητοι και στη μεγάλη τους πλειοψηφία φτωχοί, καταλαβαίνουμε πόσο αντιπροσωπευτικό της λαϊκής θέλησης ήταν αυτό το σώμα.

Στα 1938 η κυβέρνηση Ρούσβελτ προσανατολίζεται στην παραχώρηση μιας μορφής αυτοδιοίκησης, όπου οι ντόπιοι πολιτικοί θα έπαιζαν μεγαλύτερο ρόλο στη διακυβέρνηση του Πουέρτο Ρίκο. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος παρατείνει την ισχύουσα κατάσταση και τελικά στα 1948 εκλέγεται ο κυβερνήτης για πρώτη φορά από το λαό του Πουέρτο Ρίκο. Το 1951 ψηφίστηκε το νέο σύνταγμα μέσα σε κλίμα καταστολής και διωγμών όσων υποστήριζαν την ανεξαρτησία του νησιού. Σύμφωνα με το νέο σύνταγμα, το Πουέρτο Ρίκο είναι μια ελεύθερη πολιτεία με ειδικό καθεστώς σύνδεσης με τις ΗΠΑ, πράγμα που επιτρέπει στις ΗΠΑ να έχουν τον έλεγχο πάνω στο νησί στους τομείς της άμυνας, των επικοινωνιών, του εμπορίου και του νομίσματος, αφήνοντας τη διοίκηση των υπόλοιπων λειτουργιών στους εκλεγμένους εκπροσώπους των Πορτορικάνων. Οι Πορτορικάνοι στρατεύονται και συμμετέχουν στους πολέμους που διεξάγουν οι ΗΠΑ, αναγνωρίζουν την κυβέρνηση της Ουάσιγκτον ως δική τους, όμως δεν ψηφίζουν ούτε για τον Πρόεδρο, ούτε για τη Βουλή και τη Γερουσία των ΗΠΑ. Το Πουέρτο Ρίκο απλά στέλνει έναν εκπρόσωπο στο Κογκρέσο χωρίς δικαίωμα ψήφου. Η ομοσπονδιακή αστυνομία, η CIA και οι άλλες μυστικές υπηρεσίες έχουν δικαίωμα να δρουν ελεύθερα στο νησί. Οι πολιτικοί κρατούμενοι επιτρέπεται να δικάζονται και να φυλακίζονται στις ΗΠΑ.

Λόγω της στρατηγικής σημασίας του Πουέρτο Ρίκο για την περιοχή της Καραϊβικής και του Ατλαντικού, είναι έντονη η στρατιωτική παρουσία των ΗΠΑ, που έχουν εγκαταστήσει μια σειρά από ναυτικές και αεροπορικές βάσεις, καθώς και στρατόπεδα εκπαίδευσης. Από εδώ ξεκίνησαν οι δυνάμεις εισβολής στον Άγιο Δομίνικο το 1965 και στη Γρενάδα το 1983 και στις παραλίες του γινόντουσαν οι ασκήσεις εισβολής στη Νικαράγουα τη δεκαετία του '80. Στη ναυτική βάση «Ρούσβελτ Ρόουντς», που είναι η βάση ελλιμενισμού του Στόλου του Ατλαντικού, είναι αποθηκευμένα πυρηνικά όπλα. Η έντονη βορειοαμερικάνικη στρατιωτική παρουσία και δραστηριότητα προσφέρει, άλλωστε, και τη συνηθέστερη αφορμή για τις κινητοποιήσεις κατά των ΗΠΑ, όπως εξάλλου συνέβη και με τις πρόσφατες διαδηλώσεις που συγκλόνισαν το νησί.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ύστερα από την κατάληψη του Πουέρτο Ρίκο από τις ΗΠΑ, η οικονομία του προσανατολίστηκε στη μονοκαλλιέργεια του ζαχαροκάλαμου κυρίως και του καπνού κατά δεύτερο λόγο. Δεν προωθήθηκε η παραγωγή τροφίμων, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να καταφεύγουν στις εισαγωγές για να τραφούν. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η όξυνση του προβλήματος της ανεργίας, η φτώχεια και ο υποσιτισμός. Με το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου όλη η καλλιεργήσιμη γη ήταν

ήδη υπό εκμετάλλευση. Δε φαινόταν εφικτή μια παραπέρα αύξηση της παραγωγικότητας. Έτσι, τα βορειοαμερικάνικα κεφάλαια ανέλαβαν να προωθήσουν την εκβιομηχάνιση. Κίνητρα ήταν το άφθονο και φτηνό εργατικό δυναμικό λόγω της ανεργίας που υπήρχε, οι φορολογικές ελαφρύνσεις, η ελευθερία εξαγωγής κεφαλαίων από το νησί, το φτηνό ηλεκτρικό ρεύμα και νερό, καθώς και η σκανδαλώδης ανοχή της πολιτείας προς τις βιομηχανικές δραστηριότητες που μόλυναν το περιβάλλον. Στη δεκαετία του '50 αναπτύχθηκε κυρίως η ελαφρά βιομηχανία. Κατά τη δεκαετία του '60 προωθήθηκαν επενδύσεις στη βαριά βιομηχανία, κυρίως στην επεξεργασία του πετρελαίου και στη χημική βιομηχανία. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό κερδών από τις επενδύσεις βορειοαμερικανικών κεφαλαίων σε όλο τον κόσμο προέρχονται από το Πουέρτο Ρίκο. Κάτι τέτοιο, όμως, φαίνεται πως είναι πλαστό, αφού αυτό που συμβαίνει είναι πως, λόγω ενός ιδιαίτερου νομικού καθεστώτος που ισχύει, οι βορειοαμερικάνικες εταιρείες μπορούν να μεταφέρουν τα κέρδη τους στις ΗΠΑ, είτε από επιχειρήσεις που διατηρούν στο νησί είτε από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες μέσω του νησιού, χωρίς φορολογικές επιβαρύνσεις. Έτσι, κέρδη που εμφανίζονται να πραγματοποιούνται στο Πουέρτο Ρίκο δεν έχουν καμιά θετική συμβολή στην οικονομία του νησιού.

Η οικονομική ανάπτυξη που συντελέστηκε τα τελευταία 40 χρόνια δεν μπόρεσε ποτέ να λύσει το πρόβλημα της ανεργίας, που κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 ανερχόταν στο 30%. Να σημειωθεί, επίσης, πως το κόστος ζωής στο Πουέρτο Ρίκο είναι πολύ υψηλό, ενώ οι μισθοί πολύ χαμηλοί, συγκρινόμενοι πάντα με τους αντίστοιχους των ΗΠΑ. Αποτέλεσμα αυτών είναι να υπάρχει μια πλατιά διαδεδομένη φτώχεια και το 65% του πληθυσμού να δέχεται οικονομική επιχορήγηση από τα Ομοσπονδιακά Ταμεία των ΗΠΑ. Ο αναλφαβητισμός ανέρχεται στο 11%, ποσοστό υψηλό για τα δεδομένα των ΗΠΑ.

Μια άλλη συνέπεια της οικονομικής ανέχειας είναι τα φαινόμενα κοινωνικής αποσύνθεσης. Το Πουέρτο Ρίκο έχει από τους υψηλότερους δείκτες εγκληματικότητας στον κόσμο, ενώ εξαιρετικά υψηλά είναι και τα ποσοστά τοξικοεξαρτημένων και αλκοολικών.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Στην πολιτική ζωή του Πουέρτο Ρίκο ανταγωνίζονται σ' όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα τρία ρεύματα:

α. Αυτό που υποστηρίζει την πλήρη ένταξη στις ΗΠΑ ως μια επιπλέον πολιτεία. Σήμερα αυτό το ρεύμα εκφράζεται πολιτικά από το PNP (Νέο Προοδευτικό Κόμμα).

β. Αυτό που υποστηρίζει τη διατήρηση του σημερινού στάτους και εκφράζεται μέσα από το PDP (Λαϊκό Δημοκρατικό Κόμμα), που κέρδισε την πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση με ποσοστό 48,5 % αναδεικνύοντας για πρώτη φορά μια γυναίκα, τη Σίλα Μαρία Καλντερόν, στο αξίωμα της κυβερνήτη.

γ. Το ρεύμα που αγωνίζεται για την ολοκληρωτική αποδέσμευση του νησιού από τις ΗΠΑ και την ανακήρυξή του σε ανεξάρτητο κράτος. Ο χώρος αυτός περιέχει πάρα πολλές οργανωμένες συνιστώσες που, ωστόσο, στις κρίσιμες φάσεις της σύγχρονης ιστορίας συνασπίζονται για να αποτελέσουν ένα μαζικό και θορυβώδες κίνημα που προεκτείνεται και στους δύο άλλους πολιτικούς σχηματισμούς, ιδιαίτερα στο PDP. Τα πλεονεκτήματα που απορρέουν για τους κατοίκους από τη σύνδεση του Πουέρτο Ρίκο με τις ΗΠΑ (ελευθερία μεταβίβασης και διαμονής στις ΗΠΑ, επιδόματα κ.λπ.) δεν έχουν καταφέρει να ξεριζώσουν ένα πατριωτικό αίσθημα που τροφοδοτήθηκε από μακροχρόνιους αγώνες, αλλά και από το ανεκπλήρωτο όραμα ενός *Puerto Rico Libre*.

Τον Οκτώβρη του 1950 εκδηλώθηκε η λαϊκή εξέγερση της Jayuya που στρεφόταν κατά της βορειοαμερικάνικης κατοχής του Πουέρτο Ρίκο και πνίγηκε στο αίμα. Δυο Πορτορικάνοι που ζούσαν στις ΗΠΑ, ο Κρισέλιο Τορεσόλα και ο Οσκάρ Κογιάσο, επιχειρούν να εισβάλουν ένοπλοι στον Λευκό Οίκο σε μια πράξη συμπαράστασης προς τους εξεγερμένους και σκοτώνονται κατά τη διάρκεια της επιχείρησης αυτοκτονίας.

Την 1η Μάρτη 1954, 17η επέτειο της σφαγής του Πόνσε, μια ένοπλη ομάδα μελών του Πατριωτικού Κόμματος επιτέθηκε στο Κογκρέσο των ΗΠΑ, με στόχο να στρέψουν την προσοχή του κόσμου στο πορτορικάνικο ζήτημα. Τα 4 μέλη της ομάδας πιάστηκαν στη διάρκεια της επίθεσης και καταδικάστηκαν σε πολυετείς φυλακίσεις (η μικρότερη ήταν 50 χρόνια), κρατήθηκαν στις φυλακές των ΗΠΑ και απελευθερώθηκαν αφού εξέτισαν κοντά 30 χρόνια φυλάκισης και κάτω από την πίεση της διεθνούς κινητοποίησης.

Ο Φιλιμπέρτο Οχέδα Ρίος, ηγέτης των Ματσετέρος. Οι υπηρεσίες Α-σφαλείας των ΗΠΑ, μετά την απελευθέρωσή του στα 1990, είχαν πε-ράσει στο πόδι του έναν ειδικό χαλκά που τις ενημέρωνε κάθε στιγ-μή για το μέρος που βρισκόταν.

Την περίοδο του πολέμου του Βιετνάμ αναπτύχθηκε έντονο κίνημα κατά της στράτευσης Πορτορικάνων και σε μια εκδήλωση διαμαρτυρίας εκατοντάδες ψαράδες εισέβαλαν με τις βάρκες τους μέσα στη ναυτική βάση του Βιέκες. Όλα αυτά τα χρόνια έδρασαν πάρα πολλές ένοπλες οργανώσεις είτε συγχρόνως είτε σε μια σειρά αλληλοδιαδοχής, όπως το Ένοπλο Ανεξαρτησιακό Επαναστατικό Κίνημα, οι Ένοπλες Δυνάμεις Εθνικής Απελευθέρωσης, το Επαναστατικό Μέτωπο του Μπορίκεν, οι Ματσετέρος, που απόκτησαν γρήγορα φήμη από την ενέδρα που έστησαν το 1983 στην χρηματαποστολή της Γουέλς Φάργκο από την οποία απεκόμισαν λεία 8 εκατ. δολαρίων, αλλά και την καταστροφή 9 πολεμικών αεροσκαφών σε βορειοαμερικάνικη αεροπορική βάση του Πουέρτο Ρίκο Οι σύγχρονες ένοπλες πορτορικάνικες οργανώσεις δεν απόκτησαν ποτέ μαζικότητα, αλλά και δεν στερήθηκαν προσφοράς εθελοντών, και πάντα το αίτημα της απελευθέρωσης των πολιτικών κρατούμενων που προέκυπταν από τις τάξεις τους έδινε το έναυσμα για μεγάλες λαϊκές κινητοποιήσεις.

Ωστόσο, η κύρια δύναμη αντίστασης των Πορτορικάνων βρίσκεται στα πανεπιστήμια, σε κύκλους διανοουμένων και καλλιτεχνών όπως και σε ένα διαρκώς διευρυνόμενο οικολογικό κίνημα που ξεπηδάει από τις καταστροφικές για το περιβάλλον του Πουέρτο Ρίκο συνέπειες της στρατιωτικής και οικονομικής δραστηριότητας των Βορειοαμερικάνων.

ΒΙΕΚΕΣ

Το Βιέκες είναι ένα μικρό νησί έξω από το Πουέρτο Ρίκο και υπάγεται διοικητικά σ' αυτό. Από το 1938, οι ΗΠΑ άρχισαν να χρησιμοποιούν το έδαφος και τα νερά του Βιέκες σε πολεμικές ασκήσεις. Το 1941 το πολεμικό ναυτικό των ΗΠΑ εξαγόρασε τα κτήματα χιλιάδων κατοίκων δίνοντάς τους μια αποζημίωση που όρισε το ίδιο και 24 ώρες προθεσμία για να τα εγκαταλείψουν. Οι εγκαταστάσεις της ναυτικής βάσης που δημιουργήθηκε μαζί με το χώρο που χρησιμοποιείται σαν πεδίο βολής καλύπτουν το 75% του εδάφους του Βιέκες. Χιλιάδες κάτοικοι έφυγαν από το νησί και σήμερα παραμένουν εκεί 9.500. Οι αγροτικές καλλιέργειες εξαφανίστηκαν τελείως και μόνη παραγωγική δραστηριότητα των κατοίκων είναι το ψάρεμα. Το ποσοστό ανεργίας κυμαίνεται στο 50% και πάνω από το 1/3 των κατοίκων του, ανάμεσά τους και πολλά μικρά παιδιά, πάσχουν σήμερα από ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση του περιβάλλοντος που προκαλεί η στρατιωτική δραστηριότητα (καρκίνοι, παιδικό άσθμα, παθήσεις του θυροειδούς κ.λπ.).

Στο έδαφος και τα νερά του Βιέκες υπάρχουν πάρα πολλές βόμβες που δεν έχουν εκραγεί και παρατηρούνται υψηλές συγκεντρώσεις ουρανίου και τοξικών ουσιών, αφού το Βιέκες στην πραγματικότητα είναι πεδίο δοκιμής βομβών απεμπλουτισμένου ουρανίου, ναπάλμ και άλλων όπλων μαζικής καταστροφής.

Το 1966, κατά τη διάρκεια στρατιωτικών ασκήσεων, μια πυρηνική βόμβα πέφτει από ένα αεροπλάνο στη θάλασσα του Βιέκες, ευτυχώς χωρίς να

εκραγεί. Η είδηση διοχετεύεται από Πορτορικάνους δημοσιογράφους, αλλά ο Βορειοαμερικανός διοικητής της βάσης τη διαψεύδει κατηγορηματικά και η Ουάσιγκτον παίρνει την αφορμή για να προωθήσει ένα νομοσχέδιο περί κατασκοπείας. Τριάντα χρόνια αργότερα το ναυτικό επιβεβαίωσε το περιστατικό κρατώντας μόνο μυστικό τον τύπο της βόμβας.

Στις 19 Απρίλη του '99, κατά τη διάρκεια ασκήσεων, μια βόμβα που έριξε ένα μαχητικό αεροπλάνο πέφτει πάνω στο παρατηρητήριο όπου βρισκόταν ο Δαβίδ Σάνες Ροδρίγες, κάτοικος του Βιέκες και υπάλληλος στη ναυτική βάση. Ο θάνατος του Σάνες ήρθε να προστεθεί στη σειρά των "ατυχημάτων" που μέχρι σήμερα έχουν προκαλέσει 50 νεκρούς και τραυματίες ανάμεσα στους κατοίκους του Βιέκες.

Ο θάνατος του Σάνες έδωσε το έναυσμα για ένα νέο κύκλο μαζικών διαμαρτυριών που στοχεύουν στο κλείσιμο της ναυτικής βάσης του Βιέκες και την αποχώρηση των Βορειοαμερικανών και που πήραν απρόβλεπτα μεγάλες διαστάσεις το 2000. Στις 15 Απρίλη ψαρόβαρκες αποβιβάζουν κατοίκους του Βιέκες στο μέρος που σκοτώθηκε ο Σάνες, υψώνουν ένα σταυρό και δίνουν την ονομασία Όρος Δαβίδ στην περιοχή. Κατασκηνώνουν εκεί και αρνούνται να αποχωρήσουν επιδιώκοντας το σταμάτημα των βομβαρδισμών στο έδαφος του Βιέκες. Οι εισβολές πολιτών στο χώρο της βάσης συνεχίζονται και πληθαίνουν, οι μαζικές διαδηλώσεις στο Πουέρτο Ρίκο αλλά και στις Ηνωμένες Πολιτείες διαδέχονται η μια την άλλη. Το Μάη δεκάδες κατασκηνωτές κι ανάμεσά τους δύο μέλη του Κογκρέσου των ΗΠΑ, θρησκευτικοί αξιωματούχοι, συνδικαλιστές ηγέτες, φοιτητές, καλλιτέχνες συλλαμβάνονται μέσα στη βάση του Βιέκες, χωρίς όμως να σταματήσουν οι κινητοποιήσεις. Στις εκλογές του Νοεμβρίου, που διεξάγονται παράλληλα με εκείνες στις ΗΠΑ, το ζήτημα του Βιέκες και της αποχώρησης των βορειοαμερικανικών στρατευμάτων από το Πουέρτο Ρίκο βρίσκεται στην πρώτη γραμμή. Η Σίλα Καλντερόν, νεοεκλεγείσα κυβερνήτης, και ο δήμαρχος του Βιέκες εμμένουν στο σταμάτημα των ασκήσεων βομβαρδισμού στο "νησί-πεδίο βολής". Η μέχρι στιγμής απάντηση της βορειοαμερικάνικης κυβέρνησης είναι πως "η στρατιωτική παρουσία και δραστηριότητα είναι ζωτικό ζήτημα για την ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών". Μάλιστα, για να κατασιγάσουν τα πνεύματα δήλωσαν πως προσφέρουν μια έκτακτη ενίσχυση 40 εκατ. δολ. που θα χρησιμοποιηθεί για αποκαταστάσεις και ενίσχυση της περιοχής.

Ay Ay Ay Ay PUERTO RICO

Το Πουέρτο Ρίκο έχει μια πολύ πλούσια μουσική παράδοση. Με τον καιρό, πλάι στις *plenas* και στις *bombas*, τους παραδοσιακούς ρυθμούς του νησιού, ήρθαν να προστεθούν οι πιο σύγχρονοι ήχοι των σαλσέρος και της λάτιν τζαζ. Η πορτορικάνικη μουσική σχολή μαζί με την κουβανέζικη αποτέλεσαν τη βάση για την αναγέννηση και την παγκόσμια διάδοση της μουσικής της ισπανόφωνης Καραϊβικής, τόσο στη χορευτική της εκδοχή, τη σάλσα, όσο και σε πιο «ακουστικές» φόρμες. Κάτω από οποιαδήποτε μορφή, όμως, είτε στις γειτονιές Πορτορικάνων της Νέας Υόρκης και του Σικάγου είτε στα *barrios* του Σαν Χουάν, η μουσική κρατούσε κι εξακολουθεί να κρατάει έναν αέρα ανυποταξίας, τα ίχνη μιας πολιτιστικής ταυτότητας που αγωνίζεται να επιβιώσει. Στον αγώνα κατά της βορειοαμερικάνικης κατοχής η μουσική έπαιξε πάντα σημαντικό ρόλο και οι πιο μεγάλοι Πορτορικάνοι μουσικοί ήταν παρόντες: ο Ραμίτο, ο Αντρές Χιμένες, ο Ισμαέλ Μιράντα, ο Κορτίχο, ο Ρέι Μπαρέτο, ο Έντυ Παλμιέρι, ο Γουίλι Κολόν, τα συγκροτήματα «Ελ Γκραν Κόμπο», «Σονόρα Πονσένια», «Πλένα Λίμπρε» κ.λ.π. Ο πλέον καταζητούμενος σήμερα από τις αρχές των ΗΠΑ Πορτορικάνος είναι ο Φιλιμπέρτο Οχέδα Ρίος, επικεφαλής της ένοπλης οργάνωσης των Ματσετέρος, επαγγελματίας τρομπετίστας, που υπήρξε από τα βασικά στελέχη μεγάλων μουσικών πορτορικάνικων συγκροτημάτων.

Όταν αναλογίζεσαι την πολιτική και στρατιωτική παρέμβαση των ΗΠΑ σ' όλα τα σημεία του πλανήτη, καταλαβαίνεις ότι οι πιθανότητες αποχώρησής τους από το Πουέρτο Ρίκο είναι μηδαμινές και βέβαια δεν μπορεί παρά να θαυμάζεις το κουράγιο των ανθρώπων που προσπαθούν να την κάνουν πράξη. Και για να ξαναγυρίσω εκεί απ' όπου ξεκίνησα αυτή την παρουσίαση, είναι πολύ τρυφερό το αίσθημα που νιώθεις όταν κάποιοι άγνωστοι σου παίρνουν τραγούδια που καταλαβαίνεις πως γι' αυτούς έχουν μια ιδιαίτερη αξία. Είναι ένας δεσμός μυστικής συνενοχής και αλληλεγγύης, μια συμβολή σ' ένα όνειρο, που δυστυχώς φαντάζει απραγματοποίητο. Έτσι κι αλλιώς η ελπίδα πεθαίνει τελευταία -και το τραγούδι ποτέ!

Σ.Γ.

Πριν οι ΗΠΑ χρησιμοποιήσουν το απεμπλουτισμένο ουράνιο στους πολέμους της δεκαετίας του '90, έκαναν τις δοκιμές τους από τη δεκαετία του '80 στη στρατιωτική βάση που έχουν στο νησάκι Βιέκες του Πουέρτο Ρίκο. Αποτέλεσμα των ασκήσεων και των δοκιμών, ποσοστό καρκίνου στον πληθυσμό του Βιέκες 24% πάνω από τα επίπεδα του υπόλοιπου Πουέρτο Ρίκο.

Τιμή τεύχους: 500 δρχ.